

รายการสัมมนาเรื่อง
"พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"

วันจันทร์ที่ ๑๔ และวันอังคารที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

จัดโดย

สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ด้วยความสนับสนุนของ

คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนาในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

รายงานการสัมมนา

"เรื่องพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"

คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. 2526

หนังสือรายงาน

คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พิมพ์ครั้งแรก 2,500 เล่ม พ.ศ. 2526

โรงพิมพ์ชุติมาการพิมพ์ โทร. 2791161, 2793333 โดย นาง สุชาดา ชุติมา ผู้จัดพิมพ์

คำนำ

ด้วยคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ร่วมกับสภายุวพุทธิสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดให้มีการสัมมนา เรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" ขึ้น ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 14–15 กุมภาพันธ์ 2526 โดยได้เรียนเชิญท่านผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาทั้งที่เป็นฝ่ายเอกชนและส่วนราชการ พร้อมทั้งอาราธนาพระเถรานุเถระที่เป็นกำลังสำคัญทางฝ่ายพระศาสนา มาประชุมปรึกษากัน มีการขยาย การอภิปราย การประชุมกลุ่ม และการประชุมใหญ่ สืบเนื่องกันไปตลอดเวลาสองวันเต็มของการสัมมนา จัดทำเป็นกิจกรรมสำคัญที่มุ่งระดมสรรพกำลังทุกฝ่ายมาชุมนุมร่วมกันเพื่อพิจารณาแสวงหาแนวทางเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นแก่พระพุทธศาสนาและชาติบ้านเมือง

บัดนี้ การสัมมนาดังกล่าวได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนาจึงเห็นพิจารณาสมควรที่จะจัดตั้งนโยบายการสัมมนาขึ้น เพื่อเผยแพร่ผลสรุปและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ ซึ่งเกิดจากการสัมมนาให้กว้างขวางออกไป และหวังใจว่าข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ให้แนวทางไว้ ข้อใดเรื่องใดที่จะเป็นประโยชน์ยิ่งแก่พระศาสนาและพุทธบริษัททั้งปวง บรรดาท่านผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ก็คงจะได้รับไว้พิจารณาดำเนินการตามที่เห็นการต่อไป หรืออย่างน้อยก็เป็นข้อคิดให้ร่วมมือรวมใจกันบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อความงอกงามไพบูลย์แห่งพระพุทธศาสนา อันเป็นสถาบันหลักคู่บ้านคู่เมืองของเรามาแต่โบราณกาล

คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา

สารบาญ

		หน้า
1.	ความนำ	1
2.	วันและสถานที่สัมมนา	2
3.	ผู้เข้าร่วมสัมมนา	2
4.	พิธีเปิดการสัมมนา	3
5.	การบรรยายเรื่อง "พระพุทธศาสนาจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างไร"	5
6.	การบรรยายเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"	9
7.	การบรรยายเรื่อง "การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา"	14
8.	การอภิปรายเรื่อง "ภัยต่อพระพุทธศาสนา"	19
9.	การประชุมกลุ่ม	30
10.	การประชุมใหญ่	33
11.	พิธีปิดการสัมมนา	33
12.	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์	50
13.	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยทางราชการ	52
14.	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยประชาชน	56
15.	ความรู้สึก ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ร่วมสัมมนา	60
16.	ภาคผนวก	
	16.1 โครงการสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"	63

16.2 รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา 69
16.3 โครงการกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา
ของสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ 88
16.4 แผนพิทักษ์เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา
ของพระธรรมมหาวีรานุวัตร 92
16.5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการในการปรับปรุง
และวางแผนการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยพระศรีวิสุทธิกวี 95
16.6 โครงการสังคายนาเพื่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา
โดย น.อ.วุฒิ อ่อนสมกิจ 107
16.7 รายชื่อคณะกรรมการจัดทำรายงานการสัมมนา 117

รายงานการสัมมนา

เรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"

วันจันทร์ที่ 14 และวันอังคารที่ 15 กุมภาพันธ์ 2526

ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

จัดโดย

สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ด้วยความสนับสนุนของ

คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

รายงานการสัมมนา
เรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"

ความนำ

1. พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่โบราณกาล พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ ได้ทรงทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของไทย ได้สร้างเอกลักษณ์และคุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บ้านเมืองของเราดำรงความเป็นเอกราช มีความปลอดภัยและสงบสุขมาจนทุกวันนี้

ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญคู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นแกนหลักที่สำคัญที่ช่วยทำให้เกิดความมั่นคงของชาติ

ในขณะนี้พระพุทธศาสนากำลังประสบภัยอยู่รอบด้าน ทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน ภัยภายนอกที่สำคัญได้แก่พวกลัทธิวัตถุนิยม ที่พยายามบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาทุกวิถีทาง ภัยภายในได้แก่พุทธบริษัทเองที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา สมเด็จพระสังฆราชได้รับสั่งว่า การที่บ้านเมืองของเราวุ่นวายเบียดเบียนข่มเหงรังแกกัน มีข่าวอาชญากรรมในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวัน ทั้งที่เราเป็นชาวพุทธกันทั้งบ้านทั้งเมือง มีคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ดีวิเศษ ซึ่งเวลานี้ทั่วโลกก็นิยมชมชอบว่าเป็นคำสอนที่ดีมาก เพราะเราเป็นชาวพุทธแต่เพียงปาก เป็นเสมือนใกล้เกลือกินด่าง มีของดีอยู่แล้วก็ไม่รู้จักของดี

พระพุทธศาสนาเคยรุ่งเรืองเป็นอันมากในประเทศอินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ เอเชียกลาง มาเลเซีย และอินโดนีเซีย แต่ในระยะต่อมาพระพุทธศาสนาได้สูญไปจากดินแดนเหล่านั้นเกือบหมดสิ้น จะเหลืออยู่บ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะถูกภัยต่าง ๆ เข้าเบียดเบียนทำลาย ทั้งที่เป็นภัยจากภายในและภัยจากภายนอก

ในขณะนี้พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย คนไทยกว่าร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนา จากรายงานของกรมการศาสนาในปี พ.ศ. 2523 ประเทศไทยมีวัดทั้งสิ้น 30,157 วัด พระภิกษุ 357,048 รูป สามเณร 152,110 รูป แต่เนื่องจากพระพุทธศาสนา

กำลังประสบภัยอยู่รอบด้าน และมีเหตุการณ์หลายอย่างที่บ่งบอกให้เห็นถึงความเสื่อมของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย หากพุทธบริษัทชาวไทยยังมัวเมาประมาท ไม่ตระหนักถึงภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนาไม่รวมแรงร่วมใจทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็งจริงจัง พระพุทธศาสนาอาจจะถูกทำลายและสูญสิ้นไปจากประเทศไทย เหมือนที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นก็ได้ พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือนต้นไม้ หากเราไม่บำรุงต้นไม้ ไม่ใส่ปุ๋ย พรวนดินและรดน้ำต้นไม้อาจอับเฉาเหี่ยวแห้งและตายได้ พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน หากพุทธบริษัทไม่ช่วยกันทำนุบำรุงรักษา พระพุทธศาสนาอาจจะถึงความวิบัติได้ เราจึงไม่ควรตั้งอยู่ในความประมาท พุทธภาษิตก็มีว่า ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย

สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยความสนับสนุนของคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงเห็นสมควรจัดให้มีการสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" เพื่อร่วมกันพิจารณาภัยต่อพระพุทธศาสนา และหาทางช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และให้พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มั่นคงคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดไป

2. การสัมมนามีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อร่วมกันพิจารณาภัยต่อพระพุทธศาสนา ทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน

2.2 เพื่อให้พระพุทธศาสนามีบทบาทในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติยิ่งขึ้น

2.3 เพื่อช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติไทย เป็นสถาบันที่มั่นคงคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดไป

2.4 เพื่อพิจารณาจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา

วันและสถานที่สัมมนา

3. การสัมมนาได้จัดให้มีขึ้น ในวันจันทร์ที่ 14 และวันอังคารที่ 15 กุมภาพันธ์ 2526 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

4. ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย

4.1 พระภิกษุ 30 รูป

4.2 ผู้แทนสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ยุวพุทธิกสมาคม และพุทธสมาคม 88 คน

4.3 ผู้แทนองค์การเอกชนที่เกี่ยวของกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา 22 คน

4.4 ผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา และความมั่นคงของชาติ 48 คน

4.5 อาจารย์จากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู 33 คน

4.6 วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนสื่อมวลชน 18 คน

4.7 ผู้สังเกตการณ์ 16 คน

รวมผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมด 255 คน

พิธีเปิดการสัมมนา

5. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 9.00 น. มีพิธีเปิดการสัมมนา โดย ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี พลเอกเสริม ณ นคร ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติเป็นประธาน ประธานได้จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย จากนั้นที่ประชุมสวดมนต์ไหว้พระ

6. นายสมพร เทพสิทธา ประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กล่าวรายงานต่อประธาน โดยได้กล่าวถึงเหตุผลและวัตถุประสงค์ของการสัมมนา ผู้เข้าร่วมสัมมนา วิธีการสัมมนาซึ่งประกอบด้วยการบรรยาย การอภิปราย การประชุมกลุ่ม และการประชุมใหญ่ และได้แสดงความขอบคุณคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ที่ได้สนับสนุนการสัมมนา และให้เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายการสัมมนาจำนวน 20,000 บาท และมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา ที่ได้ให้เงินอุดหนุนการสัมมนาจำนวน 10,000 บาท จากนั้นได้เชิญประธานกล่าวคำปราศรัยเปิดการสัมมนา

7. ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี พลเอกเสริม ณ นคร ได้กล่าวคำปราศรัยเปิดการสัมมนา มีข้อความต่อไปนี้

"ท่านประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ท่านผู้เข้าร่วมการสัมมนา และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ผมมีความยินดีอย่างยิ่ง ที่ได้มาร่วมในพิธีเปิดการสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" ในวันนี้

ตามที่สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยความสนับสนุนของคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้จัดการสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" ขึ้น ในระหว่างวันที่ 14 ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2526 ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันพิจารณาภัยต่อพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธศาสนามีบทบาทในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ เพื่อช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง เป็นสถาบันที่มั่นคงคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ และเพื่อพิจารณาจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนานั้น นับว่าการจัดสัมมนาครั้งนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น และสนใจที่จะประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง อันเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความมั่นคงตลอดไป ในนามของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ผมขอขอบคุณในความคิดริเริ่มของสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ได้จัดสัมมนาอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติด้วยความจริงใจไว้ในโอกาสนี้ด้วย

เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล และเป็นรากฐานที่สำคัญของศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยดำรงความเป็นเอกราชของชาติอีกด้วย แต่เนื่องจากสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบกระเทือนต่อพระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก ทำให้ความสนใจในการศึกษาพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรมะ และการเผยแพร่พระพุทธศาสนามีน้อยลงไป ดังนั้น การที่ผู้แทนพุทธสมาคม ยุวพุทธิกสมาคม ชุมนุมพุทธศาสตร์ ของสถาบันศึกษาระดับอุดมศึกษาองค์การที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและความมั่นคงของชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันแสวงหาแนวทางที่ถูกต้องในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่กับประเทศไทยของเราตลอดไป จึงเป็นสิ่งที่น่ายินดีอย่างยิ่ง

ผมขอขอบคุณสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ที่มีส่วนริเริ่มดำเนินการและสนับสนุนการสัมมนาที่มีคุณค่าในครั้งนี้อีกครั้งหนึ่ง กับขอขอบคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่งของคณะวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมสัมมนา ตลอดจนส่วนราชการ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทุกท่านที่เข้าร่วมสัมมนาคงจะใช้เวลาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์

ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งเสริมสร้างความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างกันให้แน่นแฟ้นเพื่อผลดีต่อการปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคต

ขอให้การสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" ในครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุผลสมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ

ในวาระอันเป็นมงคลนี้ ผมขอเปิดการสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" ณ บัดนี้

" ขอขอบคุณ"

8. หลังจากนั้นประธานสภายุวพุทธิสมาคมแห่งชาติ ได้นำ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี นมัสการพระภิกษุที่เข้าร่วมสัมมนา พบและทักทายปราศรัยกับผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เป็นผู้แทนของหน่วยราชการ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูผู้แทนของพุทธสมาคมยุวพุทธิกสมาคม และองค์การเอกชนอื่น ๆ ที่เดินทางมาจากจังหวัดต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศไทย

การบรรยายเรื่อง
"พระพุทธศาสนาจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างไร"

9. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 9.30–10.30 น. มีการบรรยายเรื่อง "พระพุทธศาสนาจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างไร" โดย พระราชวรมุนี มีสาระสำคัญดังนี้

เรื่องพระพุทธศาสนาจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมไทยได้อย่างไร เป็นเรื่องที่จะต้องใช้เวลาพูดกันนาน ในเวลาเท่าที่มีจะขอเล่าเรื่องปลีกย่อยที่จะช่วยสะท้อนภาพสังคมไทย ชายผู้หนึ่งโดยสารรถไปต่างจังหวัดคนขับรถขับเร็วมากและได้รับการส่งเสริมจากพนักงานในรถให้ขับเร็วยิ่งขึ้น เพื่อแสดงความสามารถในการขับ ให้ขับเฉียดรถอีกคันอย่างใกล้ชิดถึงขั้นให้ผูกส้มหย่อนไว้ข้างรถ ต้องเบียดรถอีกคันจนผลส้มแตก ในที่สุดชายผู้โดยสารนั้นก็ไม่สามารถทนวิธีหาความสนุกอย่างหวาดเสียวและบ้าบิ่นของคนขับและพนักงานรถคันนั้นได้ เมื่อมีโอกาสก็ลงจากรถคันนั้น

อุบัติเหตุบนทางหลวงนั้นมีมากมายจนรัฐบาลต้องตั้งกรรมการป้องกันอุบัติภัย ขึ้นทำงานเรื่องนี้ แต่คนพวกหนึ่งก็ยังมีพฤติกรรมท้าทายอุบัติเหตุ โดยไม่เกรงกลัวอะไร อะไรเป็นสาเหตุของพฤติกรรมเช่นนี้ ถ้าจะแยกแยะเรื่องก็จะต้องถามปัญหาหลายข้อเป็นต้นว่าใครเป็นนายจ้างของคนทั้งสองนั้น ทำไมจึงจ้างคนอย่างนี้? ทำไมตำรวจจึงปล่อยให้คนประเภทนี้ได้รับใบอนุญาตและลอยนวลอยู่ได้ พระทำไมไม่สั่งสอน โรงเรียนทำไมไม่สอน เรื่อยไป

จนถึงพ่อแม่ เหตุการณ์เช่นนี้บ่งชี้ว่าค่านิยมของสังคมเป็นอย่างไร ผลที่ออกมาอย่างหนึ่งนั้นเนื่องมาจากสาเหตุมากมาย

เราจะแก้ปัญหาอย่างไร การแก้ปัญหาทำได้หลายด้านแต่สรุปได้สองด้านใหญ่ คือ ใช้หลักธรรมและใช้สถาบัน

ธรรมที่ใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างดีก็มีมากมาย เช่น สังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา สมานัตตตา) ฆราวาสธรรม ฯลฯ ธรรมเหล่านี้ควรจะนำมาใช้อย่างไร เป็นต้น ส่วนในด้านสถาบันคณะสงฆ์ควรเข้ามามีบทบาทอย่างไร จะต้องปรับปรุงคณะสงฆ์อย่างไรบ้าง ฯลฯ

การจะแก้ปัญหาสังคมไทยให้ถึงแก่นถึงโคนของปัญหาจะต้องมองปัญหาให้ชัด จะได้แก้ที่จุดสำคัญได้ถูกต้องจะง่ายขึ้น มิฉะนั้นก็จะต้องแก้ปัญหาปลีกย่อยมากมาย ซึ่งจะแก้ไม่ไหว ก่อนอื่นจะต้องสร้างคนให้มั่นใจในวัฒนธรรมของตน แล้วปัญหาอื่น ๆ อีกหลายปัญหาก็จะหมดไปโดยปริยาย

ปัญหาสังคมไทย

ปัญหาสังคมไทยเกิดขึ้น เพราะสังคมไทยปล่อยตัวให้วัฒนธรรมตะวันตกครอบงำ เรื่องนี้เป็นที่รู้ ๆ กันอยู่ แต่เราไม่มองให้ชัดเจน ความนิยมฝรั่งของคนไทยมีลักษณะเฉพาะ ญี่ปุ่นก็นิยมฝรั่ง แต่ลักษณะการตามฝรั่งของญี่ปุ่นไม่เหมือนของไทย ตัวอย่างง่าย ๆ ของการนิยมฝรั่ง มีหน่วยราชการส่ง ส.ค.ส. ให้ผู้พูด ในบัตร ส.ค.ส. มีคำ Merry Christmas and A Happy new year อยู่ด้วย วันที่ 14 กุมภาพันธ์ เป็นวัน Saint Valentine ของฝรั่งนิยมปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในเมืองไทยมา 4–5 ปีแล้ว เด็กไทยรู้จักวันคริสมาส วันวาเลนไทน์ แต่ไม่รู้จักวันมาฆะ วิสาขะ วันของฝรั่งแพร่เพราะเรื่องธุรกิจ เช่น ทำบัตรขายและโฆษณาสินค้า แต่ก็มีเหตุอื่นด้วย และผลที่เกิดขึ้นมีมากรัฐบาลตั้งคณะกรรมการรักษาเอกลักษณ์ของชาติขึ้น พยายามสร้างความนิยมไทย แต่การเผยแพร่สู้วัฒนธรรมฝรั่งไม่ได้ เด็กและสื่อมวลชนก็ช่วยกันกระพือวัฒนธรรมฝรั่งอยู่

ผลก็คือความภูมิใจในชาติไทยแทบจะไม่มีเหลือ คนไทยเห็นว่าฝรั่งดีกว่าจึงพยายามตาม เป็นธรรมดาที่ความคิดย่อมนำวิถีการดำเนินชีวิตไปตามที่คิด เมื่อตั้งทิฏฐิไว้ผิด การกระทำก็ผิดไปด้วย

การตามฝรั่งเมื่อวิเคราะห์ดูก็จะเห็นว่า

1. ตามแต่เปลือก ไม่ตามเนื้อแท้ของเขา
2. ตามแต่ทำล้ำหน้า เลยที่ฝรั่งทำไป

3. ตามแต่ไม่ครบถ้วนกระบวนความที่ฝรั่งทำ

4. ตามเขาเรื่อยไปแม้แต่ในเรื่องที่ฝรั่งเองก็ผิดอยู่แล้ว

มีฝรั่งชื่อ Norman Jacob เขียนหนังสือวิจัยเรื่องเมืองไทย ตั้งชื่อ Modernization without Development แปลง่าย ๆ ว่า "ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา" หมายความว่าไทยพยายามใช้ระบบต่าง ๆ อย่างฝรั่งสร้างตึกรามบ้านช่องตามสมัย มีถนนหนทางเหมือนประเทศที่พัฒนาแล้ว ฯลฯ แต่ส่วนใหญ่ที่ทำไปนั้นไม่ได้ช่วยให้ประเทศพัฒนาได้จริง เพียงแต่ทำให้ทันสมัยขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ผู้พูดขอแยกการตามฝรั่งดังนี้

1. **ตามไม่ครบกระบวน** ฝรั่งผลิตและบริโภค เราบริโภคแต่ไม่ผลิต เรามีแต่ค่านิยมในการบริโภคเท่านั้น

2. **ตามอย่างล้ำหน้าฝรั่ง** บาร์และไนท์คลับที่มีขึ้นในเมืองไทย โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ฝรั่งมาดูแล้วก็ต้องร้องว่าล้ำหน้าฝรั่งไปมาก ถึงกับให้ชื่อประเทศไทยแปลก ๆ (ซึ่งน่าเกลียด)

3. **ตามไม่ถึงเนื้อแท้** ไทยมีค่านิยมอวดเก่ง อวดโก้ เห็นว่าการโกงเขาได้หรือทำผิดสำเร็จเป็นของโก้ เช่นทำผิดกฎจราจรโดยไม่ถูกจับ เพราะตำรวจจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน ก็คิดว่าตนเก่ง ความจริงเป็นเรื่องน่าละอาย ด้วยเหตุนี้เราจึงไม่สามารถสร้างคนให้มีระเบียบวินัยได้

ค่านิยมในความฟุ้งเฟ้อต่าง ๆ เห็นได้จากโรงเรียนชั้นนำที่เรามีอยู่ นักเรียนต่างอวดกันว่าไปโรงเรียนด้วยรถยี่ห้ออะไร รถญี่ปุ่นหรือรถฝรั่งราคาแพง เวลาโรงเรียนปิดไปเที่ยวกับผู้ปกครองมาแล้วก็มาอวดกันว่าใครไปไหนมา ได้เที่ยวในที่หรูหราใช้เงินมาก ๆ คนไทยนิยมสิ่งที่ตนไม่ต้องทำ แต่ฝรั่งนิยมในสิ่งที่ตนทำได้เอง ลูกคนใหญ่คนโตเขาก็หัดให้ภูมิใจที่ได้ขายหนังสือพิมพ์ หัดหาเงิน เพื่อให้รู้จักค่าของเงิน เวลาไปเที่ยวก็ไปอย่างผจญภัย ใช้เงินน้อย เพื่อจะได้แสดงความสามารถ แต่ไทยชอบโก้ ๆ สบาย ๆ

ค่านิยมอย่างที่กล่าวนี้โรงเรียนเป็นผู้ทำเสียเอง เรียกว่า ดึงเด็กออกจากสังคมไทยส่งไปเมืองฝรั่งแต่ไปไม่ถึงฝรั่ง ส่งเสริมความฉาบฉวย ฟุ้งเฟ้อโก้เก๋ เช่นส่งบัตรหรือกุหลาบแดงในวันวาเลนไทน์ สังคมฝรั่งต่างจากสังคมไทย ฝรั่งมีความกดดัน เครียด ทำงานหนัก อยู่ลำพังตัวใครตัวมัน ครอบครัวจะได้พบกันเฉพาะวันคริสต์มาส หรือนึกถึงกันบางโอกาส เช่นวันวาเลนไทน์ ซึ่งเป็นวันที่ไม่มีหลักฐานแน่นอนว่าเนื่องมาจากอะไร เพียงแต่ฝรั่งสวมรับเองวันทำ พิธีฉลองเทพเจ้าแห่งความเจริญพันธ์ของโรมัน เข้ามาในนามของเซ็นต์วาเลนไทน์ และทางยุโรปแต่ก่อนถือว่าวันที่ 14 กุมภาพันธ์ เป็นวันที่นกเริ่มผสมพันธ์กันแต่ละปี ซึ่งมีสาระสำคัญทางวิทยาศาสตร์มากกว่าเรื่องอื่น ๆ ที่จริงไม่มีอะไรที่ควรจะมาทำให้คนไทยตื่นตามวาเลนไทน์ไปด้วย

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ตอนแรกคนไทยต้องเข้าข้างญี่ปุ่น เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม ประเทศไทยก็ควรจะแพ้ด้วย แต่เสรีไทยซึ่งเข้าข้างสัมพันธมิตรทำให้ไทยพ้นจากการแพ้นี้ เป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่ทำให้ฝรั่งยอมให้ไทยไม่เป็นฝ่ายแพ้ แต่เหตุผลอีกอย่างหนึ่งที่บางทีถูกมองข้ามไปคือ ในระหว่างสงคราม ญี่ปุ่นจับฝรั่งไปสร้างทางรถไฟสายมรณะ ทำสะพานข้ามแม่น้ำแคว ฝรั่งที่ล้มตายมีจำนวนเท่าไม้หมอนรถไฟ คนไทยแถวนั้นมีความเมตตาแอบนำอาหารไปให้ฝรั่งกัน ทำให้รอดตาย (ในตอนท้ายเมื่อญี่ปุ่นตกเป็นเชลย คนไทยก็ช่วยญี่ปุ่นอีก) ฝรั่งที่รอดตายในคราวนั้นนึกถึงบุญคุณของคนไทย ช่วยยืนยันว่าไทยไม่ได้เป็นศัตรูกับฝรั่งจริง และกลับมาตามหาผู้มีอุปการะคุณแก่เขา แล้วแต่งงานกับผู้หญิงไทย พาไปอยู่ประเทศของตน จนในที่สุดได้สร้างวัดไทยในฮอลันดา

ความเมตตากรุณาที่คนไทยแสดงในช่วงนั้นก่อให้เกิดความรักที่แท้การเป็นคู่ครองที่เกิดจากคุณธรรม นอกจากนั้นยังเป็นประวัติศาสตร์ที่สำคัญของชาติด้วย อาจจะจัดวันที่เรียกว่าวันธารน้ำใจไทยอย่างนี้จึงจะเป็น Thai Valentine ซึ่งเป็นสาระที่น่าส่งเสริมในวัฒนธรรมไทยยิ่งกว่าวันวาเลนไทน์ที่ตื่นกันอยู่เวลานี้

การคลั่งฝรั่งจะทำให้วัฒนธรรมไทยหมดสิ้นไป แถมจะถูกฝรั่งประนามด้วยว่าเป็น "คนตื้นเขิน"

ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองอีกนั่นแหละ ที่ไทยจำใจให้ญี่ปุ่นมาตั้งทัพในเมืองไทย คนไทยพยายามแกล้งญี่ปุ่นต่าง ๆ เพื่อหลอกเอาปัจจัยจากญี่ปุ่น ทำให้ค่านิยมเมตตากรุณาเสื่อมไปมีค่านิยมใหม่ขึ้นมาแทน คือใครเป็นนักต้มตุ๋นได้ก็เป็นคนเก่งในระยะฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เราน่าจะได้ฟื้นฟูค่านิยมดีให้กลับมา

4. ตามในเรื่องที่เขาผิด คนไทยทำผิดอยู่แล้ว ยังไปตามฝรั่งในเรื่องผิด ๆ อีก เพราะไม่รู้จักแยกสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพความเป็นจริงค่านิยมที่เห็นว่าสิ่งทั้งหลายเป็นอนิจจังนั้นเป็นการยอมรับสภาพความจริง เราปลงว่าทุกอย่างเป็นไปตามกรรม แต่ถ้าทอดอาลัยต่อไปว่าต้องปล่อยแล้วแต่มัน จะเป็นไปก็กลายเป็นยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ ฝรั่งก็แยกไม่ออกจึงหาว่าเรื่องนี้เป็นเหตุให้ประเทศไทยไม่เจริญ การรู้ว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นไปตามธรรมดาธรรมชาติทำให้ดับทุกข์ได้ แต่ไม่ใช่ปล่อยซึ่งจะกลายเป็นความประมาท ส่วนฝรั่งไม่ยอมรับทั้งความจริงและสภาพที่เป็นอยู่จะต้องฝืนธรรมชาติทำให้เสร็จจนได้ ก็ทำได้สำเร็จ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมตะวันตกยุคปัจจุบันมีความเจริญแต่มีทุกข์มาก เครียดกระวนกระวายเป็นโรคจิตมาก

ทุกสิ่งเป็นไปตามเหตุปัจจัย ถ้าเหตุปัจจัยไม่ดีก็จะเกิดความเสื่อม ถ้าเราสร้างเหตุปัจจัยที่นำความเจริญก็จะเกิดขึ้น ถ้ายอมรับความจริงและใช้ความจริงแก้ไขสภาพปัญหาที่มีอยู่ก็จะได้ทั้งความเจริญและไม่มีทุกข์

ความคิดนำการกระทำ การกระทำของปัญญาชนมีอิทธิพลมาก เราน่าจะพิจารณาว่าทำไมเราจะต้องตามฝรั่งในเรื่องของเราเอง ฝรั่งอาจจะรู้ปัญหาของไทย แต่ไม่พอที่จะแก้ปัญหาของสังคมไทยได้ เราจะต้องตั้งจิตสำนึกว่า เราจะต้องศึกษาปัญหาเพื่อให้อยู่เหนือความคิดของเขา ที่ครอบเราไว้

มหาวิทยาลัยสอนปรัชญาให้คนรู้จักคิด ถ้าคิดไม่เป็นก็ไม่อาจสร้างระบอบประชาธิปไตยได้ แต่ความจริงปรัชญาไม่ได้หัดให้คนคิดเท่านั้น เขาเรียนปรัชญาเพื่อให้รู้จักสายความคิดต่าง ๆ ฝรั่งเรียนปรัชญาของเขาแล้วเขาก็หัดคิดตามสายความคิดของเขา เราไปเอาปรัชญาตะวันตกมาเป็นฐานจึงถูกฝรั่งครอบ ตัวเป็นไทย แต่กลายเป็นคิดอย่างฝรั่ง ฝรั่งเรียนปรัชญาตะวันออก เพื่อให้รู้ว่าคนตะวันออกคิดอย่างไร ให้รู้ทันเราแล้วก็นำความคิดของเราไปพัฒนาสายความคิดของเขาอีกทีหนึ่ง

ถ้าเราจะเดินตามรอยฝรั่ง เราจะต้องเดินอย่างรู้ทันฝรั่ง ใช้ความคิดของฝรั่งมาพัฒนาความคิดของเรา เราจะได้อยู่เหนือครอบของฝรั่ง สามารถดึงลัทธิและวาทะที่เป็นปฏิปักษ์แก่สังคมไทยลง ได้อย่างชอบธรรม แต่น่าเศร้าใจที่เราทิ้งสายความคิดของเรามานานแล้ว ปล่อยให้มันจมโคลนตมถ้าจะนำมาใช้อีกก็คงต้องล้างโคลน ปัดฝุ่นออกให้หมดเสียก่อน

ปัญญาชนรุ่นใหม่ไม่รู้จักตัวเอง ไม่เข้าใจสังคมไทย ตัวอย่างเช่น เมื่อออกไปพัฒนาชนบทหาว่าพระไม่ช่วยชาวบ้าน เขาหารู้ไม่ว่าพระคือชาวบ้านที่มาบวช โดยมากสำเร็จแค่ประถม 4 ฉะนั้นเมื่อออกไปช่วยชนบทก็คือจะต้องช่วยทั้งชาวบ้านและพระ

ตราบใดที่นักศึกษาไม่เข้าใจการศึกษาของตน ไม่เข้าใจสังคมไทย การศึกษานั้นก็ไม่เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะแก่สังคมไทย นักศึกษาจะศึกษาวิธีปลูกข้าวสาลีแล้วจะนำวิธีการเหล่านั้นมาปลูกข้าวเจ้าได้ดี ย่อมจะเป็นไปไม่ได้ การแก้ปัญหาแบบนี้ อาจจะทำให้เราพลาดท่าเสียทีแบบเวียตนามลาวและเขมร

ฝรั่งมักดูถูกคนไทยที่ตามฝรั่งอย่างงมงาย ไปนำวัฒนธรรมของเขามาใช้ เขาว่าคนไทยเรียนจากเขาไม่เป็น และไม่รู้จักของดีของตนเอง

<u>ฉะนั้นเราจะต้องสร้างจิตสำนึก เพื่อยืนอยู่บนรากฐานของตนเอง ต้องสร้างความภาคภูมิใจ ในภูมิปัญญาของตนที่มีอยู่ตามความเป็นจริง</u>

การบรรยายเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"

10. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 10.30–11.30 น. มีการบรรยายเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" โดย พระโสภณคณาภรณ์ มีสาระสำคัญดังนี้

พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติไทยนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ ถ้าพระพุทธศาสนาเสื่อม ความมั่นคงของชาติก็คลอนแคลน ถ้าเสียชาติขาดความมั่นคง พระพุทธศาสนาก็จะคลอนแคลนเช่นเดียวกัน

ในยุคของพระเจ้าอโศกทรงเป็นธรรมราชาสั่งสอนประชาชนด้วยพระองค์เอง ทำให้ประชาชนสนใจในศาสนามาก พึงสังเกตว่า พระพุทธศาสนากับเอกราชของประเทศเกี่ยวข้องกันอย่างสำคัญ เมื่อพระพุทธศาสนาเสื่อมไปจากอินเดีย อินเดียก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของต่างชาติ เมื่อพระพุทธศาสนาฟื้นฟูขึ้น อินเดีย ก็ได้เอกราชกลับคืนมา ในประเทศศรีลังกา เมื่อโปรตุเกสเข้าไปเผยแพร่ศาสนาคริสตัง พุทธศาสนาก็ตกต่ำ ทำให้ประเทศเสียเอกราชไปด้วย ต่อมาเมื่อฟื้นฟูศาสนาแล้ว ก็ได้เอกราชกลับคืนมา

พระพุทธศาสนานั้นเป็นสมบัติสาธารณะอยู่ที่เมืองไหนเมืองนั้นก็เป็นเจ้าของ พระพุทธศาสนาเข้ามาพัวพันอยู่กับชาติไทยตั้งแต่ก่อนตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ฉะนั้น พระพุทธศาสนาก็เป็นศาสนาของชาติไทย

คนไทยมักจะพูดเรื่องเศรษฐกิจกับความมั่นคงของชาติ แต่ถ้าวิเคราะห์ดูให้ดีแล้ว จะเห็นว่าความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ไม่เฉพาะแต่ในเรื่องเศรษฐกิจเท่านั้น ทำอย่างไร จึงจะนำพุทธศาสนามาเสริมจุดที่ไม่ใคร่จะมั่นคงได้? ไม่ว่าประเทศใดในโลก ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจะต้องนับถือศาสนาเดียวกัน จึงจะเกิดเอกภาพในประเทศนั้น ๆ ถ้ามีศาสนาหลายศาสนา ก็มักจะเป็นต้นเหตุที่ก่อสงคราม ถ้าประชากรจำนวนมากนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ประชากรจำนวนมากนั้นจึงจะสามารถเป็นตัวแปรให้เกิดความมั่นคงได้

เมื่อกล่าวถึงพระพุทธศาสนา ก็จะต้องย้ำว่าศาสนธรรมหรือพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ต้องเป็นที่ยอมรับและนำมาเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ ศาสนธรรมจะต้องมีความสำคัญเหนือศาสนบุคคล ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ และศาสนพิธี

ในประเทศไทยมีพุทธศาสนิกเป็นจำนวนมากก็จริง แต่ส่วนใหญ่เป็นแต่กำเนิด เป็นแต่ในนามเท่านั้น จำนวนศาสนิกที่ยอมรับความคิดเห็นทางศาสนา และนำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัตินั้นเป็นจุดที่มีปัญหา

เมื่อพูดถึงศาสนา ความรู้สึกนึกคิดของประชาชนไทยส่วนใหญ่มุ่งไปที่พระสงฆ์ ทำให้เป็นที่น่าห่วงใยมาก เป็นการไม่ถูกต้องที่มายกพระพุทธศาสนาให้เป็นเรื่องของสถาบันสงฆ์เท่านั้น

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2519 แสดงว่าคนไทยไม่พร้อมที่จะพิทักษ์พุทธศาสนาหรืออยู่ในสภาพที่จะรับศาสนาใดก็ได้ สมเด็จพระสังฆราชถูกย่ำยีก็ไม่มีใคร

เดือดร้อน แสดงว่าศาสนธรรมเข้าไม่ถึงจิตใจพอที่จะทำให้เกิดความรู้สึกที่จะทะนุถนอมพระพุทธศาสนา หวงแหนพระพุทธศาสนา เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่ากลัวมาก คนที่นับถือศาสนาพุทธหรือเป็นพุทธศาสนิกจะต้องคิดเรื่องนี้ให้จงหนักว่าทำอย่างไรจึงจะรักษาศาสนาพุทธไว้เป็นศาสนาประจำชาติได้ ผู้ใหญ่ในราชการคนหนึ่งบอกว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักเท่านั้น ไม่ให้เรียกว่า "ศาสนาประจำชาติ" คำพูดเช่นนี้เป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงเรียกศาสนาพุทธว่า "ศาสนาของเรา" และเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าทรงคิดธงไตรรงค์ขึ้น ทรงให้ใช้แถบสีขาวแทนพระรัตนตรัย เมื่อพระพุทธศาสนาอยู่ในธงชาติ พุทธศาสนาก็เป็นศาสนาประจำชาติอย่างไม่ต้องสงสัย

ถ้าต้องการให้พุทธศาสนาเข้าไปมีอิทธิพลต่อความมั่นคงของชาติ จะต้องมีปัจจัยอะไรบ้าง?

1. **ความมั่นคงภายในศาสนาเอง** องค์ประกอบที่รวมกันขึ้นเป็นศาสนา มีศาสนธรรม ศาสนสถาน ศาสนบุคคล ศาสนพิธี ฯลฯ ศาสนธรรมนั้นมีอยู่สมบูรณ์ตลอดเวลา แต่คนให้ความสนใจน้อยแม้แต่ในโรงเรียนก็เปลี่ยนเป็นเรียนจริยธรรมแทนศีลธรรม ขาดบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น เมื่อก่อนเราเรียกผู้ดีว่าเป็นผู้มีคุณธรรม ผู้ดีมีสกุล แต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่นานเปลี่ยนเป็น ผู้ดีมีเงิน แสดงว่าเราบูชาวัตถุกันมากขึ้น

เรามีศาสนธรรมสมบูรณ์แต่ไม่นำมาใช้ กลับมองเห็นว่าปราชญ์ของตะวันตกนั้นอยู่เหนือพระพุทธเจ้า แต่ตามความเป็นจริงแล้ว ฝรั่งเหล่านั้นยังไม่มีใครเข้าถึงจุดของพระพุทธเจ้าเลย ชาวบ้านโยนเรื่องทุกเรื่องให้พระ พระก็หมุนเวียนเร็วมีคนบวชมากก็จริง แต่บวชระยะสั้น ๆ ไม่ได้ศึกษาให้ซาบซึ้งในพุทธศาสนา

เรื่องด่วนที่สำคัญมาก คือต้องแก้ค่านิยมให้คนยอมรับว่า คนดีคือคนที่มีศีลธรรมเท่านั้น ต้องแก้การศึกษา ที่มุ่งแต่จะพัฒนาทางกายเท่านั้น ให้มีพัฒนาการทางจิตใจด้วย กรมการศาสนาไม่มีบทบาทที่จะสร้างศีลธรรมจรรยา กลายเป็นหุ่นที่เขาสั่งให้เดิน เมื่อคนขาดศีลธรรมคุณค่าของความเป็นมนุษย์ก็ลดน้อยลงไป ปัญหาอาชญากรรมชุกชุม มีการทำร้ายร่างกาย ทรัพย์สิน เพศ ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เรื่องที่ศีลห้าห้ามไม่ให้ทำ ฉะนั้นถ้ารณรงค์ให้รักษาศีล 5 กันได้ ปัญหาก็จะหย่อนคลายลง ในศีลนั้นมีความเป็นธรรมอยู่ทุกข้อ เริ่มด้วยสัมมาทิฏฐิก็เป็นการเพียงพอแล้ว การถือศีลห้าไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดมาก เพียงแต่ปฏิบัติตามหลักของศีลห้าคือถืออย่างหยาบ ๆ เท่านั้น ก็จะแก้ปัญหาของสังคมได้โดยอัตโนมัติ

การแก้ปัญหาสังคมในปัจจุบัน ตำรวจจะบอกว่าต้องเพิ่มกำลังตำรวจ แต่เพิ่มก็แก้ปัญหาไม่ได้ เพราะตำรวจเป็นโจรเสียเอง ในปัจจุบันคนอยู่อย่างขวัญกระเจิง กระเจิงจนเซ็ง ผู้นำมวลชนต้องสร้างตัวอย่างให้คนอื่นทำตาม

2. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจเกี่ยวพันกับการผลิต การบริโภค คนชอบอยู่อย่างสบาย ชอบอบายมุข ตีไก่ กินเหล้า เล่นการพนันการเกียจคร้านทำการงานเป็นสาเหตุใหญ่ แต่คนไม่กล้าพูด ต้องเร้าให้คนตื่นตัว และให้รับผิดชอบในตนเองให้สูงขึ้น ให้เห็นโทษของอบายมุขกินอยู่ตามฐานะ เช่นบริโภคผลไม้ไทย แทนที่จะซื้อแอปเปิ้ลซึ่งแพงมากิน

คำสอนในหนังสือนวโกวาท เป็นคำสอนที่ผู้ครองเรือนควรปฏิบัติตามได้ ให้ทุกคนทำหน้าที่ของตนให้รักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้ ให้รู้ว่าคนใดควรคบคนใดไม่ควรคบ และคบแต่กัลยาณมิตร ตั้งตนไว้ชอบ มีวินัยในตัวเอง พูดจาไพเราะ เลี้ยงดูบิดามารดา ทำประโยชน์ร่วมกับคนทั้งหลาย ถ้าทำได้ดังกล่าวนี้ก็จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ เพราะปัญหาเศรษฐกิจนั้นจะต้องแก้ตั้งแต่สถาบันครอบครัวขึ้นไป

การบริโภคปัจจัย 4 ควรยึดหลักว่า พอให้สำเร็จประโยชน์ก็ดีแล้ว ไม่พยายามไปซื้อของต่างประเทศให้เสียเงินตราต่างประเทศ รายจ่ายก็จะกลายเป็นรายเหลือ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นขบวนการที่จะต้องมาด้วยกัน คือทำพร้อม ๆ กัน

3. ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีสัตบุรุษในสภา ไม่ต้องใช้อะไรมาก เพียงสัปปุริสธรรม 7 (รู้จักตน รู้จักบุคคล รู้จักเวลา ฯลฯ) ก็พอแล้ว เรื่องนี้พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้มาก

เมืองไทยเริ่มเสียตั้งแต่เปลี่ยนการปกครองเป็นต้นมา ที่จริงธรรมคืออำนาจ แต่เกิดมีพวกที่ใช้อำนาจเป็นธรรม เมื่อรับพระราชทานอำนาจมาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ไม่ได้รับทศพิธราชธรรมของพระองค์มาด้วย คนธรรมดาก็ต้องมีทศพิธราชธรรม เพราะพ่อบ้านแม่เรือนก็คือพระราชา พระราชินีในบ้านของตนนั่นเอง

เราภูมิใจในประวัติศาสตร์ของเรา สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่สูงสุด ฉะนั้นจึงต้องมีธรรมะในใจในปัจจุบันคนมีอำนาจมักไม่มีธรรมะ ส่วนคนที่มีธรรมะก็ไม่ได้ใช้อำนาจทศพิธราชธรรมควรเป็นคู่มือของนักบริหาร ถ้าบริหารอย่างนี้จะได้คนดีมารับใช้บ้านเมือง มีความรู้ ความสามารถจะได้คนดีเป็นตัวอย่างที่ดีในหน่วยงานต่าง ๆ งานก็จะเดินไปได้

คนที่บริหารบ้านเมืองต้องเสียสละ และมีธรรมะ คนอยากเป็นผู้บริหาร แต่ไม่อยากทำงาน จึงได้งานไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เมื่อเป็นโน่นเป็นนี่ก็ได้ความใหญ่โตมา แต่เมื่อเป็นก็จะต้องทำ เมื่อทำก็ต้องเหนื่อยมนุษย์ต้องมีคุณสมบัติที่จะเป็นอะไร ๆ ได้อย่างดี

4. ความมั่นคงในด้านการทหาร ทหารอยู่ใกล้ชิดประชาชนต้องมีการอบรมธรรมะ อนุศาสนาจารย์เป็นผู้ให้การอบรมเดือนละครั้ง ผู้คุมก็มีอนุศาสนาจารย์อบรม ตำรวจไม่มีอนุศาสนาจารย์อบรม ฉะนั้นจึงทำหน้าที่พิทักษ์สันติราษฎร์ไม่ใคร่ได้

ความมั่นคงทางด้านจิตวิทยา ต้องปลูกฝังคนให้เข้าถึงอุดมการณ์และมีอุดมการณ์ คนที่ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งอยู่ ก็ยังทำงานในตำแหน่งไม่ได้ดี แต่ก็ยังอยากจะมีตำแหน่งเพิ่มขึ้นอีก ที่สำคัญคือต้องนำธรรมไปปฏิบัติ เมื่อทหารมีธรรมะ ความมั่นคงก็จะเกิดขึ้น

ปัญหาคือไม่ทำตาม "โอปนยิโก" ไม่น้อมนำธรรมะไปปฏิบัติ การปฏิบัติของสังคมจึงไหลไปตามกิเลส คนทำงานอย่างเดียวแต่มีวิญญาณสองวิญญาณ เช่นเป็นครู มีวิญญาณครูบวกกับวิญญาณของนักธุรกิจด้วย ทำให้ความรับผิดชอบในแต่ละจุดมีปัญหา

การแก้ปัญหาต่าง ๆ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ต้องแก้ที่จุดสำคัญคือ แก้ที่ระบบการศึกษา ต้องเรียนความรู้ อาชีพ และธรรมะด้วย เริ่มตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงอุดมศึกษา เรามีหลักศาสนาเหนือกว่าปรัชญาฝรั่ง เราต้องใช้ของเราแล้วนำของฝรั่งมาประดับไว้ด้วย

ถ้าดูในสำมะโนประชากร จะพบว่ามีพุทธศาสนิกมากที่สุด ถ้าพุทธศาสนาอ่อนคือคนเป็นพุทธศาสนิกแต่ชื่อ ประเทศชาติอาจจะพังวันหนึ่งวันใดก็ได้ ถ้าจะนำทั้งชาติและศาสนาไปพิงสถาบันมหากษัตริย์ ผู้ถูกพิงก็จะรับไม่ไหว แต่ละองค์กรจะต้องค้ำยันกันและกันจึงจะแข็งแกร่งได้

ใครจะเป็นผู้ให้การอบรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรจะได้พยายามทำอะไร ๆ ให้เป็นไทย สร้างคนที่อยู่กลางทุ่งกลางนาให้หันหน้าเข้าหาศาสนา

ค่านิยมของสังคมมีอิทธิพลมาก แต่เป็นกระแสที่ไหลลง ศาสนาไหลขึ้น เป็นการทวนกระแสซึ่งยากมาก แต่ถึงจะยากอย่างไรก็ต้องทำให้ได้ เมื่อถึงอีกยุคหนึ่ง ค่านิยมที่คนไทยมีจะต้องสูงขึ้น คนไทยจะต้องนิยมชาติไทย ไม่ใช่นิยมของคนอื่น เวลานี้จะต้องมีชาติศาสนาพระมหากษัตริย์เท่านั้น เราจะต้องช่วยกันเผยแพร่เรื่องนี้ในลักษณะต่าง ๆ ให้ถึงอนุชน จะโยนเรื่องให้พระสงฆ์ทำเท่านั้นไม่ได้ เพราะขณะนี้พระสงฆ์ร้อยละ 65 ยังต้องเล่าเรียน นอกจากนั้นพระยังมีงานอื่น ๆ เผ้าโบสถ์ กวาดลานวัด ฯลฯ

งานเผยแพร่ศาสนาเป็นของชาวพุทธทุกคน ต้องเผยแพร่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่ออนุชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ต้องสอดแทรกศีลธรรมวันละเล็กละน้อย จะได้เร้าอนุชนให้สนใจศึกษาพุทธศาสนา

ปัญหาด่วน

ปัญหาปัจจุบันคือแผนการดูดซึมพระพุทธศาสนาของโรมันคาทอลิก ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงแก่พุทธศาสนา เมื่อฝ่ายเราชี้แจงแสดงหลักของเรา เรากลับได้รับคำสั่งให้ประนีประนอม เราเพียงแต่ขอร้องให้เขาทบทวนนโยบายของเขาใหม่เท่านั้น แต่กลับถูกห้ามไม่ให้ตอบโต้ เข้าทำนองเดียวกับสมัยพระเจ้าเอกทัศ กรุงศรีอยุธยาแตก เพราะพม่ายิงปืนใหญ่

เขามาที่ฝ่ายไทย แต่ทหารไทยกลับได้รับคำสั่งไม่ให้ยิงตอบ (เกรงว่าฝ่ายในจะตกใจ) เรื่องนี้จึงกลายเป็นว่า เรายื่นดาบให้คนอื่นฟันเราข้างเดียว

เราเรียกร้องหาความมั่นคงของชาติ แต่เรากลายเป็นผู้ทำลายความมั่นคงนั้นเสียเอง

การบรรยายเรื่อง "การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา"

10. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 11.30–12.00 น. มีการบรรยายเรื่อง "การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา" โดย นายสมพร เทพสิทธา มีสาระสำคัญดังนี้

ตามวัตถุประสงค์ของการสัมมนาข้อ 4 ได้กำหนดไว้ว่า "เพื่อพิจารณาจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา" ทั้งนี้เพราะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 ได้กำหนดแนวนโยบายและมาตรการในการทำนุบำรุงศาสนาไว้ เช่นได้กำหนดไว้ว่า "เร่งทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนาให้เป็นที่ยึดมั่นทางจิตใจ และพัฒนาจริยธรรม คุณธรรมของประชาชนให้มีระเบียบวินัยทั้งส่วนตนและส่วนรวม" และ "ทำนุบำรุงพุทธศาสนาในประเทศให้มั่นคง เจริญก้าวหน้าเป็นเครื่องโน้มน้าวจิตใจของเด็ก เยาวชน และประชาชน ให้มาศึกษาสิ่งที่เป็นแก่นแท้ของศาสนา คือธรรมะเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีงาม การประกอบอาชีพที่สุจริต และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ" ข้อความที่กำหนดไว้เป็นเพียงแผนนโยบายอย่างกว้าง ๆ ยังไม่ใช่แผนปฏิบัติการ

โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ และในขณะนี้พระพุทธศาสนากำลังประสพภัยอยู่รอบด้านทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน คณะกรรมการจัดการสัมมนาจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะให้มีการจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งคณะสงฆ์ ทางราชการและประชาชน และจะเป็นการกระตุ้นให้มีการปฏิบัติในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง คณะกรรมการจัดการสัมมนาจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อมีหน้าที่ร่างแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อเสนอให้ที่ประชุมสัมมนาพิจารณา โดยจะพยายามจัดทำให้เป็นแผนปฏิบัติการ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลอย่างแท้จริง

คณะทำงานมีผู้บรรยายเป็นประธาน และมีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งบรรพชิตและฆราวาสร่วมอยู่ด้วย ผู้บรรยายได้เชิญนางสุพรรณรัศม์ ศิริหงษ์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาสังคมและสวัสดิการกองโครงการสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมเป็นคณะทำงานด้วย

นางสุพรรณรัศม์ ศิริหงษ์ ได้มีหนังสือแจ้งว่า ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ห้า ได้มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการวางแผนพัฒนาการศึกษาและวัฒนธรรมขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อร่างแผนวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งได้นำมาใช้เป็นแนวทางในแผนพัฒนาฉบับที่ห้า โดยมีแผนทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจริยธรรมของสังคมอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง จึงมีความเห็นว่า น่าจะได้นำแผนดังกล่าวมาพิจารณาปรับปรุงตลอดจนแปลงเป็นแผนปฏิบัติการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลอย่างแท้จริง จะเป็นการประหยัดเวลา และได้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งได้ส่งแผนทำนุบำรุงส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมของสังคมมาให้

ในการประชุมของคณะทำงานจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาในวันที่ 28 มกราคม 2526 ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่า เมื่อแผนทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจริยธรรมของสังคมอยู่แล้ว ก็ควรจะได้นำแผนดังกล่าวมาพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากเวลาในการทำงานมีจำกัดเพียง 10 กว่าวัน จึงไม่อาจจะทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่สมบูรณ์ได้ ที่ประชุมจึงมอบหมายให้ผู้บรรยายทำบันทึกเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้มีที่ประชุมสัมมนาพิจารณา เมื่อที่ประชุมสัมมนามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างใด จะได้เสนอต่อหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะต่อไป

ผู้บรรยายได้ทำบันทึกเรื่อง "การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา" เสนอต่อที่ประชุมสัมมนาแล้ว ตามเอกสารหมายเลข 2 ในบันทึกนี้ ได้กล่าวถึง (1) ความสำคัญของศาสนา (2) ความสำคัญของพระพุทธศาสนา (3) สถานการณ์ของพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน (4) ความจำเป็นในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา (5) นโยบายเรื่องศาสนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (6) พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับการทะนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา (7) แผนพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา โดยพระธรรมมหาวีรานุวัตร (8) องค์ประกอบเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา โดยพระศรีวิสุทธิกวี (9) การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ (10) การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยทางราชการและ (11) การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยประชาชน

เกี่ยวกับคำที่ใช้บางแห่งใช้ "ทะนุบำรุงรักษา" บางแห่งใช้ "ทำนุบำรุงรักษา" บางแห่งใช้ "ทำนุบำรุงส่งเสริม"

เดิมสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ใช้คำทะนุบำรุงรักษา เช่นได้จัดให้มีการสัมมนาเรื่อง "การทะนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา" ที่วัดเบญจมบพิตร ในวันที่ 13 มีนาคม 2525 พระศรีธรรมนิเทศก์ ได้อธิบายคำว่า "ทะนุบำรุง" หมายถึงการส่งเสริมสนับสนุน

ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น ไม่ปล่อยปละละเลย เพิกเฉย หรือปล่อยให้เป็นไปตามบุญตามกรรม ส่วนคำว่า "รักษา" หมายถึงการกระทำเพื่อให้คงสภาพเดิม มิให้เปลี่ยนแปลงแปรปรวน ให้มั่นคงแข็งแรงเหมือนเดิม หรือให้บริสุทธิ์ผุดผ่องเหมือนเดิม

คำ "ทะนุบำรุง" และ "ทำนุบำรุง" มีความเช่นเดียวกัน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานได้อธิบายคำ "ทำนุ" ว่า แผลงมาจากทะนุ หมายถึงบำรุงอุดหนุน

ในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ก็ทรงใช้ทั้ง 2 คำ คือทะนุบำรุง และทำนุบำรุง

ในการสัมมนาครั้งนี้ ได้ใช้คำ "ทำนุบำรุง" เพราะเห็นว่าหน่วยราชการส่วนมากใช้คำทำนุบำรุง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ใช้คำทำนุบำรุงพุทธศาสนา

ส่วนการที่ใช้ "แผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา" แทนที่จะใช้ "แผนทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา" ก็เพื่อให้ตรงกับแผนทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจริยธรรมของสังคมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในความเห็นของผู้บรรยายน่าจะใช้คำ "ทำนุบำรุงรักษา" มากกว่า "ทำนุบำรุงส่งเสริม" เพราะคำทำนุบำรุงกับคำส่งเสริมมีความหมายคล้ายกัน แต่คำทำนุบำรุงและคำรักษามีความหมายผิดกัน

ความสำคัญของศาสนา สถาบันที่เป็นแกนหลักแห่งความมั่นคงของชาติ ได้แก่ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งสามสถาบันเปรียบเหมือนเสาสามต้น ที่ค้ำจุนชาติของเราให้มั่นคง ปลอดภัย ให้ประชาชนมีชีวิตอยู่ด้วยความสงบสุข และด้วยความสามัคคี

ชาติเปรียบเหมือนร่างกาย ศาสนาเปรียบเหมือนจิตใจ พระมหากษัตริย์เปรียบเหมือนศูนย์รวมประสาทที่ควบคุมร่างกายและจิตใจให้ทำหน้าที่โดยปกติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า "คนเราต้องมีศาสนาประจำใจ อันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจประจำตัว" และ "ไม่มีอะไรจะแก้สถานการณ์ความยุ่งยากได้ดีเท่าศาสนา"

ความสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยที่คนไทยประมาณร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนาและพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดมา ศาสนาที่มีความสำคัญแก่ความมั่นคงของชาติและแก่คนไทยมากที่สุดคือ พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนากับชาติไทยจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำรัสในเทศนาเสือป่ามีข้อความตอนหนึ่งว่า "พุทธศาสนาเป็นของไทย เรามาชวนนับถือพระพุทธศาสนาเถิด"

พระพุทธศาสนาได้เป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ ได้ช่วยสร้างเอกลักษณ์และคุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ช่วย

ในการบริหารและพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศไทยดำรงความเป็นเอกราชและอยู่ด้วยความสงบสุขตลอดมา พระพุทธศาสนาได้ช่วยส่งเสริมความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางทหาร ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางสังคม ประเทศไทยมีวัดทั่วประเทศกว่า 30,000 วัด มีพระภิกษุสามเณรกว่า 300,000 รูป วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นสถานที่ให้การศึกษาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมแก่ประชาชน พระสงฆ์เป็นผู้นำทางวิญญาณของประชาชน สั่งสอนอบรมประชาชนให้เป็นผู้เลื่อมใสศรัทธาในศาสนา เป็นผู้อยู่ในศีลธรรม เป็นผู้อยู่ในศีลธรรม ซึ่งช่วยให้สังคมมีความสงบสุข

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้กล่าวในสาส์นในโอกาสวันวิสาขบูชา ปี 2524 มีข้อความว่า "มาตรการใดที่ใช้แก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศจะประสบอุปสรรค์เป็นอันมาก ถ้าหากว่าข้าราชการและประชาชนด้อยคุณภาพ โดยเฉพาะในด้านจิตใจและศีลธรรมในทางตรงกันข้าม ถ้าข้าราชการและประชาชนมีคุณภาพสูง จิตใจสูง และมีศีลธรรมอันดีงาม ย่อมสามารถแก้ปัญหาทุกประการได้สำเร็จ และสามารถร่วมกันสร้างสรรค์สังคม ซึ่งมีความสุขสมบูรณ์อย่างแท้จริงเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การอบรมจิตใจตามแนวทางของพระพุทธศาสนานั้น ทำให้คนมีคุณภาพดีขึ้น และจิตใจสูงขึ้น"

สถานการณ์ของพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ในขณะนี้พระพุทธศาสนากำลังประสบภัยอยู่รอบด้าน ทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน

ภัยภายนอก ที่สำคัญได้แก่ภัยจากคอมมิวนิสต์และภัยจากศาสนาอื่น คอมมิวนิสต์ได้พยายามที่จะแทรกซึมบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาทุกวิธีทาง เพราะเห็นว่าถ้าทำลายพระพุทธศาสนาได้ จะทำให้เมืองไทยเป็นคอมมิวนิสต์ได้ ส่วนศาสนาอื่นที่เป็นภัยต่อพระพุทธศาสนามากที่สุด และน่าเป็นห่วงที่สุดในขณะนี้ คือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งได้ทุ่มเททั้งกำลังทรัพย์ กำลังคน กำลังความคิด และได้พยายามทุกรูปแบบที่จะให้ประชาชนชาวไทยเปลี่ยนจากการนับถือศาสนาพุทธหันไปนับถือศาสนาคริสต์ ได้ใช้วิธีกลมกลืนให้เข้ากับศาสนาพุทธ เช่นได้เทียบพระพุทธเจ้าเป็นเพียงผู้ปูทางสำหรับพระเยซู หรือเป็นเพียงประกาศก (ผู้ประกาศ) ของพระผู้เป็นเจ้า ในวารสารแถลงกิจของวาติกันได้บอกเป้าหมายของการทำงานไว้ว่า "ภารกิจของงานเผยแพร่แบบมิชชั่น ไม่จำกัดอยู่แต่เพียงการเปลี่ยนในปัจเจกบุคคลให้มานับถือคริสตศาสนาอีกต่อไปแล้ว แต่ภารกิจในบัดนี้คือการเปลี่ยนตัวศาสนาอื่น ๆ ทั้งศาสนาให้มาเป็นคริสตศาสนา"

ภัยภายใน ได้แก่ภัยที่เกิดจากพุทธบริษัทเอง ทั้งพุทธบริษัทฝ่ายบรรพชิต และพุทธบริษัทฝ่ายคฤหัสถ์ พระบางรูปไม่สนใจในการศึกษาและปฏิบัติธรรม ไม่ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ประพฤติตนไม่เหมาะสม ทำผิดกฎหมาย มีการประกาศตนเป็นเอกเทศไม่

ขึ้นกับกฎหมายและมหาเถรสมาคม ในเทศนาเสือป่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความเสื่อมของพระพุทธศาสนาว่าเป็นเพราะเหตุ 2 ประการ คือ (1) อยู่ที่พระภิกษุสงฆ์บวชสักแต่ว่าบวช ไม่เอาใจใส่ในพระธรรม (2) คฤหัสถ์บำรุงพระสงฆ์โดยไม่เลือกว่าพระสงฆ์ใดควรบำรุง อนึ่งในปัจจุบันนี้เยาวชนและประชาชนจำนวนไม่น้อยได้เหินห่างจากศาสนา เป็นศาสนิกชนแต่เพียงในนามหรือตามสำมะโนครัว ไม่ได้มีศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาอย่างแท้จริง ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องศาสนา ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ได้มีอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจของเยาวชนต่อศาสนาปรากฏผลว่า เยาวชนวัยรุ่นห่างศาสนาที่สุด เยาวชนที่อยู่ในชนบทยังใกล้ชิดศาสนา เยาวชนที่อยู่ในเมืองห่างศาสนามากที่สุด ในบรรดาเยาวชน 3 กลุ่ม เยาวชนพุทธเหินห่างศาสนามากที่สุด เยาวชนมุสลิมคริสต์ยังคงเส้นคงวาในเรื่องศาสนา

ความจำเป็นในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยที่พระพุทธศาสนากำลังประสบภัยอยู่รอบด้านทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์หลายอย่างที่บ่งบอกให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย หากพุทธบริษัทชาวไทยยังมัวเมาประมาท ไม่ตระหนักถึงภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนา ไม่ร่วมแรงร่วมใจทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็งจริงจัง พระพุทธศาสนาอาจถูกทำลายและสูญสิ้นไปจากประเทศไทย เหมือนที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นก็ได้

พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือนต้นไม้ หากเราไม่บำรุงต้นไม้ ไม่ใส่ปุ๋ย พรวนดิน รดน้ำ และกำจัดกาฝาก ต้นไม้อาจอับเฉา เหี่ยวแห้งและตายได้ พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน หากพุทธบริษัทไม่ช่วยกันทำนุบำรุงส่งเสริม พระพุทธศาสนาอาจจะถึงความวิบัติได้ พุทธภาษิตก็มีว่า "ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย"

องค์พระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษของเราได้เสียสละชีวิตเลือดเนื้อทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา ให้เป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติ ตกทอดมาถึงพวกเราจนทุกวันนี้เป็นเวลากว่า 1,000 ปี หากพระพุทธศาสนาต้องถึงความวิบัติ เราก็จะต้องถูกประวัติศาสตร์จารึกว่า ไม่มีความกตัญญูกตเวทีต่อองค์พระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษของเรา และไม่มีความสามารถที่จะรักษามรดกอันล้ำค่าของชาติไว้ ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานของเราต่อไป

ในขณะนี้ประเทศไทยต้องประสพปัญหาสังคมเพิ่มมากขึ้นรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาเศรษฐกิจและการครองชีพ ปัญหาเยาวชน ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอบายมุข ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหายาเสพติด สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งของปัญหาเหล่านี้คือ ความเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรมและจิตใจ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า "ปัญหายุ่งยากในสังคมทุกวันนี้ เกิดจากเหตุหลายอย่าง

แต่เหตุที่สำคัญที่ก่อปัญหาได้มากคือความขาดหรือความบกพร่องในความเป็นระเบียบและความสะอาดมั่นคง ในความประพฤติและความคิดจิตใจของบุคคล" การแก้ไขปัญหาสังคมที่ตรงจุด จะต้องมุ่งแก้ที่คน คือพัฒนาคนให้มีคุณธรรมหรือด้วยการพัฒนาจิตใจ

พระพุทธศาสนาจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคมได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเจริญหรือความเสื่อมของพระพุทธศาสนา หากพระพุทธศาสนามีความเจริญมาก พระพุทธศาสนาก็มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคมได้มาก ในทางตรงกันข้าม หากพระพุทธศาสนาอยู่ในภาวะที่เสื่อมโทรม พระพุทธศาสนาก็อาจไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาสังคมหรือพัฒนาสังคมได้ เราจึงจำเป็นต้องช่วยกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อให้พระพุทธศาสนาได้มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาสังคมให้มากยิ่งขึ้น

การอภิปรายเรื่อง "ภัยต่อพระพุทธศาสนา"

12. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 13.00–17.00 น. มีการอภิปรายเรื่อง "ภัยต่อพระพุทธศาสนา" ผู้อภิปรายมีพระธรรมมหาวีรานุวัตร เจ้าอาวาสวัดไทยพุทธคยาประเทศอินเดีย พระโสภณคณาภรณ์ ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย นายสมพร เทพสิทธา ประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ นายประพัฒน์ แสงวณิช รองอธิบดีกรมการศาสนา และ พ.อ.จรวย นิ่มดิษฐ์ รองเสนาธิการ กอ.รมน.ภาค 2 สกลนคร โดยมี ดร.วิษณุ เครืองาม อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

13. **พระธรรมมหาวีรานุวัตร** ได้กล่าวว่า พระพุทธศาสนาในอินเดียเสื่อมจนหมดเกลี้ยง ครั้งแรกที่ไปอินเดียเมื่อ 20 ปีก่อนไม่พบชาวพุทธเลย สมเด็จพระสังฆราชรับสั่งให้ไปอินเดียเพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนา งานจึงหนักมากเพราะสาเหตุว่าชาวอินเดียมีความเป็นชาตินิยมมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้

ชาวไทยได้รับค่านิยมตะวันตกมากเหลือเกินโดยไม่ใช้สติปัญญาพิจารณา และก็ยังคงรับอยู่เรื่อย ๆ ไม่ได้หยุด ดังในภาคเช้า เจ้าคุณพระราชวรมุนีและเจ้าคุณพระโสภณคณาภรณ์ได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงภัยของการเห่อฝรั่งมาแล้ว

งานสัมมนาคราวนี้น่ายินดีที่อาจารย์สมพร เทพสิทธา แห่งสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้ร่วมมือกันจัดขึ้น

มีข้อสังเกตว่า งานสัมมนาต่าง ๆ เราทำมามากมายหลายครั้งแล้ว แต่มีปัญหาว่าเมื่อสัมมนาเสร็จแล้ว มีคนนำผลการสัมมนาไปทำภาคปฏิบัติให้เป็นจริงขึ้นมาบ้างแค่ไหนอย่างไรหรือเปล่า จงอย่ารอช้าจนคอยให้คนอื่นเขามาทำลายพระพุทธศาสนาจนหมดลงไปเสียก่อน แล้วค่อยมาคิดปฏิบัติการแก้ไข และควรตั้งใจว่าการสัมมนาต้องพูดอย่างจริงจังไม่ใช่พูดอ้อมค้อมมีอะไรควรพูดเปิดเผยให้หมด ไม่ควรปกปิดเอาไว้เพราะการพูดตรงไปตรงมาเป็นการช่วยให้เข้าใจปัญหาและเห็นหนทางแก้ไขได้ ดังนั้นการพูดความจริงตรงไปตรงมาจึงไม่ใช่ความรุนแรงอะไรเลย การสัมมนาหลายครั้งที่ผ่านมาสังเกตได้ว่ากล้าพูดความจริงกันได้น้อยมากจึงทำให้ไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร

งานสัมมนาของเราก็คล้ายกับงานสังคายนาของคณะสงฆ์ แต่อดีตที่แล้วมาซึ่งได้มีมาหลายครั้งในเมื่อมีสิ่งวิปริตแปรปรวนเกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนา ดังนั้นการจัดสัมมนาครั้งนี้จึงเป็นการกระทำที่ดียิ่งเพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของพระพุทธศาสนาเอาไว้

เดี๋ยวนี้ชาวพุทธทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ต่างก็ทำหน้าที่บกพร่องไปหลายอย่างด้วยกัน เมื่อตอนฉลองกรุงเทพ ฯ 200 ปี ได้เคยพยายามเสนอให้จัดมีการสังคายนาน้อย ๆ ขึ้นในประเทศไทยแต่ไม่ค่อยมีใครสนใจ เหตุผลที่อยากให้มีการสังคายนา เพราะขณะนี้มีสัทธิต่าง ๆ แตกแยกมากมายหลายสำนักจนทำให้พระพุทธศาสนาไทยกระเทือนไม่น้อย

เนื่องจากการอภิปรายนี้มีเวลาน้อยจึงได้สรุปแนวคิดและภัยต่าง ๆ ไว้รวม 16 ข้อดังที่ได้แจกเป็นแผ่นปลิวไปแล้ว มีปัญหาของพระพุทธศาสนาข้อหนึ่งที่อยากจะเน้นคือเวลานี้ชาวบ้านเคารพนับถือพระภิกษุสงฆ์มากเกินไป จนเลยไปข้างศรัทธาจริต เช่นไม่กล้าเตือนในพฤติกรรมหลายอย่างที่ไม่เหมาะสมของพระภิกษุ อีกประการหนึ่งคือชาวพุทธเราเดี๋ยวนี้ไม่ค่อยยอมศึกษาธรรมะ มักทำแบบเพียงสักแต่กราบไหว้หรือขอของศักดิ์สิทธิ์เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงสอนให้ชาวพุทธสนใจเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์เลย

พระเจ้าอโศกมหาราชในอดีต ได้ทรงเป็นตัวอย่างของชาวพุทธที่ทำการรักษาความบริสุทธิ์ของพระพุทธศาสนาด้วยจิตใจและวิญญาณอย่างเต็มตัว ซึ่งผู้ปกครองคือรัฐบาลของไทยเราในปัจจุบันควรจะได้ประพฤติตามพระองค์แต่ในไทยเวลานี้มีหลายสำนักวุ่นวายที่ออกนอกลู่นอกทางก็มากมาย โดยเฉพาะสำนักสันติอโศก ก็เป็นปัญหาคาราคาซัง แม้แต่ผู้หลักผู้ใหญ่ของบ้านเมืองเองก็ไม่มีใครกล้าดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

ยิ่งกว่านั้นเดี๋ยวนี้มีปัญหาใหญ่เฉพาะหน้าซึ่งเป็นภัยจากภายนอกอยู่อย่างหนึ่งคือภัยจากคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกซึ่งเราจะต้องช่วยกันแก้ไขให้ถูกต้อง

14. พระโสภณคณาภรณ์ ได้กล่าวว่า ความจริงพระพุทธศาสนาก็เกิดขึ้นมาท่ามกลางภัยอันตรายต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มในสมัยพุทธกาล แต่ด้วยเหตุที่พระพุทธศาสนาเป็นสัจจธรรม

จึงฟันฝ่าภัยจากลัทธิต่าง ๆ มาได้ ซึ่งบทเรียนต่าง ๆ เหล่านี้เราควรนำมาใช้ในปัจจุบันนี้ เพราะขณะนี้ภัยต่าง ๆ ของพระพุทธศาสนาก็บังเกิดขึ้นเรื่อยทั้งสองฝ่ายคือจากภายในและภายนอก

ปัญหาที่ว่าภัยจะยุติเมื่อไร คงยุติไม่ได้มันจะมีไปตลอด แต่ชาวพุทธก็สามารถบรรเทาภัยต่าง ๆ ลงไปได้ ข้อสำคัญคือชาวพุทธต้องไม่หลงประเด็น ชาวพุทธแปลว่าผู้ตื่น แต่โดยมากตื่นตูม ตื่นเต้น และตื่นตาม ที่ตื่นตัวจริง ๆ มีค่อนข้างน้อยมาตลอด ทั้งที่ในปัจจุบันภัยของพระพุทธศาสนาในไทยมีอย่างร้ายแรงน่าวิตก

ตามหลักพรหมชาลสูตร หากมีใครกล่าวร้ายพระพุทธศาสนาอย่างผิด ๆ ก็ต้องชี้แจงให้เขาเข้าใจถูกต้อง ไม่ใช่อยู่เฉย ๆ ปล่อยให้เขาโจมตีบิดเบือนเอาตามใจชอบ ส่วนใครที่ยกย่องถูกต้องก็อนุโมทนากับเขา

เป็นหน้าที่ของชาวพุทธไทยที่ต้องรักษามรดกอันล้ำค่าของพระพุทธศาสนาเอาไว้ให้แก่อนุชนสืบต่อไป

อันตรายภายในคือขาดความรู้ความเข้าใจในธรรมะเท่าที่ควร เพราะว่าพระพุทธศาสนาต้องเริ่มต้นด้วยความเข้าใจถูกต้อง (สัมมาทิฏฐิ) ตัวอย่างอันตรายที่เห็นชัดอย่างหนึ่งในปัจจุบันของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาคือ ทั้ง ๆ ที่ปากว่า พุทธ์ สรณ์ คจฺฉามิ แต่ในความเป็นจริงแล้วเราติดอาจารย์ของสำนักตนเอง ไม่ค่อยตรวจสอบว่าพระพุทธองค์ทรงสอนไว้อย่างถูกต้องจริง ๆ อย่างไร เพราะบรรดาอาจารย์เจ้าสำนักต่างก็ตั้งตัวเป็นผู้รู้ คิดนึกสอนเอาเองตามใจชอบไม่ยอมตรวจสอบกับพระไตรปิฎกและพระอรรถกถาต่าง ๆ คนไทยจึงติดสำนักไม่ว่าสำนักกรรมฐานหรือสำนักเกจิอาจารย์ศักดิ์สิทธิ์ เมื่อติดในอาจารย์ของตนไม่ยึดความถูกต้องตามพระธรรมวินัย ชาวพุทธจึงแบ่งเป็นพรรคพวกเป็นสำนักต่าง ๆ ทะเลาะขัดแย้งกันมากมาย

อีกประการหนึ่ง คือค่านิยมติดลาภสักการะกันมาก ดังนั้นจึงไม่ยอมใส่ใจในหลักธรรม ซึ่งขั้นตอนแรกของขบวนการศึกษาธรรมจะต้องทำให้ยอมรับคือ เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาก่อน คนจึงจะยอมศึกษาและปฏิบัติตาม ในสมัยพุทธกาล กิจการพระศาสนาจะเริ่มจากการศึกษา แล้วก็การเผยแพร่การปกครองและการสาธารณูปการ แต่เดี๋ยวนี้เราสวนทางกับพระพุทธองค์โดยสิ้นเชิงคือเริ่มจากสาธารณูปการก่อน ขณะนี้มีคนอยากให้พระภิกษุทำสังคมสงเคราะห์อย่างทางโลก ๆ ซึ่งจะเป็นอันตรายแก่พระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง เพราะพระจะแข่งกันหาเงิน หาวัตถุ มาทำการสังคมสงเคราะห์ ชาวพุทธก็จะหนีพระกันหมด งานของพระภิกษุสงฆ์เองพระพุทธองค์ได้ทรงวางหลักไว้แล้ว ว่าให้ภิกษุไปสั่งสอนให้คนเข้าใจธรรมะ ซึ่งเป็นการสงเคราะห์โลกอยู่แล้วให้ในตัวซึ่งเหนือกว่าการสังคมสงเคราะห์ทางโลก ๆ มาก

อีกประการหนึ่งของภัยภายใน คือพระพุทธศาสนาเกี่ยวกันกับสถาบันบริหารของทางบ้านเมืองตลอดมา เพราะพระพุทธศาสนาไม่ได้เป็นรัฐอิสระ ปกครองตนเองอย่างสำนักวาติกันของคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พระพุทธศาสนาจะไปรอดก็ต้องอาศัยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันบริหาร หากไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางบ้านเมืองก็ไปไม่รอด ดังตัวอย่างจากประวัติศาสตร์ของไทย ลังกา พม่า อินเดีย ลาว เขมร ก็เป็นแบบเดียวกันหมดอย่างเห็นได้ชัด

ภัยจากภายนอกคือจากลัทธิการเมืองภายนอกต่าง ๆ เช่น คอมมิวนิสต์ อย่างเช่นเดี๋ยวนี้มีที่ปรึกษาใหญ่ของคอมมิวนิสต์มาอาศัยอยู่ในวัด ซึ่งบุคคลผู้นี้เคยทำงานในลาวได้ผลมาแล้ว เดียวนี้กลับมาทำในไทยโดยเป็นที่ปรึกษาของพระและได้ออกวารสาร "พุทธบุตร" ใช้แผนบ่อนทำลายโดยวิธีไดอาลอกแบบเดียวกับของคริสต์ คือค่อย ๆ กระแซะพระพุทธศาสนาไปจนผุกร่อนและทำลายลงในที่สุด ซึ่งเป็นเรื่องที่ทางราชการจะต้องจัดการแก้ไข

ภัยภายนอกอีกประการหนึ่งมาจากฝ่ายคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เช่นงานของอดีตบาทหลวง กีรติ บุญเจือ "ปรัชญาอินเดีย โดยเฉพาะพุทธปรัชญาสำหรับชาวคริสต์" และ "พระไตรปิฎกสำหรับชาวคริสต์" ซึ่งคณะกรรมการของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นชาวพุทธเองไปให้รางวัลและสนับสนุนการพิมพ์เผยแพร่แก่เขา เพราะเราขาดหลักการวินิจฉัยอย่างรอบคอบตามหลักธรรม ทั้ง ๆ ที่เป็นงานที่ย่ำยีทำลายพระพุทธศาสนาซึ่งเขาทำโดยวิธีนุ่มนวลแยบยล ซึ่งหากเราขาดวิจารณญาณที่รอบคอบจะมองไม่เห็นเลย และชาวพุทธบางส่วนแม้รู้ถึงภัยแล้วก็ถูกครอบงำโดยภยาคติ กลัวว่าการทักท้วงเขาจะเป็นการกระเทือนความสัมพันธ์อันดีทั้ง ๆ ที่เขามีเจตนาร้ายย่ำยีเราอย่างไม่เคยหยุดหย่อนอยู่ตลอดเวลา

คริสต์เขาสร้างคนมาอย่างดี เราต้องยอมรับข้อเท็จจริงนี้ เขาเอาคนยากจนขาดที่พึ่งมาสร้างเป็นคนของเขา และพวกนี้ภักดีมั่นคง เพราะชาวไทยมีพื้นจิตใจกตัญญูอยู่แล้ว ฉะนั้นเวลาเป็นผู้รับผิดชอบงานบริหารของบ้านเมือง เด็กไทยที่จบจากโรงเรียนคริสต์มา แม้ยังเป็นชาวพุทธ พอรู้ว่าอะไรของคริสต์แม้จะรุกรานพุทธ ก็ทำอะไรไม่ลง เพราะจิตในสำนึกส่วนหนึ่งเห็นแก่หน้าชาวคริสต์ที่เคยเป็นอาจารย์ของตัวมาก่อน

ดังนั้นชาวพุทธประมาทไม่ได้ ต้องแก้ไข ต้องรู้จักมิตรรู้จักศัตรูอย่างถ่องแท้จึงจะแก้ไขปัญหาได้ ในทุก ๆ สถานการณ์เราต้องรู้ว่าอะไรเป็นบาป–บุญ คุณ–โทษ เป็นประโยชน์–ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เช่นนั้นชาวพุทธจะกลายเป็นแนวร่วมของคริสต์โดยเราไม่รู้ตัวเลย

เดี๋ยวนี้คริสต์คาทอลิกไม่ใช่จะขับรถปาดหน้าเราเท่านั้นแต่จะเบียดให้เราตกถนนไปเลย ขณะนี้คริสต์เขาแก้ตัวหลบเลี่ยงบิดเบือนประเด็นอยู่ตลอดมาว่าเขาไม่ได้ทำลายเรา ประเด็นเดี๋ยวนี้คือคริสต์คาทอลิกมีแผนมาจากวาติกันไหมนี้คือสมุทัยที่แท้จริง คริสต์คาทอลิก

จะกล้าปฏิเสธไหมว่าไม่มีแผนจากวาติกันมากลืนพระพุทธศาสนา

เราต้องไม่ลืมว่าประเทศไทยเป็นเจ้าของพระพุทธศาสนาและชาวพุทธถือตนเองว่าเป็นชาวไทยแท้ภักดีต่อไทยอย่างเต็มที่ แต่หากวันใดประชากรของไทยนับถือคริสต์คาทอลิกนั้นคือเมืองไทยได้ตกเป็นเมืองขึ้นทางจิตวิญญาณของวาติกันจะเป็นเมืองขึ้นเขาโดยตรงจะยอมสยบรับใช้เป็นทาสของวาติกัน จะเห็นได้ชัดจากการที่ คาร์ดินาล มีชัย กิจบุญชู ได้ให้สัมภาษณ์ไว้อย่างชัดเจนว่าศาสนาอยู่เหนือเชื้อชาติและสัญชาติ

อีกตัวอย่างหนึ่งคือ กรมการศาสนาได้ออกคำสั่งเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2513 ให้ทางคริสต์ใช้ศัพท์ศาสนาให้ถูกต้อง ไม่ลอกเลียนศัพท์เฉพาะของชาวพุทธ เขาปฏิบัติอยู่ไม่กี่วันก็บิดเบือนเป็นอย่างเก่าอีกและทำหนักข้อขึ้นอีก เช่น เขามีสังฆราชมากมายหลายคน หัวหน้าสังฆราชเขาเรียกอัครสังฆราชเหนือสมเด็จพระสังฆราชของพุทธอีก

ยิ่งเดี๋ยวนี้วาติกันตั้งให้ไทยมีคาร์ดินาล ยิ่งเป็นการแสดงชัดว่าเขาจะกลืนเราแน่ เขาเอาธงไตรรงค์ซึ่งมีสัญญาลักษณ์ ชาติ พระรัตนตรัย พระมหากษัตริย์ ไปอยู่ใต้ธงวาติกันใต้ไม้กางเขนของเขาในพิธีสถาปนาคาร์ดินาลที่กรุงวาติกัน นี้เป็นการยอมสยบความคิด ยอมสยบทุกอย่างกับวาติกัน ชาวคาทอลิกประกาศยืนยันอย่างเด็ดขาดว่าจะจงรักภักดีต่อเซนต์ปอลต่อโป๊ป ไม่เคยว่า จะจงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว ต่อรัฐบาลไทยเลย ดังนั้นพวกนี้พร้อมที่จะละเมิดคำสั่งอะไรก็ตามของรัฐบาลไทยที่ไปขัดต่อคำสั่งของวาติกัน และเขาทำปฏิบัติการจิตวิทยาโดยใช้สื่อมวลชนของรัฐบาลไทยเองเป็นเครื่องมือของเขาอย่างเต็มที่ นี้เป็นการปฏิบัติการทางจิตวิทยาอย่างรุนแรงและจงใจต่อชาวไทย

ในบุลเลตินลับเฉพาะสำหรับบุคคลระดับบิชอพขึ้นไปเท่านั้นของวาติกัน ซึ่งทางเปรียญธรรมสมาคมแห่งประเทศไทยได้พิมพ์คำแปลบางส่วนเอาไว้แล้วนั้น ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ของพระพุทธศาสนาในไทยเอาไว้หมดทุกด้านว่าจุดแข็งจุดอ่อนอยู่ตรงไหน ซึ่งเป็นการกระทำของคู่ศึกในสงครามดี ๆ นั่นเอง การตั้งตำแหน่งคาร์ดินาลในไทยนั้น มีชัย กิจบุญชู ให้สัมภาษณ์ในสยามใหม่เอาไว้เองว่านี่เป็นแผนทางการเมืองโดยเฉพาะ ดังนั้นคริสต์คาทอลิกในปัจจุบันจึงเป็นภัยที่ร้ายแรงยิ่งต่อพระพุทธศาสนา และได้ดำเนินการรุกรานต่อพระพุทธศาสนาไปแล้วมากมายหลายประการและยังคงดำเนินการอยู่ต่อไปอย่างไม่ลดละนับเป็นอันตรายที่ร้ายแรงพอ ๆ กับภัยจากคอมมิวนิสต์ แต่น่ากลัวว่า เพราะภัยจากคอมมิวนิสต์นั้นทางบ้านเมืองเห็นชัดและทำการต่อสู้อยู่อย่างเต็มที่ แต่ภัยจากคริสต์มาในรูปแบบที่แนบเนียนแยบยล โดยอาศัยบริจาคเงินมากมายแก่กิจการต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน เป็นการเบิกทางการแทรกซึมของเขา และเป็นการปิดปากไม่ให้ผู้ที่รู้เท่าทันแผนการของเขาไม่ให้ทำการคัดค้านขึ้น

15. **พ.อ.จรวย นิ่มดิษฐ์** ได้กล่าวว่า จากประสบการณ์การทำงาน ภัยที่สู้มาคือภัยจากคอมมิวนิสต์ที่จะมาทำลายพระพุทธศาสนา

ตัวอย่างจากลาว ซึ่งคอมมิวนิสต์พยายามยึดครองมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ลาวมีจุดอ่อนคือมีปัญญาชนน้อยมาก และฝรั่งเศสเอาอบายมุขทั้งเหล้า การพนันมาปลูกฝังจนระบาดไปทุก ๆ วงการ แม้ข้าราชการและทหารก็เต็มไปด้วยอบายมุข แต่ถึงกระนั้นลาวก็ยังไม่แตก จนกระทั่งคอมมิวนิสต์สามารถบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาในลาวลงได้ ลาวจึงแตก

คอมมิวนิสต์ต้องการยุแหย่ให้คนในบ้านเมืองแตกแยก ลืมความเป็นญาติพี่น้องกันให้หมด ซึ่งพระพุทธศาสนาเป็นยาสมานซึ่งแก้ไขความแตกแยกได้อย่างดีที่สุด ทำให้คนมีเมตตากรุณาต่อกัน ดังนั้นคอมมิวนิสต์ลาวจึงมุ่งเข้ามาทำลายพระพุทธศาสนา ซึ่งได้วางแผนบ่อนทำลายพระพุทธศาสนามาเป็นขั้น ๆ โดยใช้คนมีความสามารถซึ่งเคยบวชมาแล้วอันเป็นที่เคารพของชาวลาว เขาทำโดยวิธีป่าล้อมบ้าน บ้านล้อมเมือง โดยเหตุที่พระพุทธศาสนามีจุดอ่อนมากในชนบท เพราะพระขาดความรู้จะมีพระมีความรู้อยู่บ้างก็เฉพาะในเวียงจันทร์และหลวงพระบางเท่านั้น เขาจึงใช้การหลอกลวงว่าหลักการของคอมมิวนิสต์กับของพระพุทธศาสนาเหมือนกันทุกอย่างและว่า คาร์ล มาร์กซ์คือพระอรหันต์รุ่นใหม่ที่มาเกิดในสังคมฝรั่ง เขายกตัวอย่างว่า ในวัดพระภิกษุไม่มีใครเป็นเจ้าของศาสนสมบัติส่วนกลางเลยเช่นโบสถ์ วัด ซึ่งก็เหมือนกับคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีใครมีสมบัติส่วนตัวเลย พรรรคคอมมิวนิสต์เป็นเพียงตุลาการที่ทำหน้าที่แบ่งสมบัติให้ชาวบ้านมีเสมอกัน ด้วยกลวิธีเช่นนี้เขาทำได้สำเร็จโดยสามารถถึงพระภิกษุให้ร่วมโค่นรัฐบาลลาว เช่นเอาพระเดินขบวนขับไล่รัฐบาล เมื่อปี 2517–2518 ที่เป็นเช่นนี้เพราะพระภิกษุลาวไม่อาจเถียงสู้คอมมิวนิสต์ได้เนื่องจากพระมีความรู้ทางพระธรรมวินัยน้อยมาก

จากการปฏิบัติราชการในเวียดนามมาได้พบว่า พระภิกษุนิกายมหายานนั้นวินัยย่อหย่อนมาก เช่นเป็นนักมวย พระสู้กับคอมมิวนิสต์โดยการเดินขบวน แต่จุดแตกหักของความสิ้นชาติของเวียดนามไม่ใช่เกิดจากคอมมิวนิสต์เป็นหลัก จุดหลักเกิดจากพุทธกับคริสต์ตีกัน ตัวอย่าง นายพลเหงียนเกากี เดิมเป็นชาวพุทธแต่อยากไปเรียนนอก อยากก้าวหน้าฝรั่งเศสบังคับให้เปลี่ยนเป็นคริสต์และพอกลับมาก็รังแกชาวพุทธอย่างรุนแรง พวกข้าราชการคริสต์ก็จับพระภิกษุเข้าคุก ดังนั้นคอมมิวนิสต์ก็ยุแหย่ให้พระภิกษุเดินขบวน แล้วคอมมิวนิสต์ก็สรวมรอยโดยลอบฆ่าทั้งพวกพุทธและคริสต์ที่เดินขบวนปะทะกัน นี้เป็นเหตุการช่วงปี 2506–07–08 ทำให้ทั้งสองฝ่ายแตกแยก เช่นฆ่ากันและมีการออกใบปลิวเถื่อนในนามของทั้งสองฝ่ายคือพุทธและคริสต์โจมตีกัน โดยผู้ออกใบปลิวที่แท้จริงคือคอมมิวนิสต์ซึ่งเป็นมือ

ที่สามคอยยุแหย่ให้พุทธคริสต์แตกแยกกัน จนที่สุดเวียดนามตกอยู่ใต้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ ก็หมดสิ้นทั้งคริสตศาสนาและพุทธศาสนา

ในเขมรนั้น พระเขมรคล้ายพระไทย แต่พระเขมรหนักทางไสยศาสตร์ ดูหมอรดน้ำมนต์ แจกตะกรุด จนทหารเขมรหลายคนตายเพราะอยากลองของดีที่ได้จากพระว่าจะเหนียวจริงไหม จึงออกไปให้คอมมิวนิสต์ลองยิงดูเองด้วยความสมัครใจ นี้เป็นจุดอ่อนของชาวพุทธเขมรที่คลั่งไสยศาสตร์ ไม่ได้เป็นชาวพุทธแท้ พอเขมรตกแก่คอมมิวนิสต์ พระพุทธศาสนาถูกทำลายหมดอย่างรอบด้านทุก ๆ อย่างจนไม่มีเหลือเลย ในวัดพระพุทธรูปถูกทำลายหมดเอาไปถมทาง แล้วใช้วัดเป็นที่ทำการของคอมมิวนิสต์แทน

ในไทย การมอบตัวของคอมมิวนิสต์ครั้งใหญ่ของเขตงาน 444 อ.คอนตาล จ.มุกดาหาร เมื่อ 1 ธ.ค. 2525 หัวหน้าคือสหายวิโรจน์ได้บอกว่าที่ออกมามอบตัว เพราะพระพุทธศาสนา โดยที่เมื่อวันที่ 10 ม.ค. 2520 คอมมิวนิสต์ได้ทำการผิดพลาดอย่างร้ายแรงโดยฆ่าพระวิปัสสนา 2 รูป ซึ่งอยู่ในสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถระ โดยก่อนฆ่าได้ทรมานมากมาย ข่าวนี้ข้าราชการของเราได้ช่วยประโคม คอมมิวนิสต์ในอิสานจึงพังพินาศหมด เพราะชาวอิสานยังภักดีฝังแน่นมั่นคงในพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นคอมมิวนิสต์จึงหมดกำลังหมดแนวร่วม หมดสายสืบข่าว

ดังนั้น พระพุทธศาสนาในไทยยังคงความศักดิ์สิทธิ์ ความมหิทธานุภาพ แต่เราจะประมาทไม่ได้เป็นอันขาด เพราะสงครามยกที่หนึ่งคอมมิวนิสต์เขายังไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ เพราะเขาอยู่ในป่าฝังใจลัทธิมาร์กซ์มานับสิบ ๆ ปี เขาไม่เชื่อบุญ บาป ภพหน้า บุญของเขาคือการเชื่อมาร์กซ์ ดังนั้นเราอย่าประมาท เขาเปลี่ยนรูปการต่อสู้มาเป็นแนวสันติในเมือง ซึ่งเป็นการต่อสู้ยกที่สองซึ่งน่ากลัวมาก เพราะเป็นการต่อสู้ในเมืองที่เราไม่รู้ศัตรูชัดเจน มองไม่เห็น เขาจะทำโดยการเขียนหนังสือออกมาบิดเบือนหลักธรรมะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกระทำที่น่ากลัวมากในเมื่อคำนึงว่าศาสนาอื่น ๆ กำลังบิดเบือนหลักพุทธธรรมอันบริสุทธิ์ของเถรวาทอยู่เช่นเดียวกัน ดังนั้นต้องระวังอย่างรอบคอบในเรื่องการยุแหย่ให้ประชาชนแตกแยกกัน

ทางแก้ของไทย คือต้องใช้พระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยให้มาก แต่จุดอ่อนของเราคือพระในวัดหรือสำนักสงฆ์ในชนบทของเราไม่มีความรู้ทางธรรมะและทางโลกเพียงพอที่จะตอบโต้การโฆษณาโจมตีของคอมมิวนิสต์ได้ เราจึงต้องแก้โดยการเพิ่มความรู้ให้ท่าน ตัวอย่างที่เขายุแหย่ชาวบ้าน เช่นว่า ชาวบ้านทำบุญไปพระภิกษุก็กินหมด ไม่เห็นได้บุญได้อะไรกลับมาเลย บางแห่งเขายุแหย่ได้ผลมากจนชาวบ้านไม่ใส่บาตรเลย พระภิกษุก็อยู่ไม่ได้ในท้องที่นั้น ๆ วัดจึงร้างมากมายในชนบท เราต้องแก้โดยเอาพระที่เก่งมีความรู้และอยู่ในวัยหนุ่มแน่นสามารถทำงานได้อย่างเสียสละเต็มที่

16. ดร.วิษณุ เครืองาม ได้กล่าวเสริมว่า มีข้อสังเกตว่าชาวพุทธได้แก้ไขปัญหาโดยสันติตามแนวพระพุทธศาสนามาโดยตลอด เราชาวพุทธรู้ภัยรุกรานจากคริสตศาสนามานานแล้วแต่เราไม่สู้โดยวิธีการประท้วงอย่างรุนแรง เช่นการเดินขบวนขับไล่ การเผาทำลายข้าวของ แต่เราแก้โดยปัญญาและขันติมาโดยตลอด

17. นายประพัฒน์ แสงวณิช ได้กล่าวว่า เมื่ออาทิตย์ที่แล้วได้เป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการไปตรวจเยี่ยม อพป. (โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง) ได้ไปที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งคือหมู่บ้านท่าฟ้าเหนือ จ.พะเยา ซึ่งมีความร่มเย็น ไม่มีขโมยและผู้ร้าย ชาวบ้านตั้งใจทำมาหากินโดยนำหลักธรรมะของพระพุทธศาสนามาพัฒนาตนเอง และได้รางวัลที่หนึ่งของปี พ.ศ. 2525 เพราะชาวบ้านเป็นชาวพุทธ 100% แม้มีชาวศาสนาอื่นมาสอดแทรกเผยแพร่ศาสนาอื่นก็ไม่สำเร็จ

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา เคยทำงานกับคริสต์มานานหลายปีคือ เรียนโรงเรียนคริสต์ 9 ปี เป็นครูสอนโรงเรียนคริสต์อีก 9 ปี จึงรู้ความเป็นไปของเขาพอสมควร และขอยืนยันว่าหากใครรู้ความเป็นไปของคริสต์เขาดีเพียงใด ก็จะยิ่งมีความมั่นคงในความเป็นพุทธศาสนิกของตนมากยิ่งขึ้นเพียงนั้น

โดยสรุปภัยของพระพุทธศาสนามี 2 อย่าง

1. ภัยภายใน จากผู้ที่อ้างตัวว่าเป็นพุทธศาสนิก

2. ภัยภายนอก คือภัยจากบุคคลที่ไม่ใช่พุทธศาสนิก

ภัยภายนอกมีคนพูดมามากแล้ว จึงจะขอพูดแต่ภัยภายใน และในความเห็นส่วนตัวเห็นว่าภัยภายในร้ายแรงมากกว่าภัยภายนอก และหากเราสามารถจัดการภัยภายในได้แล้ว ภัยภายนอกก็เป็นเรื่องเล็กน้อย เพราะหากชนะตนเองก็ย่อมชนะคนอื่นได้ ตัวอย่างเช่นในการวิ่งแข่ง เราจะขอให้คู่แข่งวิ่งช้า ๆ หน่อย ตนเองจะได้ชนะเลิศ ขออย่างนี้คงไม่มีใครยอมให้เราได้แน่ ทางเดียวที่จะทำได้คือต้องทำตัวเราเองให้ดีที่สุด

ภัยภายในมีหลายประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 เราไม่รู้จริงในเรื่องของพระพุทธศาสนา ชาวพุทธไทยที่ว่ามีอยู่ประมาณ 95% ตามตัวเลขสำมะโนครัว ที่จริงแล้วชาวพุทธที่ปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมจริง ๆ มีสักกี่เปอร์เซ็นต์เราไม่อาจคาดการณ์ได้เลย ส่วนมากเราไม่เข้าใจว่าพระพุทธศาสนาสอนอะไร จะต้องทำอะไรบ้างเมื่อเป็นชาวพุทธ และที่ร้ายที่สุดคือไม่รู้แล้วกลับคิดว่าตนรู้ดีเสียอีก

ประการที่ 2 ชาวพุทธที่รู้แล้วว่าพระพุทธศาสนาสอนอย่างไร แต่ไม่ยอมปฏิบัติตามและไม่ยอมเผยแพร่พระธรรมให้กว้างขวางออกไป

ประการที่ 3 การขัดขวางการบำรุงและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ตัวอย่างในกระทรวง

ศึกษาธิการเอง เช่นจากการที่ได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ไปว่า ชาวพุทธเสื่อมจากความเข้าใจในพระพุทธศาสนามาก จะต้องแก้โดย แก้ที่กระทรวงศึกษาธิการก่อนให้รู้พระพุทธศาสนา ชาวพุทธทุกคนต้องเรียนรู้เรื่องพระพุทธศาสนาตามอายุและระดับที่ตนจะเข้าใจได้ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงระดับอุดมศึกษา แต่เดิมเราถือว่าบวชแล้วจึงเรียน ที่จริงต้องเรียนก่อนบวชให้รู้ก่อนพอควร จึงจะเหมาะกับสถานการณ์ในปัจจุบันนี้ เพราะโรงเรียนเดี๋ยวนี้อยู่นอกวัดแล้วต้องเรียนเรื่องของพระพุทธศาสนาให้มากขึ้นเป็นพิเศษ ความคิดนี้พอแพร่ออกไป ก็มีอธิบดีในกระทรวงศึกษาธิการสองคนค้านว่าควรเรียนกลาง ๆ เพราะชาวไทยมีที่นับถือศาสนาอื่น ๆ อยู่ด้วย จึงควรเรียนกลาง ๆ อย่างปัจจุบันดีแล้ว จะไปเน้นเรียนเรื่องพระพุทธศาสนาทำไม ทั้ง ๆ ที่ผู้พูดทั้งสองคนก็เป็นพุทธศาสนิก

ขณะนี้ในกรมวิชาการมีการตื่นตัวปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาพอควร เมื่อทางกรมการศาสนาส่งเรื่องอ้อมไปทางคณะกรรมการเอกลักษณ์แห่งชาติ ให้ส่งมากรมวิชาการอีกทีหนึ่ง

ภัยประการที่ 4 ใจง่าย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว และนับถือศาสนาแบบผิด ๆ คิดว่าพระพุทธศาสนาจะบันดาลอะไร ๆ ให้ได้ตามใจชอบของตน เช่นไปไหว้พระเพื่อขอให้ตนถูกล็อตเตอรี่รางวัลที่ 1 หรือพวกเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวเช่น เห็นลูกสาวเขาสวยก็ยอมเปลี่ยนศาสนาโดยยอมไปเรียนศาสนาของเขา เช่นไปเรียนไบเบิลจากบาทหลวงจนรู้เรื่องดี ท่องคัมภีร์ของเขาได้เขาจึงยอมให้เปลี่ยนเป็นคริสต์เพื่อแต่งงานกับสาวคริสต์ บางคนก็ยอมเปลี่ยนเป็นคริสต์เพื่อหวังความก้าวหน้าในการศึกษาและในหน้าที่การงาน หรือการนึกขอให้พระที่ห้อยคอช่วยป้องกันไม่ให้ยิงเข้าเมื่อไปเป็นโจรปล้นเขา ฯลฯ

18. ดร.วิษณุ เครืองาม ได้กล่าวเสริมว่า มีข้อควรสังเกตเพิ่มเติมว่า ชาวพุทธเราไม่เคยขอให้ศาสนาอื่นเผยแพร่ช้า ๆ เลย แต่เราขอให้ทุกศาสนาเคารพในจรรยาบรรณของนักเผยแพร่ศาสนาต่างหาก อย่ามาปาดหน้าหรือเบียดเราให้ตกทางไป ซึ่งเราชาวพุทธไม่เคยละเมิดจรรยาบรรณนี้เลย แต่มีศาสนาอื่นละเมิดกติกาการแข่งขัน ซึ่งในที่นี้คือจรรยาบรรณดังกล่าวอยู่เรื่อย ๆ มา แม้จนบัดนี้ก็ยังละเมิดอยู่

19. นายสมพร เทพสิทธา ได้กล่าวว่า ชาวพุทธถูกคริสต์ช่วงชิงไปมากมายแล้ว เช่นที่ท่าแร่ สกลนคร และบ้านโป่ง ราชบุรี และบางแห่งถึงกับจะจัดพิธีเชิญพระพุทธรูปให้ออกไปเสียจากบ้านของชาวบ้านด้วย ยิ่งเดี๋ยวนี้ตั้งมุขนายกมิสซัง มีชัย กิจบุญชู เป็นคาร์ดินาล งานของคริสต์คงยิ่งเข้มแข็งขึ้น

ภัยต่อพระพุทธศาสนานอกจากจะมีภัยจากศาสนาอื่นแล้ว ยังมีภัยจากค่านิยมในวัฒนธรรมตะวันตกจากการที่ชาวไทยนิยมฝรั่งอย่างหลับหูหลับตา ดังที่ท่านเจ้าคุณพระราช-

วรมุนีได้แสดงให้เห็นเมื่อเช้าก็เป็นภัยที่ร้ายแรงต่อพระพุทธศาสนาด้วย

ในพระราชนิพนธ์เทศนาเสือป่าของรัชกาลที่ 6 ซึ่งทรงแสดงมากว่า 60 ปีแล้ว ก็ทรงชี้ให้เห็นภัยจากคริสตศาสนาเอาไว้หลายอย่าง เช่นทรงชี้ให้เห็นว่า ไม่ใช่ว่านิยมว่าฝรั่งศิวิไลซ์ศาสนาคริสตังซึ่งเป็นศาสนาของฝรั่งเลยต้องเป็นศาสนาศิวิไลซ์ไปด้วยซึ่งความจริงแล้วไม่ใช่เลย และถึงกับทรงมีพระราชดำรัสว่า "ผู้ที่แปลงศาสนา คนเขาดูถูกยิ่งกว่าผู้ที่แปลงชาติ" ขอให้ดูรายละเอียดในสังเขปเทศนาเสือป่าที่รัชกาลที่ 7 ทรงพิมพ์พระราชทานแจกแก่ลูกเสือ ซึ่งสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นำมาพิมพ์เผยแพร่อีกครั้งในบัดนี้ ชาวพุทธควรศึกษาดู เช่น ในหน้า 11–12 ได้เปรียบเทียบพระพุทธศาสนาและศาสนาคริสตังเอาไว้ว่า พระพุทธศาสนาประเสริฐแท้อย่างไร และทรงมีพระบรมราโชวาทว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประเสริฐที่สุดในโลก

รัชกาลที่ 6 ทรงห่วงใยพระพุทธศาสนามาก ดังนั้นที่มีผู้ขอให้อัญเชิญพระวิญญาณของพระเจ้าอโศกมหาราชกลับคืนมาสู่ชาวพุทธ ก็ขอเพิ่มให้อัญเชิญพระวิญญาณของรัชกาลที่ 6 กลับมาสู่ชาวพุทธไทยอีกด้วย ดังนั้นจึงควรศึกษาเทศนาเสือป่าในส่วนที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาให้จริงจังจะได้ประโยชน์มาก

ปัจจุบันนี้ หน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาล โดยมีพระสงฆ์และชาวพุทธคฤหัสถ์ช่วยกันสนับสนุน ทั้งนี้เพราะรัฐบาลได้เอาพระราชอำนาจมาจากองค์พระมหากษัตริย์ จึงควรต้อง สืบทอดพระราชภารกิจในการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาจากพระองค์มาด้วย ดังนั้นเวลามีภัยต่อพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นก็เป็นหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องแก้ไข ไม่ใช่ปล่อยปละละเลย ให้เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์แต่ฝ่ายเดียว

ภัยต่อพระพุทธศาสนาเราต้องแก้ไขไปพร้อมกันทั้งภัยภายในและภัยภายนอก เพราะภัยทั้งคู่ร้ายแรงทั้งสิ้น

ภัยภายนอกที่มาจากลัทธิคอมมิวนิสต์เดี๋ยวนี้ไม่ค่อยน่าเป็นห่วงเพราะทางทหารและประชาชนต่อสู้อย่างเต็มที่ แต่ภัยจากคริสต์คาทอลิกเราไม่ค่อยรู้ ถึงกับมีผู้กล่าวว่า คอมมิวนิสต์มาพระพุทธศาสนาอยู่ได้ แต่หากคอทอลิกมาพุทธศาสนาจะอยู่ไม่ได้ ดังนั้นจึงน่าคิดหาทางแก้ไข แต่ไม่ใช่ให้เราเคียดแค้นแก้โดยวิธีรุนแรง แต่เพื่อให้รู้เท่าทันเขา ไม่ประมาท และหาทางแก้ไขโดยใช้สติปัญญาและรีบปรับปรุงตัวของเราให้เข้มแข็ง

เราไม่ได้ขอให้คริสต์คาทอลิกวิ่งให้ช้าลง แต่ขอให้วิ่งอยู่ในกติกา เช่นอย่าเผยแพร่ศาสนาโดยลบหลู่ดูหมิ่นศาสดาของศาสนาอื่น อย่าบิดเบือนหลักธรรมของศาสนาอื่น พระพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในการสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคนอื่นไว้

2 ข้อ คือ (1) **อนุปวาโท** ไม่กล่าวร้ายในลักษณะก้าวร้าว บิดเบือน ใส่ร้ายดูหมิ่นเขา และ (2) **อนุปฆาโต** ไม่ทำลาย ไม่ว่าจะเป็นคนสัตว์ สิ่งของ ศาสนสถานของคนอื่น ไม่ทราบว่าพระเยซูคริสต์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในทำนองนี้หรือไม่ เมื่อไปร่วมการสัมมนาเรื่องการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในระดับอุดมศึกษา ที่คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นายประจวบ โภคทรัพย์ ชาวคริสต์ซึ่งได้รับเชิญให้บรรยายเรื่อง พุทธธรรมเปรียบเทียบได้กล่าวว่า พระเยซูคริสต์ได้สอนว่า "ให้ทำตนให้สุภาพเหมือนนกพิราบ แต่ให้ฉลาดเหมือนงู" ผู้พูดไม่ทราบว่างูมีความฉลาดอย่างใด รู้แต่เรื่องงูเห่ากับชาวนา ในนิทานอีสป ก็หวังว่าเพื่อนชาวคริสต์ในประเทศไทยคงจะไม่ฉลาดเหมือนงูเห่ากับชาวนาในนิทานอีสป

สำหรับภัยภายในที่น่าวิตกและต้องรีบแก้ไขคือ เดี๋ยวนี้ชาวพุทธโดยเฉพาะเยาวชนไม่สนใจพระพุทธศาสนา เห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นของล้าสมัยคร่ำครึ หากใครสนใจก็เป็นคนเชย เป็นทิด เป็นมหา ถูกดูถูก เยาวชนขาดความรู้เกี่ยวกับพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงยิ่ง และผู้ใหญ่เองก็ไม่เข้าใจธรรมะเท่าที่ควร เช่นไม่เข้าใจเรื่องสันโดษ กฎแห่งกรรม บางโรงเรียนนักเรียนถึงครึ่งชั้นไม่เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แม้แต่ระดับรองศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยก็ดูถูกพระของเราเองว่า โง่ไม่อาจจะเทศน์ให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่รู้เรื่องพระพุทธศาสนาได้ อีกทั้งอาจารย์ท่านนั้นยังพูดบิดเบือนหลักธรรมะต่าง ๆ ด้วย

ครูสอนวิชาศีลธรรมเองก็ขาดความรู้ที่จะอธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ ของเด็กนักเรียนได้ ซึ่งเป็นความบกพร่องของกระทรวงศึกษาธิการเพราะได้ตัดวิชาพระพุทธศาสนา หรือศีลธรรมออกไป เหลือแต่จริยธรรม ซึ่งประเด็นนี้ท่านเจ้าคุณพระราชวรมุนีได้กรุณาอธิบายในการสัมมนาที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 4 ก.พ. 26 อธิบายความหมายของจริยธรรมว่ามี 2 ความหมาย คือ

1. จริยธรรมในแง่ของตะวันตกแปลมาจาก Ethics ซึ่งมาจากภาษาลาติน แปลว่าปกติ ดังนั้นคำว่าจริยธรรมจึงมีความหมายครอบคลุมแค่ความประพฤติทางกายเท่านั้น

2. จริยธรรมของศาสนาพุทธ ซึ่งคลุมทั้งกาย วาจา ใจ ซึ่งคำที่ควรใช้คือ ธรรมจริยา หรือศีลธรรม แต่เราก็ไม่คิดสนใจความหมายแง่นี้เลย กลับสนใจแต่จะเห่อตามฝรั่งเท่านั้น

แต่เดี๋ยวนี้น่ายินดีว่าท่านปลัดกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบัน (คุณสมาน แสงมลิ) ได้เริ่มเอาใจใส่เรื่องพระพุทธศาสนา เช่น จัดให้ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ต้องฟังเทศน์ และได้ให้กรมวิชาการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนา จึงเชื่อมั่นว่าปลัดกระทรวงศึกษาธิการท่านปัจจุบันนี้จะนำแสงสว่างกลับมาสู่กระทรวงศึกษาธิการ

20. ดร.วิษณุ เครืองาม ได้กล่าวเสริมว่า หนังสือสังเขปเทศนาเสือป่า เป็นทำนองหนังสือคู่มือของพระราชนิพนธ์เทศนาเสือป่า เรียบเรียงโดยพระบรมบาทบำรุง แล้วได้ถวาย

ให้รัชกาลที่ 6 ทรงตรวจแก้ไข จนต่อมารัชกาลที่ 7 ทรงโปรดให้จัดพิมพ์เผยแพร่

หนังสือเทศนาเสือป่าในรัชกาลที่ 6 ควรที่กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดเป็นหนังสือบังคับเรียนในชั้นใดชั้นหนึ่ง เพราะพระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์ให้เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาเอาไว้นานาประการอย่างชัดเจนและน่าสนใจยิ่ง และได้ทรงย้ำว่าเวลานี้ชาติไทยเกือบเป็นชาติเดียวในโลกที่มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

อนึ่งมีข้อน่าสังเกตว่า ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และรัฐมนตรีหลายคนไม่กล้าจะกล่าวว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย จนกระทั่งคาร์ดินาลมีชัย กิจบุญชู ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ยอมรับว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ข้าราชการและรัฐมนตรีเหล่านั้นจึงกล้ากล่าวยอมรับข้อเท็จจริงที่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

21. หลังจากการอภิปราย ดร.วิษณุ เครืองาม ผู้ดำเนินการอภิปรายได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และถามวิทยากร ได้มีผู้ส่งคำถามมามากมาย แม้จะเลื่อนเวลาไปอีก 30 นาที ก็ยังตอบไม่หมด ดร.วิษณุ เครืองาม จึงได้อ่านคำถามให้ที่ประชุมฟัง เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เข้าร่วมสัมมนาสนใจในเรื่องใดบ้าง

การประชุมกลุ่ม

22. วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2525 เวลา 9.00–12.00 น. ได้มีการประชุมกลุ่ม 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 พิจารณา
เรื่อง "บทบาทของพระสงฆ์ในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา"

ประธาน	นายอำนวย อินทุภูติ
วิทยากร	พระธรรมมหาวีรานุวัตร
	พระราชวรมุนี
	พระโสภณคณาภรณ์
	พระศรีวิสุทธิกวี
	พระศรีธรรมนิเทศก์
	พระครูศรีธรรมปฏิภาณ
เลขานุการ	นายศรีธวัช ไชยธวัช
ผู้ช่วยเลขานุการ	นายทวี ยอดสูงเนิน

เรื่องที่พิจารณา

1. การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เสนอโดยสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ โดยเฉพาะข้อ 9 การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา ตามที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่งมา โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับพระสงฆ์
3. แผนพิทักษ์เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา ของพระธรรมมหาวีรานุวัตร
4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการในการปรับปรุงและวางแผนการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยพระศรีวิสุทธิกวี โดยเฉพาะข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ ในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา

กลุ่มที่ 2 พิจารณา
เรื่อง "บทบาทของทางราชการในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา"

ประธาน	พ.ท.ประสาร ทองภักดี	
วิทยากร	นายสุทธิพงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ์	ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์
	นายสิริ เพ็ชรไชย	ผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา
	ดร.วิษณุ เครืองาม	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
	นายธงทอง จันทรางศุ	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
เลขานุการ	นายบุญเรือง อินทวรันต์	
ผู้ช่วยเลขานุการ	นายสมเดช มุงเมือง	

เรื่องที่พิจารณา

1. การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เสนอโดยสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ โดยเฉพาะข้อ 10 การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยทางราชการ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา ตามที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่งมา โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับทางราชการ
3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเกี่ยวกับบทบาทของทางราชการในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา

กลุ่มที่ 3 พิจารณา
เรื่อง "บทบาทของประชาชนในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา"

ประธาน	พ.อ.ปาน	จันทรานุตร
วิทยากร	หลวงอรรถวิภาค	ไพศาลย์
	นายสมพร	เทพสิทธา
	พ.อ.จรวย	นิ่มดิษฐ์
	ผศ.วีระ	รักความสุข
เลขานุการ	นายจรัล	ทองเกษม
ผู้ช่วยเลขานุการ	นายวรเดช	อมรวรพิพัฒน์

เรื่องที่พิจารณา

1. การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เสนอโดยสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ โดยเฉพาะข้อ 11 การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยประชาชน
2. โครงการอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนาของสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ
3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา ตามที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่งมา โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประชาชน
4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนรวมทั้งสมาคมและองค์การเอกชนที่ส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา สื่อมวลชน ในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา

การประชุมใหญ่

23. วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 13.30–17.00 น. มีการประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณารายงานการประชุมกลุ่มและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมี นายสมพร เทพสิทธา ประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติเป็นประธานที่ประชุม

24. นายสมพร เทพสิทธา ได้เสนอต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากรายงานการประชุมกลุ่มซึ่งประธานกลุ่มจะเสนอต่อที่ประชุม ต้องจัดทำโดยรีบเร่ง เพราะไม่มีเวลา รายงานที่เสนออาจไม่เรียบร้อยและไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถ้อยคำสำนวนอาจยังไม่เหมาะสม จึงขอเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการสัมมนา ประกอบด้วย วิทยากร เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการของ 3 กลุ่ม และจะเชิญผู้เข้าร่วมสัมมนาบางท่านร่วมเป็นกรรมการเพิ่มเติม โดยขอให้คณะกรรมการจัดทำรายงานการสัมมนามีหน้าที่เรียบเรียงข้อเสนอแนะของการประชุมกลุ่มทั้ง 3 กลุ่มให้เหมาะสมและให้ครบถ้วนสมบูรณ์ หากผู้เข้าร่วมสัมมนาท่านใดต้องการจะส่งข้อเสนอแนะ ให้พิจารณาเพิ่มเติมก็อาจทำได้ โดยขอให้รีบส่งมาให้โดยด่วน ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบตามที่ประธานที่ประชุมเสนอ

25. นายอำนวย อินทุภูติ ได้เสนอรายงานการประชุมกลุ่มที่ 1 เรื่อง "บทบาทของพระสงฆ์ในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา" พ.ท.ประสาร ทองภักดี ได้เสนอรายงานการประชุมกลุ่มที่ 2 เรื่อง "บทบาทของทางราชการในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา" พ.อ.ปาน จันทรานุตร ได้เสนอรายงานการประชุมกลุ่มที่ 3 เรื่อง "บทบาทของประชาชนในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา" หลังจากการเสนอรายงานของแต่ละกลุ่ม ประธานที่ประชุมได้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาซักถาม แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีผู้เข้าร่วมสัมมนาซักถาม แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นจำนวนมาก ประธานที่ประชุมกลุ่มและวิทยากรได้ร่วมกันชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาเข้าใจ ประธานที่ประชุมได้รับที่จะนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางเรื่องไปพิจารณาในการประชุมของคณะกรรมการจัดทำรายงานการสัมมนา

พิธีปิดการสัมมนา

26. วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 17.00–17.45 น. เป็นพิธีปิดการสัมมนา นายสมพร เทพสิทธา ประธานที่ประชุมได้นิมนต์พระโสภณคณาภรณ์ พระราชวรมุนี พระธรรมมหาวีรานุวัตรกล่าวสัมโมทนียกถา และได้เชิญ พล.ท.ดำเนิร เลขะกุล ประธานคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติกล่าวคำปราศรัย

27. พระโสภณคณาภรณ์ ได้กล่าวสัมโมทนียกถามีสาระสำคัญดังนี้

มีข้อน่าสังเกตว่าในการสัมมนานี้ มีผู้พูดหลายท่านที่ยังไม่เข้าใจดีเพียงพอถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันของพระภิกษุและของวัด ตัวอย่างเช่น เรามักไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงที่ว่า พระในเวลานอกพรรษามีประมาณ 0.81% คือไม่ถึง 1% ของพุทธศาสนาสนิกชนทั้งหมด และมีวัดร้างในขณะนี้ถึงสี่พันกว่าวัด ฉะนั้นในปัจจุบันนี้คนของฝ่ายพุทธเรามีน้อยเหลือเกิน น้อยจนน่าเป็นห่วง มีรูปเหมือนแจกันที่ข้างบนใหญ่โตส่วนข้างล่างมีฐานเล็กนิดเดียว วันใดจะล้มคว่ำลงมาก็ไม่อาจรู้ได้

อีกเรื่องหนึ่งคือการพูดในทำนองที่ไม่ยกย่องและเหยียดย่ำพระสงฆ์ ใช้คำที่รู้สึกว่าจะขาดตกบกพร่องเป็นอย่างมากในคุณธรรมเรื่องทิศหกซึ่งเป็นคิหิปฏิบัติ (ข้อควรประพฤติของคฤหัสถ์) เช่นการด่าพระว่าเลวทราม ซึ่งเป็นการกล่าวที่รุนแรงเกินไป ทั้งนี้เพราะพระพุทธเจ้าทรงสอนให้มีเมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรมต่อพระ หรือที่มีผู้กล่าวถึงพระเถระจากเชียงใหม่รูปหนึ่งว่าทำให้ผู้หญิงท้อง อาตมาไม่รู้จักพระรูปนี้ แต่ได้ไปสืบดูถึงเชียงใหม่ทราบว่าท่านมีความสามารถในการทำงานเด่นมาก โดยเฉพาะในการดึงชาวเขาให้มาเป็นชาวเราได้มากมาย จนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สงสัยว่าเป็นแผนดึงคนเข้าเป็นพวกเพื่อทำลายขุมกำลังของพระพุทธศาสนาด้วยซ้ำไป ฉะนั้นประเด็นสำคัญอย่างยิ่งคือ การพูดถึงความถูกผิดของผู้ใดก็ตามจะต้องมีหลักฐานชัดเจน หลายครั้งที่เราพูดโดยไม่มีการตั้งข้อกล่าวหาแสดงหลักฐานให้ชัดเจนเลย เป็นการพูดลอย ๆ อันเป็นการขาดความรับผิดชอบ จึงเป็นเรื่องที่น่าสลดใจ

อาตมาขอตั้งข้อสังเกตว่า พระของเราที่เด่น ๆ ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นท่านกิตฺติวุฑฺโฒ ท่านอาจารย์สมชาย หลวงพ่อวัดเกตุมฯ สมเด็จพระญาณสังวร หรือพระพรหมคุณาภรณ์ ล้วนมีข่าวลือไปในทางเสื่อมเสียทั้งนั้น และหลายครั้งมีการกระทำการปล่อยข่าวลืออย่างเป็นขบวนการ ฉะนั้นการต้องรู้ถึงแผนการต่าง ๆ ขอผู้ไม่หวังดีเอาไว้ เช่นเมื่อคราวทำลายอาจารย์กิตฺติวุฑฺโฒ ถ้าอาจารย์กิตฺติวุฑฺโฒพังก็จะทำลายอาจารย์สมชาย ถ้าอาจารย์สมชายพังก็จะทำลายสมเด็จพระญาณสังวร นี้จะเห็นได้ว่าเขาจะตีสามยอด ฉะนั้นเราก็กลายเป็นแนวร่วมของเขา โดยไม่รู้ตัวหากไปพูดหรือเห็นตามเขาเข้า

เพราะฉะนั้น การเป็นชาวพุทธต้องตื่นตัวรู้เท่าทันความจริง ไม่ใช่ว่าไม่ได้พิจารณาให้รอบคอบแล้วก็ด่าพระ เพราะพระนั้นที่จริงก็คือลูกชาวบ้านธรรมดานี่เอง เมื่อทางโลกอบรมมาไม่ดี ท่านมาบวชไม่ได้กี่วันก็มาชี้หน้าด่าท่าน ดังนั้นทางโลกทางบ้านจึงมีหน้าที่ต้องอบรมลูกหลานให้ดีเป็นพื้นเอาไว้ก่อนด้วย

อีกเรื่องหนึ่งคือการพูดว่าวัดนั้นวัดนี้เคร่งครัดดีมีกุฏิเล็ก ๆ สมถะดี ซึ่งเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่รู้เรื่องของพระพุทธศาสนา เช่น บุพพารามซึ่งนางวิสาขาสร้างถวายพระพุทธศาสนาก็ลงทุน 27 โกฏิ พระเชตวันลงทุน 54 โกฏิ มีกุฏิชนิดหลังเดียวพระอยู่ได้ 700 รูป ซึ่งใหญ่กว่าทำเนียบรัฐบาลของเราเสียอีก นี้เป็นเรื่องครั้งพุทธกาล ฉะนั้นแสดงว่าเราไม่ได้ศึกษาเรื่องของพระพุทธศาสนาให้ดีพอ แล้วก็ไปยกปมของอาจารย์คนใดคนหนึ่งที่ตนนับถือขึ้นมาเหยียบย่ำสงฆ์ ซึ่งข้อเท็จจริงมีว่าวัดในกรุงเทพ ฯ ต้องสร้างให้อยู่ในลักษณะถาวรและความจริงกุฏิเล็ก ๆ แคบ ๆ อยู่ได้เฉพาะในธุดงค์ ในเวลาเข้าพรรษาอยู่ไม่ได้ เพราะพระวินัยท่านกำหนดเอาไว้เลยว่าต้องมีประตูเปิดปิดได้ มีหน้าต่างเปิดปิดได้ จึงจะจำพรรษาได้ในกุฏินั้น ดังนั้นจึงแสดงว่าไม่รู้ความจริง แล้วก็เทิดทูนพระที่ทำอะไรแปลก ๆ แผลง ๆ ซึ่งพลอยกลายเป็นการเหยียบย่ำส่วนรวมของสงฆ์ไปด้วย โดยขาดความรับผิดชอบ

ประชากรชาวไทยที่เป็นพุทธศาสนิกฝ่ายคฤหัสถ์มีถึง 94% ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่สร้างปัญหามากมาย แต่มักไม่ค่อยมีใครพูดถึง มักมีแต่ผู้พูดถึงเรื่องพระ พระ พระ พระ ไปเสียหมด ทั้ง ๆ ที่พระมีไม่ถึง 1% ของประชากรไทย และพระยังเป็นบุคคลที่เข้า ๆ ออก ๆ ด้วย เข้าปีหนึ่งเป็นแสน และออกปีหนึ่งเป็นแสน ในสภาพเช่นนี้จะให้พระศาสนาทำอย่างไรได้ ดังนั้นเราจึงต้องช่วยกันรับผิดชอบทุกฝ่าย เดี๋ยวนี้พระบวชแค่ 3 วัน 7 วัน หรือ 15 วัน แม้พวกบวช 3 เดือน ตลอดพรรษายังสอบนักธรรมไม่ค่อยได้ จึงต้องเลื่อนการสอบนักธรรมไปเดือน 12 แต่ก็ยังแก้ปัญหากันไม่ค่อยได้ นี้เป็นสภาพการณ์ที่ทางคณะสงฆ์เป็นห่วงกำลังวิตกอย่างมาก สถาบันสงฆ์ขณะนี้เหมือนโรงงานที่ขาดวัตถุดิบมาป้อน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่

ดังนั้นเราต้องไม่มองพระในแง่ร้ายเกินไปนัก โดยเฉพาะคนภาคเหนือมองพระในทางรุนแรงมาก จากอุตรดิตถ์ไปถึงพะเยาถึงเชียงราย อาตมาไปมาแล้วทุกจังหวัดได้ตอบปัญหาทุกแห่ง ในหลายแห่งเป็นปัญหาด่าพระถึง 50% ไม่มีพูดถึงเรื่องของตัวเองเลยแม้แต่น้อย เช่นจะช่วยกันสอนจริยศึกษาอย่างไรจึงจะได้ผล นี่ไม่ถามกันเลย ได้แต่ด่าพระ โดยเฉพาะพระบางรูปถูกด่าซ้ำแล้วซ้ำอีก เราต้องระวังว่าชาวพุทธนั้นข่าวที่จะเอามาพูดต้องเป็นข่าวกรองไม่ใช่ข่าวคราวข่าวตลาด อย่าทำตัวเหมือนนักหนังสือพิมพ์ซึ่งเขาเป็นพวกเล่นข่าวขายข่าว ฉะนั้นเขาจึงเขียนเหยียดย่ำทับถมกัน แต่ชาวพุทธจะต้องเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น และไม่หลง เวลาพูดอะไรออกไปจะต้องมีความรับผิชอบ เช่นข่าวที่พระทางเชียงใหม่รูปที่กล่าวถึงเมื่อตอนต้น อาตมาไปถามถึงที่เชียงใหม่ก็ได้แต่อ้างว่าเขาว่า เขาว่า ๆ ๆ ๆ ต่อกันไปจนไม่มีที่สิ้นสุด จึงหาคนพูดที่แท้จริงไม่ได้ พระรูปนั้นเวลานี้อยู่ที่เมืองกาญจน์ บางคนว่าอยู่อุตรดิตถ์ และอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กำลังห่วงว่าศาสนาอื่นจะเอาท่านเป็นพวกแล้วจึงจะดึงชาวเขา

เข้าเป็นคริสต์ นี้เป็นแผนซ้อนแผน ดังนั้นเราต้องระมัดระวังพิจารณากันให้รอบคอบ

เราควรศึกษาเรื่องของทิศหกให้ดี โดยเฉพาะในฐานะชาวพุทธซึ่งจะต้องมีหน้าที่ทางกายกรรม วจีกรรม มโนกรรมที่เป็นไปในทางเมตตาต่อพระภิกษุสงฆ์ ไม่ใช่ว่าด่าแต่พระหรือว่าคอยแค่คาดหวังให้พระต้องทำโน่นทำนี่มากมาย โดยคฤหัสถ์ไม่คิดทำอะไรบ้างเลย ทั้ง ๆ ที่โยมมีถึง 94% พระมีแค่ 1% ของชาวไทย และพระจำนวนมากก็ชราภาพ หลายรูปก็ถึงกับเป็นอัมพาตไปแล้ว นอกนั้นก็ยังเด็ก ๆ เพิ่งบวชจึงไม่ค่อยรู้เรื่องอะไร เพราะฉะนั้นคฤหัสถ์ต้องไม่ลืมว่าตนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อพระพุทธศาสนาถึง 2 บริษัท คือเป็นทั้งอุบาสกบริษัทและอุบาสิกาบริษัท หลายเรื่องเช่นเรื่องเรียนบาลีส่วนมากโยมไม่รู้เลย เช่น คฤหัสถ์เรียนบาลีเรามีมาตั้ง 17 ปี แล้วและคนที่เรียนกับเราก็ได้ปริญญาเอาไปแล้ว 2–3 คน ได้ปริญญาโทอีกมาก ที่ได้ความรู้ถึงเปรียญ 8 ก็มี ถ้าเป็นผู้หญิงเราเรียกว่าแม่ชีเปรียญ

เพราะฉะนั้นเราต้องพูดเตือนชาวพุทธอย่างตรงไปตรงมาจริงจัง ไม่ใช่ว่าเตือนแต่ชาวคริสต์อย่างจริงจังเท่านั้น เพราะชาวพุทธจะต้องเป็นพุทธะจริง ดังนั้นจึงต้องใช้สติปัญญามีโยนิโสมนสิการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยมีวิจารณญาณที่แยบคายสุขุมรอบคอบจริง ๆ จึงขอฝากให้ท่านทั้งหลายเอาใจใส่ในประเด็นนี้ไว้ให้ดีด้วย

28. พระราชวรมุนีได้กล่าวสัมโมทนียกถามีสาระสำคัญดังนี้

ท่านผู้ที่มาอภิปรายแสดงความคิดเห็นอะไรต่าง ๆ เท่าที่ผ่านมาในการประชุมนี้ อาตมภาพเห็นว่าล้วนแต่แสดงความหวังดีกันทั้งนั้นด้วยกุศลเจตนา ฉะนั้นจึงน่าอนุโมทนา ในส่วนที่อาจจะผิดพลาดไปบ้าง เราก็มาท้วงติงกันให้สติกันก็คงไม่ถือสากัน ทุกสิ่งก็คงจะเป็นไปด้วยดี เรื่องที่ได้พูดกันในที่ประชุมนี้มีมากมายเหลือเกิน อาตมภาพก็คงจะพูดเฉพาะสิ่งที่พอจะนึกออกหรือว่ามีความสนใจติดค้างอยู่

ข้อเสนอต่าง ๆ เท่าที่พูดกันมาก ซึ่งเกิดจากกุศลเจตนานั้น บางอย่างเราก็มองเห็นทางว่าจะทำได้ แต่บางอย่างผู้ที่รู้ปัญหาก็มีความหนักใจอยู่ อย่างท่านเจ้าคุณโสภณคณาภรณ์กล่าวในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ ท่านก็รู้ปัญหาและบางอย่างก็หนักใจ อาตมภาพเองก็หนักใจบ้างเหมือนกันในหลายเรื่อง เช่นอย่าง ข้อเสนอให้พระสงฆ์ทำโน่นทำนี่ พระสงฆ์เองก็มีขอบเขตมีวิสัยของกำลังงานจำกัด อย่างข้อเสนอของอาจารย์อำไพ สุจริตกุล ท่านได้พูดถึงมหาวิทยาลัยสงฆ์ อยากจะได้มีสถาบันวิจัย สถาบันเกี่ยวกับการค้นคว้าทางพระพุทธศาสนา ซึ่งอาตมภาพก็เห็นด้วย และทางมหาวิทยาลัยสงฆ์ก็ได้ตั้งขึ้นแล้ว แต่ปรากฏว่าจนป่านนี้ทางมหาจุฬา ฯ ตั้งมา 2–3 ปี แล้วงานก็ยังไม่เดิน เรื่องนี้มีขอบเขตที่น่าสนใจ อาตมภาพจะขอพูดถึงทางพระบ้างบางอย่าง

มหาวิทยาลัยสงฆ์สองแห่งนี้ได้รับงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนจากรัฐบาล มีผู้

วิจัยว่า จำนวนเงินที่มหาจุฬา ฯ ของพระสงฆ์ได้มาทั้งปีนั้นเท่ากับที่จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยใช้เพียงวันครึ่งหรือสองวันเท่านั้น เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยสงฆ์ก็ไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปด้วยดีได้ อย่างที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเมื่อปีที่แล้วนี้ อาตมภาพแม้จะไม่ได้ไปทำงานแล้ว แต่ก็ได้ทราบว่า มีทุนดำเนินงานไปได้สักครึ่งปีกว่าแล้วก็หมด ก็ต้องไปหยิบยืมเงินจำนวนอื่นมาใช้ รวมทั้งได้มีจดหมายไปยังศิษย์เก่าทั้งหลาย ขอให้ช่วยส่งเงินกันมาคนละ 200 บาท เพื่อจะได้มาเป็นทุนดำเนินกิจการ อันนี้ก็เป็นเรื่องน่าพิจารณาถึงขอบเขตหรือวิสัยที่จำกัด

หรืออย่างในการศึกษาพระปริยัติธรรมนี้ เราพูดกันถึงปัญหาที่ว่าทำไมพระสงฆ์ไม่จำกัดศึกษาให้ได้ผลดี แต่บางทีเราก็ไม่รู้ว่าปัญหามีอะไรบ้าง นอกจากขาดกำลังคนคือพระสงฆ์มีความรู้ที่จะไปช่วยสอนแล้ว เราลองพิจารณาในแง่ทุนที่จะดำเนินงานบ้าง รัฐบาลได้ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมสำนักเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศเหมือนกัน มีระเบียบวางไว้ว่าสำนักเรียนที่มีเรียนนักธรรมตรีได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลปีละ 245 บาท สำนักที่มีการเรียน 3 ชั้น ถึงนักธรรมเอกได้ปีละประมาณ 340 บาท ส่วนสำนักเรียนที่มีครบทั้งบาลีและนักธรรมทั้งหมดได้ทุนดำเนินงานปีละ 750 บาท อันนี้เป็นตัวเลขที่แม้แต่ข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการเองก็ไม่ค่อยจะทราบ ไม่ใช่ไม่ทราบแบบไม่รู้เฉย ๆ แต่เมื่อได้ยินแล้วก็มีความรู้สึกว่าคาดไม่ถึง คือว่ามันเป็นเรื่องประหลาดจนไม่น่าจะเป็นไปได้ ฉะนั้นขอให้คิดดูนี้เป็นตัวเลขงบประมาณที่ว่าได้ขยายเพิ่มขึ้นมาแล้ว เมื่อหลายปีก่อนอาตมภาพเคยสนใจปัญหาเรื่องนี้ ได้เคยเขียนเรื่องราวเหล่านี้ สมัยก่อนสำนักเรียนเหล่านี้ได้เงินอุดหนุนประมาณสักปีละ 50 บาท เดี๋ยวนี้ก็เพิ่มมาเป็น 245 บาท ทีนี้ในขอบเขตที่จำกัดอย่างนี้ย่อมยากที่จะทำงานให้ได้ผลดี แต่ในอีกด้านหนึ่งเราก็มองว่าพระสงฆ์นั้นมีกำลังที่จะได้รับความสนับสนุนจากประชาชน ถ้าท่านเอาใจใส่จริงจังแล้วท่านอาจไม่ต้องหวังพึ่งความสนับสนุนจากรัฐบาลท่านก็สามารถมีกำลังให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรได้ ซึ่งข้อนี้ก็เป็นความจริง เงินทุนที่ใช้สร้างโบสถ์ขนาดย่อม ๆ หลังเดียวในวัดเดียว ก็มากกว่าเงินที่ใช้สนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ทั่วประเทศตั้ง 3 หมื่นกว่าวัด ถ้าคนภายนอกเขามาได้ยิน ก็เห็นเป็นเรื่องเหลือเชื่อ แต่ว่าข้อเท็จจริงอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วนี้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ความไม่เอาใจใส่ไม่สนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมนั้น เป็นเรื่องที่เป็นไปร่วมกัน ไม่ใช่เฉพาะในฝ่ายพระสงฆ์เท่านั้น รัฐบาลหรือคนในสังคมของเราทั้งหมดนี้ก็ไม่สู้เอาใจใส่แต่ประการใด

หรืออย่างปัญหาที่ท่านเจ้าคุณโสภณคณาภรณ์ได้กล่าวเมื่อกี้นี้ ถึงเรื่องวัดทั่วประเทศไทยในขณะนี้ไม่มีเจ้าอาวาสรวมด้วยกันประมาณ 4,000 วัด อย่างที่ภาค 15 มีจังหวัดราชบุรีเป็นต้น ในภาคนี้ซึ่งใกล้กรุงเทพ ฯ มากมีวัดประมาณ 700 วัด ไม่มีเจ้าอาวาสถึงประมาณ

150 วัด เราเคยทราบไหมตัวเลขเหล่านี้ ขณะนี้เรากำลังขาดกำลังบุคคลเป็นอย่างยิ่ง ไม่มีพระที่มีคุณสมบัติจะเป็นเจ้าอาวาส ถึงกับเกิดมีเรื่องที่ชาวบ้านไปหาพระสงฆ์มาเป็นเจ้าอาวาสโดยการที่ไปขอร้องพระมา โดยเสนอเอาสิ่งตอบแทนให้ท่าน เอาข้าวสารถวายให้เท่านั้นเท่านี้กระสอบ ขอให้ท่านมาเป็นเจ้าอาวาส เรื่องเหล่านี้เป็นสภาพปัญหาที่เราจะต้องศึกษา นี้ก็เป็นอีกด้านหนึ่ง แสดงให้เห็นวิสัยของกำลังทำงานของเรา ซึ่งเมื่อเราตระหนักไว้แล้วก็เป็นประโยชน์ในการเข้าใจปัญหาของพระสงฆ์ และการที่จะพิจารณาเรื่องการที่จะทำงานข้างหน้า และก็อาจจะได้เห็นใจพระสงฆ์บ้าง

เรื่องที่อาตมภาพกล่าวมานี้ มิใช่หวังที่จะให้เกิดความท้อใจ พระสงฆ์ที่ทำงานเรื่องนี้เอง ท่านก็อาจจะเคยท้อใจมาบ้างแล้ว แต่ก็ไม่ได้ย่นย่อ ก็ต้องพยายามที่จะแก้ไขกันต่อไป เมื่อนำเรื่องนี้มาให้ทางฝ่ายญาติโยมสาธุชนได้ทราบ ก็หวังว่าท่านก็คงจะไม่ท้อใจ เช่นเดียวกัน

ทีนี้จะขอพูดต่อไปอีกเรื่องหนึ่ง คือในที่ประชุมนี้และที่ประชุมอื่น ๆ หลายครั้งมักจะมีการออกชื่ออาตมภาพบ่อย ๆ เกี่ยวกับกรณีที่ทางบาทหลวงได้รุกล้ำล่วงเกินพระพุทธศาสนา แต่จะเห็นว่าตามปกติอาตมภาพไม่ได้พูดถึงเรื่องนี้เลย ทั้งที่เป็นผู้ถูกออกชื่อบ่อย ๆ การที่อาตมภาพไม่ค่อยได้พูดเรื่องนี้นั้น เพราะว่าตามปกติอาตมภาพจะพูดเน้นแต่เรื่องการที่เราจะปรับปรุงตนเอง ถึงแม้ถูกนิมนต์ให้พูดเรื่องนี้ อาตมภาพก็เน้นเรื่องที่ว่าเราจะต้องปรับปรุงตัวเอง ปรับปรุงกิจการของตนเอง เน้นอย่างนี้เสนอ การที่เน้นอย่างนี้ก็เพราะอาตมภาพรู้สึกว่าสิ่งสำคัญก็คือตัวเราเองนั้นจะต้องกระตุ้นไว้ให้มาก แต่อาตมภาพก็มิได้คัดค้านการที่จะตอบแก้

อาตมภาพเคยได้ยินได้ฟังบ้าง ได้อ่านบ้าง ถึงข้อคิดเห็นของท่านผู้ใหญ่ก็มีสื่อมวลชนและคนอื่น ๆ ก็มี ซึ่งพูดในทำนองว่าพระพุทธศาสนานี้เสื่อมโทรมมาก เมื่อตัวเองอ่อนแอก็ปรับปรุงตัวเองให้ดีสิ ใครเขาจะมาทำอะไรก็เป็นเรื่องของเรา ทำตัวของตัวให้ดีก็แล้วกัน รู้สึกว่าทัศนะอย่างนี้ก็มีมากเหมือนกัน ถึงแม้ว่าตามปกติอาตมภาพจะพูดเน้นในแง่ของการปรับปรุงตนเอง แต่ขอแสดงความเห็นว่าผู้ที่พูดเช่นนี้มีทัศนะไม่ถูกต้อง อาตมภาพขอเปรียบเทียบเหมือนกับว่า บ้านเรือนของเรามีความอ่อนแอภายในคนก็อ่อนแอ ตัวอาคารบ้านเรือนก็ไม่แข็งแรง เสร็จแล้วอยู่มาวันหนึ่งก็มีโจรผู้ร้ายจะบุกเข้ามา ถามว่าข้อปฏิบัติที่ถูกต้องในเรื่องนี้ควรจะเป็นอย่างไร ถ้าคนที่หวังดีบอกเราว่าท่านก็พยายามปรับปรุงบ้านเรือนของท่านให้ดีซิ โจรผู้ร้ายจะเข้ามาก็เป็นเรื่องของเขา อย่างนี้จะเป็นวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องหรือไม่ ความจริงนั้นเรื่องของตัวเราเองที่อ่อนแอเสื่อมโทรม เราก็จะต้องพยายามปรับปรุงแก้ไข แต่การที่จะปล่อยให้อันตรายจากภายนอกเข้ามาซ้ำเติมนั้น ก็ไม่ถูกต้องเช่นเดียวกัน วิธีปฏิบัติในเรื่องนี้อาจจะมีได้ถึง 4 อย่าง

วิธีที่หนึ่งก็คือ บ้านเรือนของตัวเองก็ไม่ปรับปรุง โจรผู้ร้ายก็ไม่ป้องกัน วิธีที่หนึ่งนี้ทุกท่านก็คงเห็นว่าไม่ถูกต้องแน่นอน

วิธีที่สองคือ ปรับปรุงแต่บ้านเรือนของตัวเอง โจรผู้ร้ายเข้ามาก็ช่างเขาอันนี้ก็คงไม่ถูกต้อง

วิธีที่สามคือ บ้านเรือนของเราไม่ต้องปรับปรุง ได้แต่ป้องกันโจรผู้ร้ายเพียงอย่างเดียว วิธีนี้ก็คงไม่ถูกต้อง

ข้อสุดท้าย วิธีที่ถูกต้องนั้นก็คือว่า ทั้งปรับปรุงบ้านเรือนของตนเองด้วย และป้องกันโจรผู้ร้ายด้วย และก็ควรถือโอกาสในตอนที่มีภัยโจรผู้ร้ายจะบุกเข้ามานี้เป็นข้อกระตุ้นเตือนใจตัวเองให้ต้องยิ่งเร่งปรับปรุงตนเองให้มาก และแข็งขันยิ่งขึ้น อันนี้จึงจะเป็นวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง

อีกเรื่องหนึ่งอาตมภาพได้ฟังท่านที่พูดถึงปัญหาเกี่ยวกับเวียดนาม ก็อยากจะมีข้อคิดติงไว้สักนิดหนึ่งว่ากรณีที่เกิดในเวียดนามกับที่เกิดในประเทศไทยนั้นมีข้อแตกต่างกันอยู่ คือเรื่องที่เกิดขึ้นในประเทศเวียดนามนั้นเป็นกรณีที่รัฐบาลเป็นฝ่ายเข้ามาเป็นปฏิปักษ์กับประชาชน หมายความว่า รัฐบาลเป็นคู่กรณีกับประชาชนเสียเอง พูดกันตรง ๆ ว่า รัฐบาลเป็นฝ่ายคริสศาสนาแล้วประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ แล้วรัฐบาลชาวคริสต์นั้นก็รุกรานปราบปรามชาวพุทธ แต่ในกรณีของประเทศไทยนี้ เป็นเรื่องที่บาทหลวงได้มารุกล้ำล่วงเกินพระพุทธศาสนา รัฐบาลนั้นเป็นเหมือนคนกลาง ฉะนั้นรัฐบาลจึงอยู่ในฐานะที่ควรจะเข้ามาดำเนินการแก้ไขเรื่องราวให้ถูกต้องมิใช่ปฏิบัติดังเช่นกรณีในเวียดนามนั้น คือรัฐบาลไทยซึ่งเป็นคนกลางควรต้องเข้ามาจัดการแก้ไข โดยดำเนินการกับผู้ทำความผิดที่เป็นฝ่ายก่อเรื่องขึ้น ไม่ใช่ว่ารัฐบาลมัวแต่คอยกลบเกลื่อนเรื่องอยู่เรื่อยโดยไม่แก้ไขต้นเหตุของปัญหาให้เสร็จสิ้นไปดังเช่นที่เป็นอยู่ในขณะนี้

เรื่องที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เนื้อหาสาระและจุดเน้นอยู่ที่เรื่องวัฒนธรรม แต่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาด้วย และโยงมาถึงปัญหาของประเทศชาติ คือปัญหาที่กระทบกระเทือนพระพุทธศาสนาก็กระทบกระเทือนไปถึงวัฒนธรรมของประเทศชาติ เพราะพระพุทธศาสนาเป็นส่วนรากฐานแห่งวัฒนธรรมของประเทศไทย เมื่อพระพุทธศาสนาอ่อนแอ วัฒนธรรมของชาติไทยก็อ่อนแอด้วยในทำนองกลับกันเมื่อวัฒนธรรมของชาติไทยถูกกระทบกระเทือนพระพุทธศาสนาก็ถูกระทบกระเทือนไปด้วย โดยเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมนี้ เป็นสิ่งที่เราจะต้องให้ความเอาใจใส่ เพราะเป็นจุดเชื่อมโยง หมายความว่าทั้งพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมและประเทศชาตินี้ เป็นสถาบันที่พัวพันกัน โดยมีวัฒธรรมเป็นพื้นให้สมานเข้าด้วยกัน

วัฒนธรรมนี้ก็เป็นเหมือนกับตัวบุคคล หรือเป็นเหมือนกับชีวิตหนึ่งคือ ตัวบุคคลนั้นย่อมประกอบด้วยอวัยวะต่าง ๆ มีแขน มีขา มีหู มีตา ปาก ฟัน เป็นต้น แต่มันจะมีส่วนที่เป็น

แกนที่สำคัญมาก คือสมองและหัวใจ ถ้าหากว่าสมองและหัวใจไม่มีแล้ว ร่างกายก็จะทำงานไม่ได้หรืออาจจะไม่มีชีวิตอยู่ วัฒนธรรมนี้ก็เช่นเดียวกัน ย่อมมีองค์ประกอบมากมาย เช่น มีศิลปกรรม มีวรรณคดี มีดนตรี มีวิถีความเป็นอยู่ของคน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบของวัฒธรรม แต่ถ้าวัฒนธรรมมีแค่เพียงองค์ประกอบเหล่านี้ บางที่มันก็มีสภาพเป็นเพียงมรดก มรดกก็คือของเหลือจากผู้ที่ตายไปแล้ว มันอาจทำให้เราหวนระลึกไปถึงอดีตด้วยความภูมิใจ แต่มันก็ไม่มั่นคงในเมื่อไม่มีชีวิตดำรงอยู่ ส่วนที่เป็นแกนกลางของวัฒธรรมก็คือภูมิจิตภูมิปัญญาของวัฒนธรรมนั้น ซึ่งเป็นตัวจิตใจและเป็นสมอง ภูมิปัญญานั้นมีอยู่หรือไม่ต้องดูที่ความมั่นใจหรือภูมิใจของคนในชาติ หมายความว่าคนในชาติต้องมีความมั่นใจในภูมิจิตและโดยเฉพาะภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมของตน แล้ววัฒนธรรมนั้นจึงจะดำรงชีวิตอยู่และสืบต่อไปได้

ถ้าหากเราไม่มีความมั่นใจในภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมของตนแล้ว ชีวิตของวัฒนธรรมนั้นก็ไม่อยู่ คนของเราก็จะไปนิยมเลื่อมใสวัฒนธรรมข้างนอกได้ง่าย อย่างในปัจจุบันนี้ ทำไมคนของเราไปเลื่อมใสตามอย่างวัฒนธรรมข้างนอก ทั้ง ๆ ที่ประจักษ์พยานหลักฐาน ทั้งด้านวัตถุและแบบแผนแห่งวัฒนธรรมของชาตินี้ก็ยังมีอยู่มากมายเหลือเกินแวดล้อมตัวเราทั่วไป หมดทั้งวัดวาอารามศิลปะ ดนตรี วรรณคดีของไทยก็ยังมีอยู่ แต่ถ้าไม่มีภูมิปัญญาที่จะต้องเป็นเครื่องดำรงชีวิตนั้นไว้ มันก็เป็นเหมือนสิ่งที่ตายแล้ว เราเห็นวัฒนธรรมต่างชาติแล้วเราก็ภูมิใจที่จะรับ เพราะอะไร เพราะคนของเรานี้ (เอาใจออกห่าง) ไปมีความภูมิใจในภูมิปัญญาของวัฒนธรรมต่างชาตินั้น เห็นว่าชาติอื่นนั้นเขามีสติปัญญาสูงกว่า สามารถสร้างสรรค์ความเจริญได้รุ่งเรืองเฟื่องฟูกว่า ครั้นแล้วสิ่งที่ชาวต่างชาตินั้นทำหรือแสดง ไม่ว่าจะเป็นอะไร เช่น พอให้ได้ชื่อว่ามาจากเมืองฝรั่งเท่านั้น เราก็รับทันที โดยไม่ได้ใช้ความคิดด้วยซ้ำไป หรือพอให้ได้อ้างว่าเป็นฝรั่งอเมริกันพูดเท่านั้น เราก็ตั้งหูฟังทันทีมีศรัทธาดังเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ ทั้งนี้เพราะไปปลงใจเชื่อในภูมิปัญญาของเขาเสียก่อนแล้ว ฉะนั้นก็ไม่ต้องคิดว่าสิ่งที่เขาพูดแสดงหรือนำเข้ามานั้นจะถูกต้องดีงามเป็นประโยชน์มีสาระหรือไม่ เรากลายเป็นทำอะไรตาม ๆ เขาไปโดยไม่ใช้ภูมิปัญญา แสดงถึงการที่มิใช่เพียงขาดความภูมิใจในภูมิปัญญาแห่งชาติของตนเท่านั้น แต่กลายเป็นไม่มีภูมิปัญญาเอาเสียเลย

อะไรเล่าที่จะเป็นเครื่องดำรงไว้ซึ่งความภูมิใจในภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมของตนเอง?

ขอพูดถึงปัญหาก่อน ขณะนี้คนในสังคมไทยเหมือนถูกแบ่งแยกออกเป็นสองพวก พวกหนึ่งคือคนสมัยใหม่ที่ได้รับการศึกษาแบบใหม่ ซึ่งพูดได้ว่าได้รับการศึกษาในแนวอารยธรรมของตะวันตกเป็นหลัก อีกพวกหนึ่งคือคนในสังคมเดิมแบบสังคมประเพณี

พวกที่ 1 คือคนที่ได้รับการศึกษาแบบสมัยใหม่ปรากฏว่ามีลักษณะสำคัญสองอย่าง

คือด้านหนึ่งเป็นผู้ที่ถือกันว่าเป็นคนมีการศึกษาสูง แม้จะไม่สู้มีความซาบซึ้งเข้าใจในวัฒนธรรมไทยและส่วนมากหรือจำนวนมากมาย ไม่มีความภูมิใจ ไม่ใส่ใจในวัฒนธรรมของตนเอง แต่เป็นชนส่วนน้อยที่เป็นคนชั้นนำของสังคม อีกด้านหนึ่งคือพร้อมกันนั้นเขาก็ไม่ได้รับความยอมรับจากคนพวกที่สองของสังคม รวมทั้งประชาชนทั่วไปซึ่งมีชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมเดิมในแง่ของความสนิทสนมไว้วางใจเข้าถึงชีวิตจิตใจของกันและกัน แต่มีความรู้สึกห่างเหินแปลกพวกกันอยู่ตลอดเวลา

อีกข้างหนึ่ง พวกที่ 2 ก็คือบุคคลและสถาบันที่เราถือกันว่าเป็นเครื่องหมายหรือตัวแทนของวัฒนธรรมไทย กลุ่มนี้มักถูกมองว่าเป็นพวกล้าหลังด้อยการศึกษาขาดภูมิปัญญาจึงไม่ได้รับความเคารพนับถือด้วยความซาบซึ้งจริงใจ เมื่อบุคคลหรือสถาบันที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมนั้นไม่ได้รับความเชื่อถือ ไม่ได้รับความภูมิใจ วัฒนธรรมนั้นก็ไม่ได้รับความภูมิใจไปด้วย สิ่งที่เป็นตัวการสำคัญในเรื่องนี้ ก็คือภูมิปัญญาอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว ยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่นพระสงฆ์ หรือวัดวาอารามปัจจุบันนี้คนสมัยใหม่จำนวนมากไม่มีความภูมิใจ ไม่มีความมั่นใจ ไม่รู้สึกว่าผู้นำทางสติปัญญา เพราะฉะนั้นสิ่งที่พระสงฆ์กระทำหรือสิ่งที่ออกมาจากวัดก็ไม่ให้เกิดความหมายที่น่าจะเชื่อถือ สิ่งที่ประกอบแวดล้อมเกี่ยวข้องกับตัวพระสงฆ์เป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ ก็พลอยไม่ได้รับความเชื่อความเลื่อมใสไปด้วย แล้วจุดแก้ก็คือเรื่องการศึกษา ฉะนั้นในแง่นี้ พระสงฆ์และตัวแทนของวัฒนธรรมดั้งเดิมจะต้องได้รับการศึกษาที่ทำให้เป็นผู้นำในทางปัญญาได้ เมื่อคนมองเข้ามาที่วัฒนธรรมไทย เขาจึงจะรู้สึกมีความภาคภูมิใจและมองเห็นความสำคัญขึ้นได้

คนสมัยใหม่ของเรานี้ ไม่มีความภูมใจในภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมของตนเอง ยิ่งกว่านั้น มักไม่รู้สึกว่าตนเป็นส่วนประกอบและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมนั้น เหตุหนึ่งเพราะเขาได้รับการศึกษาในแนวอารยธรรมตะวันตก คิดอย่างฝรั่ง แล้วการคิดอย่างไทยก็กลายเป็นความคิดที่ไม่มีความหมาย หรือไม่อาจจะเข้าใจ การแก้ปัญหาในฝ่ายคนสมัยใหม่ก็ต้องเน้นที่การศึกษาเช่นเดียวกัน และเป็นเรื่องที่สำคัญมากเป็นพิเศษ เพราะคนสมัยใหม่เหล่านี้เป็นชนชั้นนำที่กำหนดชะตากรรมของสังคมไทย

ทีนี้ ในการที่ที่จะให้การศึกษานั้น ได้เคยพูดตั้งแต่ต้นแล้วถึงเรื่องในระดับมหาวิทยาลัยมีการจัดการศึกษา เอาปรัชญาตะวันตกเข้ามาให้เรียน โดยบอกว่าจะหัดให้เด็กคิดเป็น แต่เสร็จแล้วกลายเป็นว่าเราหัดให้เด็กคิดอย่างฝรั่ง แล้วเด็กก็คิดอย่างไทยไม่เป็น ทีนี้พอคิดอย่างฝรั่งแล้ว เขาก็มาเข้าวัฒนธรรมไทยไม่ได้ คนสมัยใหม่ที่ได้รับการศึกษาแบบใหม่นี้นอกจากว่าจะไม่มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองแล้ว เขาเองก็ไม่ได้รับความยอมรับจากคนที่อยู่ในวัฒนธรรมไทยด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว ไปทำงาน

ในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็เข้ากับชาวบ้านไม่ได้ดี ไม่เข้าใจ เข้าไม่ถึงชีวิตจิตใจเขา เข้ากันไม่ได้ ระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า กลายเป็นมีสองวัฒนธรรมอยู่ด้วยกัน แล้วในส่วนลึกก็ไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน

ว่าในแง่หนึ่งชาวบ้านทั้งหลายซึ่งอยู่ในวัฒนธรรมเดิมนั้น เขาก็ยอมรับคนสมัยใหม่ที่เป็นผู้นำ (หรืออาจจะเรียกว่าเจ้านาย) ของเขาเหมือนกัน แต่การยอมรับของเขานั้นเป็นไปในแง่ที่ยอมรับว่าเป็นคนเจริญกว่าเขา มีฐานะสูงกว่าเขา เก่งกว่าเขา อาจจะเข้าใจด้วยว่าเป็นผู้มาช่วยเขา เข้าข้างเขา แต่ถึงอย่างนั้นก็มีความรู้สึกอยู่นั่นเองว่าเป็นคนต่างแบบต่างชนิดกับเขาไม่กลมกลืนเข้าถึงชีวิตจิตใจกันสนิทแนบเป็นอันเดียวกันแท้จริง

ขอชี้ปัญหาให้ชัดอีกหน่อยว่า ปัจจุบันสังคมไทยเรามีปัญหาจากคนที่ถูกแบ่งแยกเป็น 2 พวก พวกหนึ่งคือปัญญาชน คนสมัยใหม่ที่รับผิดชอบเป็นผู้นำของสังคม แต่ไม่สามารถเป็นแกนหรือเป็นผู้นำแสดงในด้านภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมของตนได้ ส่วนอีกพวกหนึ่งคือบุคคลและสถาบันที่ถือกันว่าเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมไทย ก็ไม่มีความสามารถที่จะสร้างความนิยมนับถือให้คนทั่วไปยอมรับในภูมิปัญญาแห่งวัฒนธรรมของตนได้

ถ้าจะพูดให้เห็นภาพก็ว่า สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมแตก มีคนอยู่ 2 พวก ก็ล้วนเป็นคนไม่สมประกอบ พวกหนึ่งเป็นคนแคระแกรน พวกหนึ่งก็ง่อยเปลี้ย จะเอามาร่วมงานช่วยเสริมกันก็ไม่ได้ จะเอาพวกไหนไปใช้งานให้ได้ผลบริบูรณ์ก็ไม่ได้สักพวกเลย การแก้ปัญหาของประเทศชาติ ถ้าอยู่ในสภาพนี้ก็เป็นไปได้ยาก และจะต้องแก้ไขให้เกิดความกลมกลืนซึ่งกันและกันซึ่งก็คือการศึกษานี่แหละที่จะเป็นจุดที่แก้ปัญหาได้

ทำไมเราจึงเอาปรัชญาตะวันตกเป็นแกนเป็นหลักในระดับมหาวิทยาลัย ให้ศึกษาปรัชญาตะวันตกนี้เป็นวิชาบังคับพื้นฐาน แต่เราจะพูดถึงปรัชญาศาสนาตะวันออก แม้แต่พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นวิชาเลือก เป็นวิชาที่ประกอบเข้ามาภายหลัง เราเริ่มจากแนวความคิดพื้นฐานของตะวันตกก่อน หัดให้เด็กของเราคิดอย่างตะวันตกเป็นฝรั่งเสียก่อน แล้วจึงกลับมาเรียนรู้เรื่องของความคิดแบบไทยหรือวัฒนธรรมไทยภายหลัง หรือไม่ก็ไม่ต้องเรียนรู้เลย อันนี้เป็นข้อเสนอที่น่าจะพิจารณาทบทวน ในการที่น่าจะต้องจัดการแก้ไขในเรื่องการศึกษาต่อไป

ปัจจุบันนี้ เราจะเห็นว่าคนสมัยใหม่บางทีก็เกิดความหลงไปจนกระทั่งเห็นว่าสิ่งที่เป็นตะวันตกคือสิ่งที่เป็นสากล เราเคยมีเสื้อผ้าชุดสากล ซึ่งเสื้อผ้าชุดสากลก็เป็นเพียงเสื้อผ้าของตะวันตกเท่านั้น เสร็จแล้วต่อมาเราก็อาจจะมีจริยธรรมสากล ซึ่งจริยธรรมสากลจับพลัดจับผลูก็อาจจะเป็นเพียงจริยธรรมตะวันตก หรือเป็นการประมวลความคิดของจริยธรรมตะวันตก โดยผู้มีความคิดอย่างตะวันตกเท่านั้น ฉะนั้นจริยธรรมสากลก็ไม่เป็นสากลขึ้น

มาได้ เพราะฉะนั้นจะทำให้เป็นสากลขึ้นมาได้อย่างไร

ความเป็นสากลนั้นอยู่ที่ตัวความจริง อะไรที่เป็นความจริงแท้ อันนั้นคือเป็นสิ่งสากล ฉะนั้นถ้าหากว่าพระพุทธศาสนาสอนสิ่งที่เป็นความจริง พระพุทธศาสนาก็เป็นสิ่งสากลแล้วใครจะเป็นผู้ตัดสิน คนกลุ่มไหนคณะไหนหรือประชาชน ถ้าหากมองในแง่คนไทย คนไทยเก้าสิบกว่าเปอร์เซ็นต์นับถือพระพุทธศาสนา ยอมรับสัจธรรมของพระพุทธศาสนา จริยธรรมที่เป็นสากลในประเทศไทย ก็คือจริยธรรมของพระพุทธศาสนานั่นเองใครควรเป็นผู้มีสิทธิตัดสิน หรือกำหนด หรือเลือกความเป็นจริง และความเป็นสากลนี้ อันนี้เป็นข้อที่เราควรจะนำมาพิจารณากันในการที่ดำเนินการศึกษาต่อไป

ปัจจุบันนี้เรามีความตระหนักในการที่จะแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา ระบบการศึกษา กันขึ้นมาเป็นระลอก แต่การถือแนวความคิดแบบตะวันตกนี้ได้หยั่งรากลึกในประเทศไทยมานาน และหนักแน่นพอสมควร เพราะฉะนั้นการแก้ไขปรับปรุงนี้คงจะไม่ใช่กระทำได้ภายในเวลาอันสั้น อาจจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร ระบบการศึกษากันหลายครั้งหลายคราว กว่าที่แนวความคิดซึ่งเข้าถึงวัฒนธรรมไทยจะเด่นชัดขึ้นมาเป็นรากฐานสานโยงสายความคิดให้ถึงกันได้ต่อไป

ที่กล่าวมานี้อาตมภาพถือว่า เป็นจุดหนึ่งที่พระพุทธศาสนาจะช่วยแก้ปัญหาสังคมไทยได้ในขั้นพื้นฐาน อาตมภาพอาจจะไม่พูดถึงปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเรื่องการลักขโมย ฆ่าฟันอะไรต่าง ๆ ซึ่งอาตมภาพถือว่าเป็นเรื่องปลีกย่อยที่ไม่สามารถจะพูดได้ในที่นี้ ฉะนั้นเรื่องสำคัญก็คือว่าในขณะนี้ เราจะต้องสร้างความภูมิใจในภูมิปัญญาแห่งชาติวัฒนธรรมของตนให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในระดับของความรู้และสติปัญญา เมื่อเรามั่นใจในสติปัญญาของตัวเอง ที่มีอยู่ตามความเป็นจริง ไม่ใช่มั่นใจภูมิใจอย่างงมงาย ถ้าได้อย่างนี้แล้วการแก้ปัญหาก็จะมีทางเป็นไปได้ดีขึ้น ข้อความที่พูดไว้ข้างต้นว่า "ดึงออกจากไทย ส่งไปไม่ถึงอเมริกา" ก็คงจะเปลี่ยนไปได้ อาจจะกลายเป็น "ดึงเอาจากอเมริกามาเสริมพลังปัญญาไทย" ว่าที่จริงก็ไม่เฉพาะอเมริกาเท่านั้น ควรจะดึงเอามาจากฝรั่งทั้งหมด หรือว่าให้ถูกแท้ก็คือดึงเอาที่ดี ๆ จากอารยธรรมของทั้งโลกทีเดียว

อันนี้อาตมภาพก็เสนอเป็นแนวคิดไว้ซึ่งก็กลายเป็นว่าเท่ากับมาสนับสนุนการที่ท่านหลายอาจารย์ในที่ประชุมได้พูดมาแล้วคือการที่ว่าจะต้องให้มีการศึกษาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาหลัก หรือเป็นวิชาหนึ่งที่มีอยู่ตลอดในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ อันนี้ก็คงจะเข้ามาประสานกันได้

29. พระธรรมมหาวีรานุวัตร ได้กล่าวสัมโมทนียกถามีสาระสำคัญดังนี้

อาตมภาพใคร่จะให้กำลังใจแก่เยาวชนทั้งชายและหญิงที่ได้พูดแสดงความคิดเห็น

ต่าง ๆ ในที่ประชุมนี้ มีปัญหาหลายอย่างที่โยงมาถึงสถาบันสงฆ์ ซึ่งอาตมายอมรับว่าพระสงฆ์ที่ไม่ค่อยดีก็มีอยู่บ้าง แม้พระที่ดีจะมีอยู่มากก็ตาม แต่ขณะนี้พระที่ไม่ดีมีเค้าว่าจะสูงขึ้น ดังนั้นอาตมาจึงนึกว่าเมื่อไร พรบ.คณะสงฆ์ใหม่จะออกมาสักที เพื่อว่าจะได้ปรับปรุงคณะสงฆ์ให้เข้มแข็งขึ้นมาอย่างเป็นจริงเป็นจังได้

ขณะนี้ปัญหาของพระของเรามีมาก นอกจากว่าจะต้องขึ้นต่อฝ่ายบ้านเมืองผู้บริหารประเทศ ก็ยังขึ้นอยู่กับพระเถระชั้นผู้ใหญ่ของเราซึ่งชราภาพมากแล้ว ดังนั้นเมื่อที่ประชุมนี้ได้สนับสนุนให้ปรับปรุง พรบ.คณะสงฆ์ และให้มีการตรา พรบ.คุ้มครองสิทธิทางศาสนา นับเป็นข้อเสนอที่อาตมาเห็นว่าดีที่สุด เพราะเหมาะกับสถานการณ์ที่วิกฤตของพระพุทธศาสนาในขณะนี้

ธรรมเนียมแต่โบราณของเราเกี่ยวกับวัดเกี่ยวกับศาสนาเราควรจะได้ศึกษาไว้ให้เข้าใจเป็นพื้นฐาน เช่นไทยเราถือว่าวัดเป็นที่ปล่อยเสนียดจัญไร หมู แมว หมา เป็ด ไก่ ที่ไม่ดีชาวบ้านก็เอามาปล่อยวัดหมด แม้แต่คนที่ลักษณะไม่ดีเขาก็เอามาปล่อยวัดด้วย รวมทั้งคนที่ติดยาเสพติดซึ่งเหลือวิสัยของพ่อแม่ก็ต้องมาพึ่งพระเพราะไม่มีที่พึ่งอื่น แม้แต่อาตมาอยู่อินเดียเขายังตามเอาลูกไปปล่อย

อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องของศักดิ์สิทธิ์ของขลังซึ่งเราจะต้องควบคุมไว้ไม่ให้หลงงมงายเกินขอบเขต แต่จะตัดให้หมดไปเลยก็ทำยาก เช่นต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่อินเดีย มีลูกของคนป่วยคนหนึ่งซึ่งไม่มีหวังจะรอดเลย ลูกชายก็บนไว้ให้พ่อหายจะเดินทางไปบวชที่อินเดีย พ่อก็หายอย่างไม่น่าเชื่อ หรืออาตมาบวชมาไม่อยากยุ่งเรื่องน้ำมนต์ ของขลังอะไรเลย แต่ญาติโยมซึ่งขาดที่พึ่งชอบมารบกวนขอให้ช่วยทำให้ บางครั้งอาตมาจึงจำใจต้องทำให้บ้าง แต่หลักใหญ่แล้วอาตมายึดมั่นในกฎแห่งกรรมของพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง

เพราะฉะนั้นหากญาติโยมพบพระสงฆ์ที่ไม่ค่อยดี ก็อย่านึกไปทางที่เสียทั้งหมด ขอให้นึกในทางเมตตาท่านบ้างว่าพระสงฆ์เป็นที่ปล่อยเสนียดจัญไรของสังคม

พระเถระที่เป็นหลักอยู่ก็มีส่วนดีไม่น้อย ซึ่งท่านพยายามปรับปรุงกันอยู่ แต่ส่วนเสียอาตมาก็ยอมรับว่ามีมาก ฉะนั้นขอให้ปรับปรุงกลไกของคณะสงฆ์ให้ดี พระพุทธศาสนาจึงจะมีหวังเจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

พระพุทธศาสนาได้เข้ามาในประเทศไทย โดยพระเจ้าอโศกมหาราช ได้ส่งท่านพระโสณะและท่านพระอุตตรเข้ามา และบรรพบุรุษไทยเราก็รักษาและประคับประคองพระพุทธศาสนาไว้เป็นอย่างดีตลอดมา แต่มาบัดนี้ ลัทธิต่าง ๆ เกิดมากขึ้นมีผู้ตั้งตัวเป็นศาสดากันมากมาย ทำให้พระพุทธศาสนาในขณะนี้ของไทยเราวุ่นวายมาก ฉะนั้นเราชาวพุทธควรมั่นคงในการมีพระศาสดาองค์เดียวเท่านั้นคือพระพุทธเจ้า

สถาบันสงฆ์นอกจากจะเป็นที่ปล่อยเสนียดจัญไรของสังคมแล้ว ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่เขาแกล้ง เช่นพวกไม่หวังดีต่อพระพุทธศาสนาได้เข้ามาปลอมบวช แล้วธุดงค์ไป ๆ ก็ถูกพบว่ามีลูกระเบิดอยู่ในบาตร ซึ่งเป็นแผนการกลั่นแกล้งของเขาทั้งสิ้น ฉะนั้นต้องหมั่นตรึกตรองคิดให้ลึก มีวิจารณญาณที่สุขุมรอบคอบรู้เท่าทันแผนการต่าง ๆ ของเขา ดังที่ท่านเจ้าคุณโสภณคณาภรณ์ได้กล่าวเตือนมาแล้ว

ที่นี้เรื่องของศาสนาคริสต์ก็เป็นเรื่องใหญ่มากอีกเรื่องหนึ่ง เขาทำงานดีเด่นเห็นชัดเจนมี 3 อย่าง คือกิจกรรมสายโรงเรียน สายโรงพยาบาล และสายช่วยคนทุกข์คนยาก แต่เดี๋ยวนี้กลไกและวิธีการของเขาปรับปรุงดีขึ้น สูงขึ้น และเอาจริงเอาจังขึ้นมากในการที่จะกลืนพระพุทธศาสนา ประกอบกับคนไทยเป็นคนซื่อรู้ไม่เท่าทันคนและใจมีเมตตาสูง ใครจะทำอะไร ๆ ก็ได้ทั้งนั้น นี้เป็นประเด็นที่เราควรสนใจระมัดระวังไม่ให้ตกอยู่ในความประมาทอย่างที่แล้วมาอีก

กลุ่มชาวพุทธบางส่วนก็ไม่ได้นิ่งนอนใจ แต่ก็ยังบกพร่องในด้านกลไกของการทำงานมาก เช่น คณะสงฆ์ของเราที่จัดโรงเรียนให้ลูกหลานชาวบ้านเรียน อาตมาได้ไปถามท่านเจ้าคุณธรรมญาณมุนีแห่งลพบุรี ซึ่งท่านเป็นประธานโรงเรียนของวัดอยู่ทั่วประเทศนั้น พระสงฆ์เราจัดโรงเรียนอยู่เพียง 40 แห่ง ยังไม่ครบ 73 จังหวัดเลย ขณะเดียวกันคริสต์เขามีอยู่แล้วถึง 184 โรงเรียน และของเขาคุณภาพดีเด่นทั้งสิ้น ของคณะสงฆ์เราที่ใช้ได้มีแค่ 11 โรงเรียน ที่ยังเป็นลูกผีลูกคนอีกถึง 29 โรงเรียน ทั้งนี้เพราะคณะสงฆ์ไม่ได้ถือว่าการจัดโรงเรียนเป็นความดีความชอบอะไร ซึ่งเราควรยอมรับความจริงที่ว่าพระสงฆ์แม้จะบวชอยู่นานก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นพระอรหันต์ที่หมดกิเลสไปเสียหมด ฉะนั้นเวลาที่ท่านทำงานสร้างสรรค์แก่ส่วนรวมก็ควรจะบำรุงกำลังใจให้ท่านโดยเลื่อนสมณศักดิ์ถวายหรือหาทางช่วยอุดหนุนกิจการของท่านในด้านต่าง ๆ

อีกเรื่องคือโรงพยาบาลของเรา เช่นโรงพยาบาลสงฆ์ ซึ่งทั้ง ๆ ที่มีเงินมากมาย เช่น ญาติโยมโดยทั่วไปก็ศรัทธาบริจาค และพระสงฆ์ทั่วประเทศในสมัยก่อนก็เทศน์บำรุงโรงพยาบาลสงฆ์ในวันวิสาขบูชา แต่ปรากฏว่าเดี๋ยวนี้โรงพยาบาลสงฆ์ได้รับการตั้งชื่อว่าโรงฆ่าสัตว์ นี้เป็นเรื่องความบกพร่องของเราฝ่ายพุทธ ที่จัดการบริหารงานไม่เป็น ไม่ดีเท่าที่ควร เช่นมีเงินมากมาย ก็ควรจ่ายเบี้ยเลี้ยงแก่แพทย์ พยาบาล นักการของโรงพยาบาลสงฆ์ให้มากเพียงพอ

ฉะนั้น เราต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกันอย่างจริงจัง ซึ่งหากจะแก้ไขกันในเรื่องคนทุกข์คนยาก พุทธเรามีวิธีการอีกมากมาย เพราะพระพุทธเจ้าไม่ใช่ทรงสอนแต่ปรมัตถประโยชน์มุ่งนิพพานเพียงอย่างเดียว ยังทรงสอนทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์เพื่อให้ชีวิตปัจจุบันนี้

ดำรงอยู่ด้วยความสงบสุขไม่ขัดสน และสัมปรายิกัตถประโยชน์เพื่อให้ชีวิตภายหน้าในอนาคตสุขสบาย เช่นได้เกิดในสุคติโลกสวรรค์ด้วย

วิธีการบางอย่าง เป็นวิธีง่าย ๆ ลงทุนนิดเดียว ถ้าเราคิดจะทำเช่นประสบการณ์ในอินเดีย เด็กชาวพุทธอินเดียยากจนมากไม่มีลูกฟุตบอลจะเล่นก็น้อยอกน้อยใจศาสนิกอื่นอาตมาก็ซื้อลูกฟุตบอลให้เด็ก ๆ จึงตั้งชื่อว่าทีมชาวพุทธ ฝึกซ้อมจนแข่งขันชนะมหาวิทยาลัยมคธได้โล่มา และทีมฟุตบอลของเราก็ดึงเพื่อนฝูงญาติพี่น้องของเด็กมาเข้าวัดพุทธได้มาก ฉะนั้นในไทยหากเราจัดกิจกรรมเยาวชนดี ๆ ก็จะดึงลูกหลานของเราให้เข้ามาใกล้ชิดกับพระศาสนาได้อีกมากมาย

ดังนั้น อาตมาจึงขอฝากให้พวกเราชาวพุทธ ทุก ๆ ฝ่ายได้ช่วยกันปรับปรุงกิจกรรมของพระพุทธศาสนาอย่างเอาจริงเอาจัง เข้มแข็ง ร่วมมือประสานกัน และทำอย่างสืบเนื่องไม่ทอดธุระหรือทำ ๆ หยุด ๆ แล้วอนาคตของพระพุทธศาสนาก็มีหวังว่าอยู่รอดและกลับรุ่งเรืองขึ้นมาเป็นที่พึ่งอันร่มเย็นของชาวไทยต่อไปได้

30. พลโท ดำเนิร เลขะกุล ได้กล่าวคำปราศรัยมีสาระสำคัญดังนี้

ผมชื่นชมในการสัมมนาคราวนี้มาก และได้รับฟังปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายประเด็น แต่แปลกที่ว่าเราโยนความผิดต่าง ๆ เหล่านี้ให้กรมการศาสนามาก ผมก็เห็นใจ มีอยู่อีกกระทรวงหนึ่งที่เราจะถือเป็นหลักให้พึ่งได้ คือมหาดไทย กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ปกครองวัด ดูแลพระให้มีความเรียบร้อย ฉะนั้นผมว่าเราต้องไปพึ่งทางมหาดไทยด้วย

ปัญหาเรื่องศาสนาต่าง ๆ เราพูดถึงแต่ชาวคริสต์ที่มารุกรานและจาบจ้วงพระพุทธเจ้า แต่เราไม่ได้มองไปทางปักษ์ใต้ คือทางนั้นที่ปักษ์ใต้ชายแดน 3 จังหวัด มีสถานการณ์ซึ่งชาวพุทธไม่ชอบ ผมเคยไปถามพระที่นั่น ท่านก็น้ำตาไหลแล้วตอบว่า ที่นั่นชาวไทยพุทธหนีกันหมด ท่านเป็นคนรักษาที่ดินรักษาดินแดน ฉะนั้นขอให้เห็นใจ ประเด็นนี้เราเคยคิดกันไหม นี้เป็นปัญหาที่เราจะต้องพิจารณา และเดี๋ยวนี้เขากำลังตื่นตัวทางอิสลามเขาเผยแพร่และตั้งมัสยิดของเขามากขึ้น นี้เราเคยคิดหรือเปล่า ซึ่งเป็นเรื่องที่เราน่าจะพิจารณา

ทั้งนี้ทั้งนั้น ปัญหาต่าง ๆ มากมายเหล่านี้ ผมเห็นว่าทางอาจารย์สมพร เทพสิทธา ผู้จัดการสัมมนาคราวนี้ควรรีบตั้งหน่วยงานที่ทำการวิจัยศาสนาพุทธกับความมั่นคงของชาติขึ้นโดยควรตั้งอย่างรวดเร็วที่สุด ถ้ายิ่งช้าออกไปก็จะเป็นอย่างที่พูดว่า พรุ่งนี้ก็ช้าเกินไปเสียแล้ว ฉะนั้นควรรีบตั้งครับ ทางคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา จะให้ความร่วมมือทุกอย่าง และพวกผมเองที่ได้ดำเนินการเอาวิชาศาสนาพุทธไปให้เขาสอนในกระทรวงศึกษาธิการ แต่พวกผมถือว่าเราปิดทองหลังพระ ไม่ค่อยมีการโฆษณา ผลงานคราวนี้พอคุณสมพรบอกผมก็ยินดีช่วยและขอเงินให้ และการพิมพ์หนังสือรายงานผลการสัมมนาคราวนี้ผมก็จะช่วย

และถ้าหากมีปัญหาอะไรก็ส่งไปยังคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนาซึ่งอยู่ในทำเนียบรัฐบาลนี้ได้

31. นายสมพร เทพสิทธา ได้กล่าวคำปราศรัยปิดการสัมมนามีสาระสำคัญดังนี้

ตามกำหนดการเดิมจะเชิญท่านรองนายกรัฐมนตรี พลเอกเสริม ณ นคร มาเป็นประธานปิดการสัมมนา แต่ท่านติดการประชุมคณะรัฐมนตรี เราจึงปิดประชุมกันเอง

ผมขอขอบคุณอย่างสูงต่อท่าน พลโทดำเนิร เลขะกุล ซึ่งเป็นประธานอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ที่ได้ให้การสนับสนุนการสัมมนาครั้งนี้ โดยให้ทั้งเงินและกำลังใจ โดยจะสนับสนุนงานของเราต่อไป นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตั้งหน่วยวิจัยเรื่องพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ และแนะว่าเราจะต้องรีบทำงานกันอย่างเร่งด่วน พรุ่งนี้ก็ช้าไป

ขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ทั้งบรรดาพระเถรานุเถระและบรรดาผู้แทนของหน่วยราชการสมาคม มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ได้เสียสละทั้งเวลาและทรัพย์มาร่วมการสัมมนาอย่างพร้อมเพียงเกือบทั่วประเทศ โดยมาจากทุกภาคของประเทศไทย บางท่านก็มาจากจังหวัดที่ห่างไกล ทุกท่านที่มาร่วมสัมมนาต่างก็มาด้วยความสมัครใจ มิได้มาเพราะถูกบังคับ เป็นการมาด้วยกุศลเจตนาที่จะมาช่วยกันทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของเรา นับว่าเราได้มาสร้างกุศลกรรมร่วมกัน ในการสัมมนาก็ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจังและเต็มที่ แม้บางท่านอาจจะพูดรุนแรงไปบ้าง แต่พูดด้วยเจตนาที่เป็นห่วงใยในพระพุทธศาสนา เมื่อได้รับการตักเตือนก็ไม่โกรธเคือง เพราะถือว่าพวกเราชาวพุทธย่อมตักเตือนกันได้

การประชุมของเรานับว่าเป็นการประชุมของผู้นำและผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาระดับชาติจากทั่วประเทศ โอกาสที่มีการประชุมเช่นนี้หาได้ไม่ง่ายนัก เราจึงได้ความรู้ความคิดเห็นที่มีประโยชน์มากมายหลายประการ ทั้งวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเอง โดยเฉพาะข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการที่จะทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาของเราให้มั่นคงสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดไป

ผมต้องขออภัยที่จัดงานสัมมนาในเวลาเพียง 2 วัน ทำให้ไม่สามารถพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้หมด และทำให้ไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง หลายท่านได้เสนอว่าควรจะจัดสัก 3–5 วัน ผมเองก็อยากจะจัดสัมมนาให้มากกว่า 2 วัน แต่ไม่อยากรบกวนเวลาท่านผู้เข้าร่วมสัมมนามาก อีกประการหนึ่งงบประมาณก็มีจำกัด อย่างไรก็ตามในเวลาเพียง 2 วัน นี้ผมก็คิดว่าเราได้ความรู้ ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์มากมาย ซึ่งจะนำไปสู่ผลการปฏิบัติที่แท้จริง

งานที่เราจะทำต่อไป ก็คือสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติจะแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการสัมมนา เพื่อจัดทำรายงานการสัมมนาให้เสร็จโดยเร็วที่สุด เพื่อเสนอให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนาพิจารณา ซึ่งจะได้ส่งให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งมีท่านรองนายกรัฐมนตรี พลเอกเสริม ณ นคร เป็นประธานพิจารณาต่อไป จึงหวังว่าข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของเราจากการสัมมนานี้คงจะได้รับการพิจารณาด้วยดี และคงจะนำไปสู่การปฏิบัติในที่สุด แต่จะได้ผลมากน้อยเพียงใดเราก็จะต้องทำงานด้วยความอดทนต่อไป เพราะข้อเสนอแนะบางอย่างอาจต้องใช้เวลามากในการดำเนินงาน ในการทำความเข้าใจกันต่อไป ผมเชื่อว่าหากเราได้รวมพลังกันอย่างเข้มแข็งจริงจังต่อไปอย่างที่เราได้มารวมพลังในการประชุมครั้งนี้ เราคงจะทำงานได้สำเร็จอย่างแน่นอน

ผลที่ได้รับจากการประชุมครั้งนี้อย่างหนึ่งก็คือความสำเร็จในการมารวมพลังกัน โดยที่เรามาจากที่ต่าง ๆ กันจากทั่วทุกสารทิศ แต่ก็มารวมกัน ณ สถานที่สำคัญที่สุดคือทำเนียบรัฐบาลซึ่งถือว่าเป็นศูนย์บัญชาการบริหารของประเทศ การที่เราได้มาประชุมกันที่ทำเนียบรัฐบาลโดยมีท่านรองนายกรัฐมนตรี พลเอกเสริม ณ นคร เป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา จึงนับเป็นมงคลและศุภนิมิตที่ดีและเชื่อได้ว่า การประชุมของเราในการที่จะทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาคงจะไม่สูญเปล่า จะต้องบังเกิดผลอย่างแน่นอนไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จะให้มีแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้เป็นแนวทางนำไปสู่ผลการปฏิบัติที่แท้จริง

ในโอกาสนี้ผมของแสดงความขอบคุณอย่างสูงต่อท่านนายกรัฐมนตรีและท่านพลโท จันทรคุปต์ สิริสุทธิ์ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี ที่ได้ให้ความกรุณาแก่สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ให้ใช้ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาลได้เป็นกรณีพิเศษ การที่เราได้รับอนุญาตให้ใช้ตึกสันติไมตรีสำหรับการสัมมนาครั้งนี้ เป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลก็ได้ให้ความสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการสัมมนาครั้งนี้เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติและเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติด้วย

ผมมีความเชื่อว่าการสัมมนาของเราจะไม่เพียงแต่เป็นคำพูดที่ออกจากปากหรือเป็นเพียงรายงานที่เก็บเข้าแฟ้มเท่านั้น จะต้องเป็นการสัมมนาที่บังเกิดผลถ้าหากเราสามารถรวมพลังกันอย่างเข้มแข็งและตั้งใจทำงานกันอย่างจริงจังตลอดไป สิ่งที่เราขาดก็คือพลังของพุทธศาสนิกชนที่มีคุณภาพและเป็นสัมมาทิฏฐิ มีผู้แทนจากหน่วยราชการบางท่านเป็นห่วงว่าการตั้งกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนาอาจเป็นดาบสองคมและอาจเป็นผลเสียก็ได้ หากมีศาสนิกอื่นหรือบุคคลอื่นตั้งกลุ่มเช่นนี้บ้าง จะไม่ทำให้เกิดการแตกแยกกันหรือ เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นเป็นกลุ่มของบุคคลที่เป็นสัมมาทิฏฐิหรือเปล่า อาจจะมีกลุ่มพลัง

มากมายอยู่แล้ว แต่กลุ่มที่มีอยู่อาจจะเป็นกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสัมมาทิฏฐิหรือไม่ได้ใช้ธรรมะเป็นเครื่องมือก็ได้ จึงอาจจะใช้พลังมวลชนไปในทางที่ผิดหรือในการก่อให้เกิดความวุ่นวาย แต่กลุ่มของเรานี้เป็นกลุ่มของสัมมาทิฏฐิเป็นกลุ่มที่จะใช้ธรรมาวุธคือใช้ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องมือในการทำงาน จึงเชื่อได้ว่ากลุ่มของเราจะเป็นประโยชน์แก่ชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ เพราะว่าท่านทั้งหลายที่มาประชุมกันนี้ทุกท่านก็มีความจงรักภักดีต่อชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์อย่างแน่วแน่

ผมขอถือโอกาสนี้ขอบคุณมูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรมทางศาสนา โดยเฉพาะท่านอาจารย์คาซูโอะ วาคุกามิ ซึ่งได้ให้ความสนับสนุนแก่การสัมมนาหลายด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการเตรียมการประชุม ซึ่งทุกครั้งก็ได้ใช้สถานที่ของสำนักงานของมูลนิธิ นอกจากนี้ยังได้ให้สมาชิกเซไคคิวเซเคียว จำนวน 20 คน มาให้บริการพวกเราในการลงทะเบียน การแจกเอกสาร บริการเครื่องดื่มและอาหาร หลายคนเป็นอาสาสมัครซึ่งมาช่วยงานด้วยความเต็มใจ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ที่ได้ช่วยกันเตรียมงานนี้อย่างเข้มแข็ง ทั้ง ๆ ที่มีเวลาเตรียมการสัมมนาเพียงเดือนเดียว แต่ด้วยการทำงานอย่างเข้มแข็ง เสียสละ และเหนื่อยเหนื่อยก็สามารถผลิตเอกสารต่าง ๆ ออกมาได้อย่างสมบูรณ์ทันเวลา ทั้งนี้ก็เพราะศรัทธาที่เรามีต่อพระพุทธศาสนาจึงทำงานได้อย่างเป็นผลสำเร็จ

ท่านศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล ได้ฝากคำกลอนซึ่งเขียนขึ้นปัจจุบันทันด่วนเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาและเพื่อบำรุงขวัญของพวกเราให้เข้มแข็ง จึงขอฝากกลอนอปริหานิยธรรมของพระบรมศาสดาของเราเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาไว้ดังนี้

หมั่นประชุมหารือกันเนืองนิตย์
พร้อมเพรียงกิจทำงานไม่เกี่ยงหนี
เคารพกฎเกณฑ์ประจำให้ทำดี
ประธานมีฟังท่านงานดำเนิน
ทั้งเล็กใหญ่ยกย่องกันไม่หยันหยาม
สิ่งดีงามดำรงอยู่ชูสรรเสริญ
น้อมรับผู้ทรงธรรมไม่ก้ำเกิน
เช่นนี้เชิญใครทำลายแพ้พ่ายเอง

ฉะนั้น ขอให้พวกเรามีอปริหานิยธรรมในการทำงาน ทั้งการปรับปรุงตนเองให้เข้มแข็งและการป้องกันโจรผู้ร้ายที่เข้ามาในบ้านของเรา ตามที่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ

พระราชวรมุนีได้กล่าวมาแล้วว่า เราจะต้องปรับปรุงบ้านเรือนของเราด้วย ในขณะเดียวกันก็ต้องป้องกันโจรผู้ร้ายด้วย

32. หลังจากการปิดการสัมมนา พ.อ.ปาน จันทรานุตร ได้นำที่ประชุมสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและแผ่เมตตา จากนั้น ศาสตราจารย์อำไพ สุจริตกุล ได้นำที่ประชุมร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี

33. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์

33.1 ควรมีการจัดทำ "แผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา โดยพระสงฆ์" ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

33.1.1 โครงการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา เช่น พ.ร.บ.คณะสงฆ์

33.1.2 โครงการปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์ เช่นการจัดทำแผนการศึกษาของคณะสงฆ์ เช่นเดียวกับแผนการศึกษาของชาติ และการปรับปรุงองค์กรการศึกษา

33.1.3 โครงการเผยแผ่และกิจการทั่วไป เช่นจัดตั้งองค์การ การปกครององค์การเผยแผ่ องค์การสาธารณูปการ ธนาคารพระพุทธศาสนา (ข้อเสนอของพระธรรมมหาวีรานุวัตร)

33.1.4 โครงการจัดทำสังคายนาพระธรรมวินัย

ทั้งนี้ให้นำข้อเสนอของสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ เรื่องการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ แผนพิทักษ์เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาของพระธรรมมหาวีรานุวัตร ความคิดเห็นและข้อเสนอบางประการในการปรับปรุงและวางแผนการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยพระศรีวิสุทธิกวี มาประกอบการพิจารณาในการทำโครงการทั้งสี่

33.2 ปรับปรุงการศึกษาของพระสงฆ์ให้ทันสมัย ให้มีวิชาทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อให้คณะสงฆ์สามารถสั่งสอนอบรมแนะนำชาวบ้านได้ ควรมีหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ปรับปรุงการศึกษาปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลีให้ได้ผลในการที่จะสืบต่อและจรรโลงพระพุทธศาสนาในสถานการณ์ปัจจุบัน

33.3 ควรมีโครงการสร้างศาสนทายาท หาเด็กที่ยากจนแต่เรียนเก่งมาบวชแล้วให้ศึกษาให้ความอุปถัมภ์ ให้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ มีความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะ

เพื่อจะได้เป็นศาสนทายาทที่ดี

33.4 ควรมีโครงการส่งพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถไปอยู่ต่างจังหวัด โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่ผู้เผยแพร่ศาสนาอื่นพยายามที่จะช่วงชิงชาวพุทธไปนับถือศาสนาของตน เพื่อจะได้สั่งสอนอบรมประชาชนให้ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา รวมทั้งเป็นผู้นำชาวบ้านในการพัฒนาชนบท

33.5 ควรมีระเบียบปฏิบัติสอบสวนก่อนบวช ให้ได้ผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง และควรจะให้มาอยู่วัดอบรมสั่งสอนก่อนบวชสักระยะเวลาหนึ่ง

33.6 ควรมีระเบียบปฏิบัติให้ผู้ที่บวชต้องศึกษาและปฏิบัติตามธรรมวินัยให้ได้ผลจริงจังตามหลักสูตร หรือระเบียบที่วางไว้

33.7 พระสงฆ์ควรปรับปรุงวิธีการเผยแผ่ธรรมะให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นที่สนใจแก่เยาวชนและประชาชน ควรจัดให้มีการอบรมพระสงฆ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเผยแผ่ธรรมะที่ได้ผล

33.8 เจ้าอาวาสควรเอาใจใส่อย่างจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลสั่งสอนอบรมภิกษุสามเณรในวัด ไม่ปล่อยให้ประพฤตินอกธรรมวินัย ไม่มีสังวรตามวิสัยของสมณะ ควรช่วยกันกำจัดพระที่เป็นอลัชชี ไม่ให้ทำความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนา

33.9 ควรปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. คณะสงฆ์ เพื่อให้การบริหารและการปกครองคณะสงฆ์มีประสิทธภาพยิ่งขึ้น ควรให้พระสังฆาธิการมีวาระอยู่ในตำแหน่ง เช่น 5–6 ปี ไม่ใช่อยู่ในตำแหน่งจนตลอดชีวิต

33.10 คณะสงฆ์ควรจะปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบของพระสงฆ์จากการสร้างศาสนวัตถุเป็นการเผยแผ่ศาสนธรรม

33.11 ขอให้วัดต่าง ๆ ปรับปรุงวัดให้สะอาดเป็นรมณียสถาน ให้เหมาะสมกับเป็นสถานที่ศึกษาธรรม ปฏิบัติธรรมและเผยแผ่ธรรม

33.12 ขออย่าให้วัดและพระสงฆ์ส่งเสริมแต่ศาสนวัตถุ ขอให้ถือการส่งเสริมศาสนธรรมเป็นเรื่องสำคัญ ขออย่าให้แจกแต่วัตถุมงคลแก่ชาวบ้านแต่เพียงอย่างเดียว ขอให้ถือการแจกธรรมมงคลเป็นสำคัญ

33.13 เจ้าอาวาสควรดูแลกวดขัน อย่าให้มีการดื่มสุราและเล่นการพนันในวัด ไม่ควรตามใจหรือเกรงใจชาวบ้านที่ทำความชั่วในวัด เป็นการส่งเสริมการทำ ความชั่วและเป็นการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา ควรสั่งสอนอบรมดูแลศิษย์วัดให้มีความประพฤติดีอยู่ในศีลธรรม

33.14 ขอให้พระสงฆ์ได้ช่วยปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาท และแนะนำส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

33.15 ขอให้วัดต่าง ๆ ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และโรงเรียนราษฎร์ในวัด เพื่อให้การสั่งสอนอบรมแก่เยาวชนในด้านศาสนาและศีลธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คณะสงฆ์และรัฐบาลควรจะให้ความสนับสนุนและความช่วยเหลือการจัดตั้งและการดำเนินงานโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์และโรงเรียนราษฎร์ในวัดอย่างจริงจัง

33.16 พระสงฆ์โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ ควรทำตนเป็นผู้นำชุมชน โดยแนะนำช่วยเหลือชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนหรือพัฒนาชนบท เพื่อให้ชุมชนบทมีความเจริญด้านวัตถุและจิตใจให้ควบคู่กันไป และควรให้ความสงเคราะห์แก่ชาวบ้านผู้ที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน โดยให้การสงเคราะห์ทั้งทางวัตถุและทางจิตใจ

34. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยทางราชการ

34.1 โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ รัฐบาลควรจะจัดให้มี **"แผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาแห่งชาติ"** เพื่อเป็นแนวทางในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยฝ่ายต่าง ๆ และในด้านต่าง ๆ เช่น โดยรัฐบาล คณะสงฆ์ และประชาชน ในด้านการศึกษาธรรมการปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่ธรรมและให้มีแผนปฏิบัติการและโครงการที่มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล เพื่อให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองและสถิตสถาพร เป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดไป ทั้งนี้ควรแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนประกอบด้วยผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้ององค์การและสมาคมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์

34.2 โดยที่พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรมของชาติ ได้ช่วยสร้างเอกลักษณ์และคุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ช่วยในการบริหารและพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศไทยดำรงความเป็นเอกราช และอยู่ด้วยความสงบสุขตลอดมา จึงควรมีกระทรวงที่รับผิดชอบในเรื่องศาสนาโดยเฉพาะ โดยอาจจะรวมกับเรื่องวัฒนธรรม จึงเห็นสมควรจัดตั้ง **กระทรวงศาสนาและวัฒนธรรม**ขึ้น โดยให้มีศูนย์หรือสถาบันเกี่ยวกับความมั่นคงของพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิจัยและดำเนินการเกี่ยวกับความมั่นคงของพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ

34.3 โดยที่ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ และพลังทางศาสนาเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ซึ่งอาจจะนำมาใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และในการแก้ไขปัญหาสังคม รัฐบาลควรจะจัดตั้งองค์กรที่จะเป็นศูนย์ประสานงานและรวมพลังของภาครัฐบาลและเอกชนในด้านศาสนา ศีลธรรมและจิตใจ เช่นแต่งตั้ง**คณะ**-

กรรมการพัฒนาศีลธรรมและจิตใจแห่งชาติ หรือ คณะกรรมการประสานงานระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนในด้านศีลธรรมและจิตใจ รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีชื่อย่อว่า ก.ร.อ. เมื่อมี ก.ร.อ. ในด้านเศรษฐกิจแล้ว ก็ควรมี ก.ร.อ. ในด้านศีลธรรมและจิตใจด้วย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาจิตใจจะต้องทำควบคู่กันไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ก็ได้ระบุไว้ว่า "เร่งให้มีการพัฒนาจิตใจให้เป็นกิจกรรมที่ต้องระดมสรรพกำลังคนจากทุกหน่วยงานของรัฐ เอกชน สถาบันทางสังคมต่าง ๆ"

34.4 รัฐบาลควรมีพระราชบัญญัติคุ้มครองป้องกันพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะในฐานะที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ หรือตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา โดยกำหนดโทษผู้ที่ลบหลู่ดูหมิ่นและบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา เช่น การลบหลู่ดูหมิ่นพระพุทธเจ้า การบิดเบือนหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา การนำศัพท์ธรรมะและชื่อตำแหน่งที่ใช้เฉพาะในพระพุทธศาสนาไปใช้ในศาสนาอื่น ทำให้เกิดความสับสน ไม่รู้ว่าเป็นคำสอนบุคคลและสถานที่ของศาสนาใด ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธและศานาอื่น ไม่เป็นผลดีแก่ความมั่นคงของชาติ

34.5 ขอให้รัฐบาลปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมเพื่อให้การสอนและการเรียนพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล และให้หลักสูตรพระพุทธศาสนาเป็นวิชาบังคับในสถาบันการศึกษาทุกระดับและทุกชั้น เพื่อให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เป็นชาวพุทธมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ประพฤติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ

34.6 โดยที่การสอนจริยศึกษายังไม่ได้รับผลเท่าที่ควร จึงขอให้รัฐบาลเร่งรัดในการพัฒนาจริยศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่นให้มีการผลิตครูจริยศึกษาหรือครูศีลธรรมโดยเฉพาะให้เพียงพอ ให้มีครูจริยศึกษาหรือครูศีลธรรมประจำสถานศึกษาต่าง ๆ ให้มีการอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอนจริยศึกษาหรือการสอนศีลธรรม และให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เพื่อจะได้นำไปใช้ในการสั่งสอนอบรมเยาวชนให้เป็นผู้มีศีลธรรม และเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี โดยเฉพาะครูในสถานศึกษาซึ่งเยาวชนมีปัญหาในด้านความประพฤติและศีลธรรม

34.7 ขอให้รัฐบาลดำเนินการให้มีกฎหมายรับรองปริญญาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งคือมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

34.8 โดยที่ในปัจจุบันเงินงบประมาณและเงินอุดหนุนการศาสนศึกษา การส่งเสริมและการเผยแพร่พระพุทธศาสนามีเป็นจำนวนน้อย ดังจะเห็นได้ว่างบประมาณของกรมราชทัณฑ์สูงกว่างบประมาณของกรมการศาสนามาก จึงขอให้รัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณสำหรับการสาสนศึกษาการส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้มากขึ้น และควรเพิ่มงบประมาณเงินอุดหนุนให้แก่สมาคมและองค์การที่ทำงานส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่นพุทธสมาคมและยุวพุทธิกสมาคม เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล ควรสนับสนุนการเผยแพร่พระพุทธศาสนาทางวิทยุยานเกราะ 792 ของมูลนิธิอภิธรรมมหาธาตุวิทยาลัย ซึ่งดำเนินการได้ผลดีเป็นเวลาประมาณ 17 ปี แล้วโดยไม่ได้มีการโฆษณาสินค้าแต่ประการใด

34.9 ขอให้รัฐบาลให้ความสนับสนุนและความช่วยเหลืออย่างจริงจังแก่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด เช่นโรงเรียนสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนราษฎร์ของวัด โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนวัยเกณฑ์ โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญ

34.10 ขอให้รัฐบาลให้ความสนับสนุนและความช่วยเหลือแก่วัดและพระสงฆ์ เพื่อให้วัดและพระสงฆ์ได้มีบทบาทในการช่วยพัฒนาสังคม และพัฒนาชนบทให้มากยิ่งขึ้น ให้วัดได้เป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมในท้องถิ่นเช่น ช่วยให้มีศูนย์เยาวชน ศาลาประชาคม ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในวัด

34.11 รัฐบาลโดยคณะกรรมการ กบว. ควรสั่งให้สถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุจัดรายการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยร่วมมือกับคณะสงฆ์และสมาคมพุทธศาสนา เพื่อจัดรายการที่ดีมีประโยชน์และน่าสนใจ ให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาร่วมกันประพฤติปฏิบัติธรรม และร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา เป็นการต่อต้านอิทธิพลของสื่อมวลชนและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ซึ่งชักจูงเยาวชนและประชาชนไปสู่ทางแห่งความเสื่อม และก่อให้เกิดความวุ่นวายเดือดร้อนแก่สังคม

34.12 รัฐบาลควรให้หน่วยราชการและจังหวัดต่าง ๆ จัดให้มีการอบรมศีลธรรมและจิตใจ และให้ความรู้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาแก่ข้าราชการและพนักงานเป็นประจำ เพื่อให้ข้าราชการได้ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีของเยาวชนและประชาชนในวันพระควรจะให้ข้าราชการและพนักงานไปฟังธรรมและปฏิบัติธรรมที่วัดใกล้เคียง หรือนิมนต์พระมาแสดงธรรม ณ สถานที่ทำงาน รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยราชการและจังหวัดต่าง ๆ มีโครงการหรือชมรมที่ส่งเสริมการศึกษาและปฏิบัติธรรม โดยถือเป็นนโยบายที่สำคัญในการพัฒนาข้าราชการในด้านศีลธรรมและจิตใจ เช่นที่สำนักงาน

ก.พ. ได้จัดตั้งชมรมส่งเสริมสมรรถภาพจิตและจังหวัดอุทัยธานีมีโครงการอบรมจริยธรรมข้าราชการ

34.13 หน่วยราชการและจังหวัดต่าง ๆ ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่นให้ข้าราชการไปเป็นวิทยากร เป็นกรรมการ หรือไปร่วมประชุมสัมมนา ควรร่วมมือและประสานงานกับสมาคมและองค์การเอกชนอย่างใกล้ชิดในการส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน และเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องในแนวเดียวกันและมีเป้าหมายตรงกัน

34.14 ขอให้รัฐบาลเน้นความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา โดยเฉพาะวันวิสาขบูชาซึ่งเป็นวันที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ขอให้สั่งหรือขอร้องให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการปิดสถานอบายมุข สถานยั่วยุกามารมณ์ สถานบริการ และไม่ให้มีการจำหน่ายสุราในวันทั้งสาม เพื่อให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาทั้งสามเป็น "วันละเว้นการดื่มสุรา" ขอให้สถานีโทรทัศน์และสถานีวิทยุจัดให้มีรายการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นพิเศษ และขอให้รัฐบาลร่วมมือกับคณะสงฆ์ สมาคมและองค์การที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทำการรณรงค์ชักชวนข้าราชการและประชาชนทั่วประเทศให้ถือศีลและปฏิบัติธรรม แผ่เมตตาให้แก่กัน ละเว้นอบายมุข ละเว้นความชั่ว ประกอบความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นการปฏิบัติบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเพื่อทำให้เมืองไทยเป็นเมืองพุทธอย่างแท้จริง

34.15 ขอให้รัฐบาลดำเนินการปราบปรามและต่อต้านอบายมุขอย่างเข็มแข็งและจริงจัง โดยเฉพาะในเรื่องการพนันและสุรา ควรควบคุมสถานอบายมุข สถานยั่วยุกามารมณ์และสถานบริการอย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันและแก้ไขไม่ให้ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนตกเป็นทาสของอบายมุข เพราะในขณะนี้แหล่งอบายมุขมีอยู่แพร่หลาย คนไทยรวมทั้งเยาวชนจำนวนไม่น้อยทั่วประเทศได้ตกเป็นทาสของอบายมุข ทำให้เกิดปัญหาและโทษมากมายหลายประการ ทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคม อบายมุขได้เป็นเหตุให้คนไทยจำนวนมากยากจนไม่สนใจในการทำงานและประกอบอาชีพที่สุจริต ก่อการทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม ก่อให้เกิดการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ทำให้สังคมเดือดร้อนไม่สงบสุข และทำให้เศรษฐกิจไม่เจริญก้าวหน้า

34.16 ขอให้รัฐบาลโดยหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงศึกษาธิการ กอ.รมน. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จัดให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ และจัดให้มีการอบรมหรือการประชุมสัมมนาเพื่อให้ข้าราชการ นักเรียน

นักศึกษาและประชาชนมีความรู้และความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ จะได้ร่วมกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้าสถิตสถาพรตลอดไป และจะได้นำพลังทางศาสนามาช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

34.17 ขอให้รัฐบาลยกย่องและส่งเสริมข้าราชการ เยาวชน และประชาชนที่ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เช่นอาจจะจัดให้มีการให้รางวัลประจำปีแก่ข้าราชการเยาวชนและบุคคลที่ดีเด่นในการประพฤติปฏิบัติธรรม เช่นคุณธรรม 4 ประการตามพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และขอให้ยกย่องสนับสนุนให้รางวัลแก่สมาคม องค์การเอกชน ที่มีผลงานดีเด่นในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา

35. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาโดยประชาชน

35.1 สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา เช่น พุทธสมาคม และยุวพุทธิกสมาคม ชุมนุมพุทธศาสตร์ ควรจะปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยทำการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในบรรดาเยาชนและประชาชนให้ได้ผล โดยเฉพาะชาวพุทธผู้เยาว์ ชาวพุทธผู้อ่อนแอและชาวพุทธผู้ประมาท รวมทั้งดำเนินการในด้านสังคมสงเคราะห์ควบคู่ไปด้วย โดยประสานงานกับคณะสงฆ์ องค์การและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การสงเคราะห์แก่เยาวชนและประชาชนที่ยากไร้ เพื่อป้องกันไม่ให้เยาวชนและประชาชนเหล่านี้ถูกศาสนาอื่นช่วงชิงเอาไป

35.2 สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรจะจัดให้มีการบรรยาย การอภิปราย การประชุมสัมมนาหรือการเผยแพร่โดยเอกสาร เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้ตระหนักถึงภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนา และร่วมมือกันในการพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ

35.3 สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรจะจัดให้มีการศึกษาและปฏิบัติธรรมแก่เยาวชนและประชาชน เช่น เปิดโรงเรียนสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เปิดโรงเรียนชาวพุทธเบื้องต้นและเปิดหลักสูตรฝึกอบรมสมาธิเบื้องต้นแก่ครูอาจารย์และบุคคลทั่วไป (เช่นที่พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยดำเนินการ) จัดตั้งค่ายพัฒนาจิตใจสำหรับนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา (เช่นที่สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติดำเนินการ) และหาทางชักชวนปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนรักพระศาสนาและรู้จักสงวนรักษาวัดในหมู่บ้านของตน (ดังเช่นคนไทยบางหมู่บ้านในอิสานและชาวพุทธในประเทศศรีลังกา ปฏิบัติ)

35.4 สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรจะทำการรณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนรักษาศีล 5 และปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทที่พระราชทานเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2525 ซึ่งได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ เมื่อให้คุณธรรม 4 ประการนี้ เป็นคุณธรรมประจำชาติของคนไทย

35.5 สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรจะส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนยึดมั่นอยู่ในกิจกรรมของศาสนาให้แพร่หลายและเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น โดยให้มีความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้อง เกี่ยวกับพิธีสำคัญทางศาสนา เช่น พิธีมาฆบูชา พิธีวิสาขบูชา พิธีเข้าพรรษา ออกพรรษา พิธีบรรพชา (เช่นบวชสามเณรภาคฤดูร้อน) พิธีอุปสมบท พิธีทอดกฐิน พิธีทอดผ้าป่า ฯลฯ

35.6 กรรมการของสมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ควรทำงานด้วยฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ด้วยความเสียสละ และด้วยจิตสำนึกที่จะรับใช้พระพุทธศาสนา เพื่อให้พระพุทธศาสนาสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติตลอดไป และให้กิจการของสมาคมและองค์การเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า ทำประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา เยาวชน ประชาชน และสังคม ให้เป็นที่ศรัทธาของประชาชน

35.7 ควรมีองค์การกลางเพื่อเป็นการรวมพลังของสมาคมและองค์การที่ทำงานส่งเสริมเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั่วประเทศ โดยมีการดำเนินการอย่างเข้มแข็งและจริงจัง เพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา จากภัยต่าง ๆ ทั้งภัยจากภายนอกและภัยจากภายใน

35.8 พุทธศาสนิกชนต้องถือเป็นหน้าที่ในการทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ต้องช่วยกันสอดส่องป้องกันภัยและความเสียหายที่เกิดแก่พระพุทธศาสนา และต้องพร้อมที่จะเสียสละเพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีแด่องค์พระมหากษัตริย์ และบรรพบุรุษของเราที่ได้ทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เป็นมรดกอันล้ำค่าตกทอดมาถึงเราจนทุกวันนี้

35.9 สนับสนุนการจัดตั้ง "กลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา" ตามโครงการของสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ โดยขอให้มีการจัดตั้งในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ให้ถึงระดับอำเภอและขอให้สมาคมพระพุทธศาสนา วัด สถานศึกษา หน่วยงานและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ให้ความร่วมมือสนับสนุนอย่างเข้มแข็งและจริงจัง เพื่อเป็นการรวมพลังของพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ และเป็นการสร้างกลุ่มพลังของพุทธศาสนิกชนที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในการที่จะพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ เพื่อให้พระพุทธศาสนาเจริญก้าวหน้าสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดไป เป็นการรับใช้พระพุทธศาสนาและพระพุทธเจ้าผู้เป็นพระบรมศาสดาในฐานะพุทธบริษัทที่ดี

35.10 พุทธศาสนิกชนจะต้องศึกษาพระพุทธศาสนาให้กรบทั้งในด้านปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนา ทั้งด้วยคำสอนและการกระทำให้เป็นตัวอย่าง ไม่ส่งเสริมบำรุงพระสงฆ์ที่ไม่ศึกษาธรรมและไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ช่วยกำจัดพระอลัชชี หรือผู้ที่ปลอมตนเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนาต้องมัวหมอง

35.11 ขอให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน "เทศนาเสือป่า" ที่ว่า "เมืองเราเกือบจะเป็นเมืองเดียวแล้วในโลกที่ได้มีบุคคลนับถือพระพุทธศาสนามาก และเป็นเหล่าเดียวกัน เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่จะช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาอย่าให้เสื่อมศูนย์ไป" และ "เราจะต้องรักษาความเป็นไทยของเราให้ยั่งยืน เราต้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ถาวรวัฒนาการอย่างที่เป็นมาแล้วหลายชั่วโคตรของเราทั้งหลาย"

35.12 ขอให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเรื่อง "การทะนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา" โดยเฉพาะข้อความที่ว่า "ทุกคนที่ถือตัวว่าเป็นพุทธศาสนิกชน จะต้องศึกษาพระพุทธศาสนาตามภูมิปัญญา ความสามารถ และโอกาสของตน ๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องกระจ่างชัดขึ้นในหลักธรรม เมื่อศึกษาเข้าใจแล้ว เห็นประโยชน์แล้ว ก็น้อมนำมาปฏิบัติทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการงานของตน เพื่อให้เกิดความสุข ความสงบร่มเย็น และความเจริญงอกงามในชีวิตเพิ่มพูนขึ้นเป็นลำดับ"

35.13 ขอให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่ผู้เข้าร่วมประชุมสมาคมพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ครั้งที่ 30 โดยเฉพาะข้อความที่ว่า "บุคคลต้องศึกษาทั้งด้านปริยัติและด้านปฏิบัติประกอบพร้อมกันไป โดยกระทำให้หนักแน่นได้สัดส่วนกันทั้งสองด้าน จึงจะเกิดปฏิเวธ คือได้รับและได้เห็นผลของธรรมะนั้น ๆ .... นอกจากจะศึกษาธรรมะอย่างนักวิชาการหรือนักปริยัติแล้ว ท่านทั้งหลายควรจะได้ศึกษาอย่างนักปฏิบัติอีกสถานหนึ่งพร้อม ๆ กันไป จักได้เข้าถึงธรรมะจริง ๆ จักได้รู้ ได้เชื่อมั่นในธรรมะอย่างแน่วแน่"

35.14 ในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาในด้านศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนพิธี ศาสนบุคคล ควรจะทำให้เหมาะสมพอดี และให้เกิดประโยชน์ในการเข้าถึงศาสนธรรม เช่นไม่ควรสนับสนุนการสร้างศาสนสถาน และศาสนวัตถุที่ใหญ่โตเกินความจำเป็น ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่จำเป็นหรือเกินฐานะในพิธีทางศาสนาเช่น งานศพ งานบวช เมื่อ

มีพิธีทางศาสนาควรมีการเผยแพร่ธรรมะด้วย เช่นในการทำบุญบ้าน การทำบุญวันเกิด งานศพ ควรจัดให้มีการแสดงธรรมเกี่ยวกับการนั้นด้วย เช่นงานศพก็จัดให้มีการแสดงธรรมเกี่ยวกับการตาย เพื่อให้ผู้มาร่วมในงานได้รับความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติจึงจะได้บุญและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

35.15 พ่อแม่ซึ่งถือเป็นครูคนแรกของลูก จะต้องอบรมปลูกฝังลูกให้มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาตั้งแต่ ยังเป็นเด็ก โดยให้ปฏิบัติศาสนกิจเป็นประจำ เช่น การสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย สั่งสอนอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ข้อที่สำคัญพ่อแม่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีให้เป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดีแก่ลูก

35.16 ครูอาจารย์ซึ่งถือเป็นพ่อแม่ที่สองของนักเรียน และได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล จะต้องเอาใจใส่สั่งสอนอบรมนักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีธรรมะที่เหมาะสมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ปรับปรุงการสอนจริยศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ควรสอดแทรกธรรมะในทุกวิชาที่สอน ครูอาจารย์ที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการอย่างเดียวถือว่าไม่ได้ทำหน้าที่โดยสมบูรณ์และขาดวิญญาณของความเป็นครู ข้อที่สำคัญครูอาจารย์จะต้องมีความประพฤติดี ให้สามารถเป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดีแก่นักเรียนได้ เพราะตัวอย่างมีผลศักดิ์สิทธิ์กว่าคำพูด

35.17 สื่อมวลชนเช่นหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ควรมีบทบาทให้มากยิ่งขึ้นในการช่วยส่งเสริมพระพุทธศาสนา และในการปลูกฝังและสร้างเสริมศีลธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน และประชาชน เช่นช่วยเผยแพร่ธรรมะและความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ผิดและค่านิยมที่ไม่ดี เช่นทัศนคติที่ว่าศาสนาเป็นเรื่องคร่ำครึเหลวไหลไร้สาระไม่จำเป็น คนที่สนใจในศาสนาเป็นคนล้าสมัย เป็นไดโนเสาร์เต่าล้านปี การปฏิบัติธรรมะ จะทำให้เป็นคนอ่อนแอ เป็นการทวนกระแสโลก และค่านิยมที่ว่า ลูกผู้ชายต้องดื่มเหล้าแก่ง ไม่โกงไม่รวย คนซื่อคือคนเซ่อ ช่วยส่งเสริมยกย่องผู้กระทำความดี ไม่ยกย่องคนที่ทำผิดกฎหมาย หรือคนที่มีความประพฤติเสื่อมเสียไม่เหมาะสม สถานีโทรทัศน์ควรจัดให้มีรายการที่ส่งเสริมศาสนาและศีลธรรมให้มากยิ่งขึ้น และควรงดเว้นภาพยนตร์ รายการ การโฆษณา ที่มีผลเสียหายต่อศีลธรรม ความประพฤติและจิตใจของเยาวชนและประชาชน

35.18 สมาคมและองค์การเอกชนที่ทำงานส่งเสริมและเผยแพร่พระพุทธศาสนาควรจัดให้มีวิทยากร ผู้มีความรู้ความสามารถประจำสมาคมและองค์การของตน ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาหรือการอบรมวิทยากรของสมาคมองค์การและหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับ

กลวิธีในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และเพื่อให้การเผยแพร่ธรรมะได้เป็นไปในแนวเดียวกัน มีการประสานงานกัน เช่นให้มีการรณรงค์เพื่อปฏิบัติธรรมะเรื่องใดเรื่องหนึ่งพร้อมกันทั่วประเทศ ในระยะเวลาเดียวกัน

36. ความรู้สึก ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมมนา

จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสัมมนา ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนมากมีความพอใจ ในการสัมมนาครั้งนี้ว่า จัดได้ดีมาก วิทยากรมีความรู้ความสามารถ เอกสารประกอบการสัมมนาจัดได้ดี ทำให้ได้ความรู้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์มาก และทำให้เกิดความตั้งใจ ที่จะร่วมกันพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ ในด้านสถานที่อาหาร บริการ และผู้ต้อนรับดีทุกอย่าง แต่เวลาสัมมนาน้อยไปทำให้ไม่สามารถพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ได้หมด และไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ควรจะเพิ่มเวลาเป็น 3–5 วัน ควรจะมีการสัมมนาเช่นนี้ทุกปี และควรจัดในภาคต่าง ๆ ด้วย ขอให้รีบดำเนินการเรื่องการตั้งกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนาและขอให้ทุกฝ่ายรีบดำเนินการตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมสัมมนาอย่างจริงจัง

ตัวอย่างคำตอบแบบสอบถามของผู้เข้าร่วมสัมมนา

36.1 (1) สถานที่ ดีมาก

(2) อาหาร ดีมาก ผู้จัด ผู้เสริฟสุภาพเรียบร้อย คล่องแคล่ว

(3) วิทยากร มีความรู้ดีมาก

(4) เวลาที่ใช้ในการอบรม น้อยเกินไป ควรใช้เวลา 3–5 วัน

(5) ผู้จัดให้มีการสัมมนาขึ้นในครั้งนี้ นับว่ามีบารมี

36.2 มีความรู้สึกยินดีมากในการจัดให้มีการสัมมนาครั้งนี้ มีลักษณะคล้ายการทำสังคายนาพุทธศาสนิกชน

36.3 (1) การจัดสัมมนาครั้นนี้ เห็นว่าจัดได้ดีมาก สถานที่จัดเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จัดในสถานที่ทำงานของรัฐบาล เป็นการกระตุ้นให้รัฐบาลเห็นความตื่นตัวของสมาคมทางพุทธศาสนา

(2) ในการประชุมครั้งต่อไปน่าจะขยายเวลาให้มากกว่าครั้งนี้ เพราะได้แสดงความคิดเห็นเพียงพอ

36.4 (1) เป็นการกระทำที่ดีมาก เป็นบุญเป็นกุศลอย่างยิ่งที่ทำให้ชาวพุทธระดับผู้นำได้ตื่นตัว

(2) ขอให้จัดสัมมนาลักษณะนี้ให้ทั่วทุกภาคและปีละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย ครั้งละ 2 วัน เช่นกัน

(3) เร่งรีบดำเนินการตั้งกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนาให้ทั่วทั้งประเทศ ให้ชาวพุทธตื่นตัว และจะได้เป็นกำลังผลักดันให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคณะสงฆ์รวดเร็วยิ่งขึ้น

36.5 (1) เกิดความรู้สึกเป็นห่วงอนาคตของพระพุทธศาสนาซึ่งกำลังถูกภัยคุกคาม

(2) การสัมมนาครั้งนี้เป็นก้าวหนึ่งที่ป้องกันและปรับปรุงกลไกในพระพุทธศาสนาของเรา

(3) ควรมีการออกไปพบปะสัมมนาในภาคต่าง ๆ ด้วย เพราะจะทำให้สมาคมเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา รู้สึกสำนึกและผนึกกำลังต่อต้านปกป้องพระพุทธศาสนาของเรา

(4) น่าเสียดายที่มีเวลาไม่เพียงพอ จึงทำให้มีการอภิปรายกันพอหอมปากหอมคอ ยังไม่ถึงใจผู้ร่วมสัมมนา

36.6 (1) การสัมมนาสั้นไป ได้วิทยากรดี ๆ เป็นที่นับถือได้ เจ้าหน้าที่บริการแข็งแรง ฝ่ายเอกสารซึ่งเป็นฝ่ายยากทำงานได้เยี่ยม

(2) อย่าหยุดยั้งในการดำเนินงานแบบนี้ แน่ใจว่ารัฐบาลจะสนับสนุนอีกทั้งการเงินและสถานที่ เพราะเป็นมงคลอันสูงสุดในการทำครั้งนี้

36.7 (1) เชื่อมั่นว่าการจัดให้มีการประชุมในครั้งนี้ จะช่วยให้พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคม จะอยู่ในฐานะที่ดีขึ้น อันจะช่วยก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม และความมั่นคงของชาติในที่สุด

(2) อยากจะให้สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ เดินหน้าต่อไป และหาทางประสานมือร่วมงานกับหน่วยงานของรัฐ คณะสงฆ์ และองค์การเอกชนให้เข้ามาร่วมงานพระศาสนาให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงยิ่งขึ้น

36.8 (1) จัดการสัมมนาได้ดีมาก อุปกรณ์ทุกอย่างพร้อม มีประโยชน์อย่างคุ้มค่า

(2) ควรนิมนต์พระระดับผู้ใหญ่ เช่นกรรมการมหาเถรสมาคม ในฐานะผู้เกี่ยวข้องรับผิดชอบมาร่วมด้วย เพราะท่านเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

(3) ควรจัดการประชุมแบบนี้ให้มาก ๆ ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ

36.9 (1) ได้รับความรู้ในด้านพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ ดีที่สุดและเป็นประโยชน์ที่สุดด้วย

(2) วิทยากร จัดหาได้เหมาะสมที่สุด มีความรู้อย่างแจ่มแจ้ง อธิบาย

ได้ชัดเจน นับว่าดีมากที่สุด

(3) สถานที่สัมมนาเหมาะสมมาก บรรยากาศดี ทำให้เป็นประโยชน์ต่อการรับรู้ต่าง ๆ

(4) การสัมมนาควรมีเวลามากกว่านี้ ประมาณ 5 วันก็ได้

36.10 (1) ผู้จัดมีประสิทธิภาพมาก ใช้เวลาตระเตรียมเอกสารอย่างดี

(2) พระที่นิมนต์มาเป็นวิทยากรทรงความรู้มากมาย แต่เวลาที่ท่านได้รับน้อยมาก

(3) เรื่องที่นำมาพิจารณาล้วนเป็นเรื่องใหญ่ ข้อปลีกย่อยมีมาก ไม่มีเวลาพิจารณาว่าจะใช้กลยุทธอย่างไร จึงจะให้บรรลุเป้าหมาย

(4) การอภิปรายของ พ.อ.จรวย นิ่มดิษฐ์ น่าจะเป็นการพูดคนเดียวมากกว่า จะได้มีเวลามากขึ้น ให้ทุกคนได้เห็นภาพการทำลายศาสนาของคอมมิวนิสต์อย่างถี่ถ้วน

(5) ควรแจ้งผลให้ผู้เข้าสัมมนาทราบเป็นระยะ ๆ เป็นการผูกพันว่าการสัมมนายังไม่สิ้นสุด จนกว่าข้อเสนอแนะแต่ละข้อจะออกมาเป็นผลงานตามเป้าหมาย

36.11 (1) มติที่ตกลงกันในที่ประชุมสัมมนา เป็นมติที่ดีมาก แต่วิตกว่ามติดังกล่าวจะกลายเป็นหมันไป เพราะผู้อยู่เบื้องบน จะไม่เห็นความสำคัญ จะทิ้งเสีย

(2) การกำหนดตัวประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม ตลอดถึงข้อมติให้พิจารณาเป็นแนวความคิดที่ดีมาก

(3) เดี๋ยวนี้ไฟกำลังไหม้บ้านหรือข้าศึกกำลังล้อมเมือง ข้อที่จะพึงกระทำทันทีหรือโดยรีบด่วน คือผู้ที่มาประชุมแต่ละคนให้ดำเนินการเท่าที่สามารถจะทำได้

36.12 (1) เป็นการสัมมนาที่ดีมาก และจัดว่าเป็นครั้งสำคัญ เพราะมีเรื่องรีบด่วนมาก เกี่ยวกับความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

(2) การประชุมสัมมนาบ่อย ๆ เป็นส่วนส่งเสริมให้การทำงานของชาวพุทธเรา มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

(3) สิ่งใดที่ได้ลงมติตกลงไปแล้ว ควรดำเนินการให้ถึงเป้าหมายอย่างสุดความสามารถ

(4) ขอให้รีบดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา หากทำกันจริงจังแล้ว เชื่อว่าพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติจะดีขึ้น

โครงการสัมมนาเรื่อง
"พุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"

.....

1. หลักการและเหตุผล

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาแต่โบราณกาล พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ ได้ทรงทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของไทย ได้สร้างเอกลักษณ์และคุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บ้านเมืองของเราดำรงความเป็นเอกราช มีความปลอดภัยและสงบสุขมาจนทุกวันนี้

ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญคู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นแกนหลักที่สำคัญที่ช่วยทำให้เกิดความมั่นคงของชาติ

ในขณะนี้พระพุทธศาสนากำลังประสบกับภัยอยู่รอบด้านทั้งภัยภายนอกและภายใน ภายนอกที่สำคัญได้แก่พวกลัทธิวัตถุนิยม ที่พยายามบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาทุกวิถีทาง ภัยภายในได้แก่พุทธบริษัทเองที่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา สมเด็จพระสังฆราชได้รับสั่งว่า การที่บ้านเมืองของเราวุ่นวายเบียดเบียนข่มเหงรังแกกัน มีข่าวอาชญากรรมในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวัน ทั้งที่เราเป็นชาวพุทธกันทั้งบ้านทั้งเมือง มีคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ดีวิเศษ ซึ่งเวลานี้ทั่วโลกก็นิยมชมชอบว่าเป็นคำสอนที่ดีมาก เพราะเราเป็นชาวพุทธแต่เพียงปาก เป็นเสมือนใกล้เกลือกินด่าง มีของดีอยู่แล้วก็ไม่รู้จักของดี

พระพุทธศาสนาเคยรุ่งเรืองเป็นอันมากในประเทศอินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ เอเชียกลาง มาเลเซีย และอินโดนีเซีย แต่ในระยะต่อมาพระพุทธศาสนาได้สูญไปจากดินแดนเหล่านั้นเกือบหมดสิ้น จะเหลืออยู่บ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะถูกภัยต่าง ๆ เข้าเบียดเบียนทำลายทั้งที่เป็นภัยจากภายในและภัยจากภายนอก

ในขณะนี้พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย คนไทยกว่าร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนา จากรายงานของกรมการศาสนาในปี พ.ศ. 2523 ประเทศไทยมีวัดทั้งสิ้น 30,157 วัด พระภิกษุ 357,048 รูป สามเณร 152,110 รูป แต่เนื่องจากพระพุทธศาสนากำลังประสบภัยอยู่รอบด้าน และมีเหตุการณ์หลายอย่างที่บ่งบอกให้เห็นถึงความเสื่อมของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย หากพุทธบริษัทชาวไทยยังมัวเมาประมาท ไม่ตระหนักถึง

ภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนา ไม่ร่วมแรงร่วมใจทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็งจริงจัง พระพุทธศาสนาอาจจะถูกทำลายและสูญสิ้นไปจากประเทศไทย เหมือนที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นก็ได้ พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือนต้นไม้ หากเราไม่บำรุงต้นไม้ ไม่ใส่ปุ๋ย พรวนดินและรดน้ำต้นไม้อาจอับเฉาเหี่ยวแห้งและตายได้ พระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน หากพุทธบริษัทไม่ช่วยกันทำนุบำรุงรักษา พระพุทธศาสนาอาจจะถึงความวิบัติได้ เราจึงไม่ควรตั้งอยู่ในความประมาท พุทธภาษิตก็มีว่า ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย

สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยความสนับสนุนของคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงเห็นสมควรจัดให้มีการสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" เพื่อร่วมกันพิจารณาภัยต่อพระพุทธศาสนา และหาทางช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อช่วยส่งเสริมความมั่นคงของชาติ และให้พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มั่นคงคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อร่วมกันพิจารณาภัยต่อพระพุทธศาสนา ทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน

2.2 เพื่อให้พระพุทธศาสนามีบทบาทในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติยิ่งขึ้น

2.3 เพื่อช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติไทย เป็นสถาบันที่มั่นคงคู่กับสถาบันชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดไป

2.4 เพื่อพิจารณาจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา

3. ผู้จัดการสัมมนา

สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้วยความสนับสนุนของคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

4. ผู้เข้าร่วมสัมมนา

4.1 ผู้แทนของพุทธสมาคม ยุวพุทธิกสมาคม ชุมนุมพุทธศาสตร์ของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา องค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

4.2 ผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและความมั่นคงของชาติ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กอ.รมน. คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการ

เอกลักษณ์ของชาติ กองอนุศาสนาจารย์ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ

4.3 วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนสื่อมวลชน

จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาประมาณ 250 คน

5. วันสัมมนา วันจันทร์ที่ 14 และวันอังคารที่ 15 กุมภาพันธ์ 2526

6. สถานที่สัมมนา ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

7. กำหนดการสัมมนา

วันจันทร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ 2526

เวลา 08.00–08.45 น.	ผู้เข้าร่วมสัมมนาลงทะเบียน และรับเอกสาร
เวลา 08.45–09.00 น.	ผู้เข้าร่วม สัมมนาพร้อมกันในห้องประชุม
เวลา 09.00–09.20 น.	พิธีเปิดการสัมมนาโดย ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี พลเอก เสริม ณ นคร ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ – ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย – ที่ประชุมสวดมนต์ไหว้พระ – ประธานสภายุวพุทธิสมาคมแห่งชาติ กล่าวรายงาน – ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี ประธานกล่าวคำปราศรัย และเปิดการสัมมนา
เวลา 09.20–10.30 น.	การบรรยายเรื่อง “พระพุทธศาสนาจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างไร” โดย พระราชวรมุนี
เวลา 10.30–11.30 น.	การบรรยายเรื่อง “พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ” โดย พระโสภณคณาภรณ์
เวลา 11.30–12.00 น.	การบรรยายเรื่อง “การทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา” โดย นายสมพร เทพสิทธา
เวลา 12.00–13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
เวลา 13.00–16.30 น.	การอภิปรายเรื่อง “ภัยต่อพระพุทธศาสนา” โดย พระธรรมมหาวีรานุวัตร พระโสภณคณาภรณ์ อธิบดีกรมการศาสนา

พันเอกจรวย นิ่มดิษฐ์
นายสมพร เทพสิทธา
ดร.วิษณุ เครืองาม เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

วันอังคารที่ 15 กุมภาพันธ์ 2526

เวลา 09.00–12.00 น. การประชุมกลุ่ม 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 พิจารณาเรื่อง "บทบาทของพระสงฆ์ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา"
ประธาน นายอำนวย อินทุภูติ
วิทยากร พระธรรมมหาวีรานุวัตร
พระราชวรมุนี
พระโสภณคณาภรณ์
พระศรีวิสุทธิกวี
พระศรีธรรมนิเทศก์
พระครูศรีธรรมปฏิภาณ
เลขานุการ นายศรีธวัช ไชยธวัช
ผู้ช่วยเลขานุการ นายทวี ยอดสูงเนิน

กลุ่มที่ 2 พิจารณาเรื่อง "บทบาทของราชการในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา"
ประธาน พ.ท.ประสาน ทองภักดี
วิทยากร ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์
ผู้อำนวยการศาสนศึกษา
ดร.วิษณุ เครืองาม
นายธงทอง จันทรางศุ
เลขานุการ นายบุญเรือง อินทวรันต์
ผู้ช่วยเลขานุการ นายสมเดช มุงเมือง

กลุ่มที่ 3 พิจารณาเรื่อง "บทบาทของประชาชนในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา"
ประธาน พ.อ.ปาน จันทรานุตร
วิทยากร หลวงอรรถวิภาค ไพศาลย์

นายสมพร เทพสิทธา
พ.อ.จรวย นิ่มดิษฐ์
ผศ.วีระ รักความสุข
เลขานุการ นายจรัล ทองเกษม
ผู้ช่วยเลขานุการ นายวรเดช อมรวรพิพัฒน์

เวลา 12.00–13.30 น. รับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.30–16.00 น. การประชุมใหญ่เพื่อพิจารณารายงานการประชุมกลุ่มญัตติและข้อเสนอแนะ โดยมี นายสมพร เทพสิทธา ประธานสภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติเป็นประธานที่ที่ประชุม

เวลา 16.00–16.15 น. พักรับประทานน้ำชา

เวลา 16.15–16.45 น. พิธีปิดการสัมมนา

8. งบประมาณ

ได้รับเงินอุดหนุนจากคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ เป็นค่าใช้จ่ายการจัดสัมมนา จำนวน 20,000 บาท

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การสัมมนาครั้งนี้จะเป็นการรวมบุคคลชั้นนำทั้งบรรพชิตและฆราวาส ที่ทำงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาตลอดจนผู้แทนของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและความมั่นคงของชาติให้มาพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ ในการป้องกันและแก้ไขภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนา รวมทั้งร่วมกันจัดทำแผนทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ซึ่งจะเป็นการผนึกกำลังของทุกฝ่ายในการทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่า ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานของเราสืบไป เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีแด่องค์พระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษของเรา ทั้งเพื่อให้พระพุทธศาสนาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติยิ่งขึ้น

10. คณะกรรมการจัดการสัมมนา

(1) พระธรรมมหาวีรานุวัตร ที่ปรึกษา
(2) พระโสภณคณาภรณ์ ,,

(3) นายสมพร เทพสิทธา	ประธาน
(4) นายอำนวย อินทุภูติ	รองประธาน
(5) นายบุญยง ว่องวานิช	”
(6) ศาสนาจารย์คาซูโอะ วาคุกามิ	”
(7) หลวงอรรถวิภาคไพศาลย์	กรรมการ
(8) พ.อ.ปาน จันทรานุตร	”
(9) พ.อ.มานัส อัมรินทร์	”
(10) นางทิพพร เทพสิทธา	”
(11) นายบุญเรือง อินทวรันต์	”
(12) นายจรัล ทองเกษม	”
(13) ดร.วิษณุ เครืองาม	”
(14) นายธงทอง จันทรางศุ	”
(15) พ.ท.ประสาร ทองภักดี	”
(16) นายสนิท เกษะศิริ	”
(17) นายสุริยะ เลิศสัจจญาณ	”
(18) นายศรีธวัช ไชยธวัช	”
(19) น.ส.กาญจนา รังคะอุไร	กรรมการและเลขานุการ
(20) นายสมเดช มุงเมือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(21) นายวรเดช อมรวรพิพัฒน์	”

11. ประธานกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

(1) ประธานกรรมการฝ่ายวิชาการ
นายสมพร เทพสิทธา

(2) ประธานกรรมการฝ่ายเอกสาร
น.ส.กาญจนา รังคะอุไร

(3) ประธานกรรมการฝ่ายอาหารและรับรอง
ศาสนาจารย์คาซูโอะ วาคุกามิ

(4) ประธานกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
นายสนิท เกษะศิริ

(5) ประธานกรรมการฝ่ายการเงิน

ศาสนาจารย์คาซูโอะ วาคุกามิ

(6) ประธานกรรมการฝ่ายเลขานุการ

น.ส.กาญจนา รังคะอุไร

(7) พิธีกร

นายธงทอง จันทรางศุ และนายจรัล ทองเกษม

12. **สถานที่ติดต่อ** น.ส.กาญจนา รังคะอุไรส่วนบริการสังคม สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ถนนราชวิถี พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 2829687

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา

1. พระธรรมมหาวีรานุวัตร
2. พระราชวรมุนี
3. พระโสภณคณาภรณ์
4. พระศรีวิสุทธิกวี
5. พระครูศรีธรรมปฏิภาณ
6. พระมหาพิศิษฐ์ สุธมฺโม
7. พระอาจารย์สมัย ฐานุทตฺโต
8. พระครูศีลโสภิต
9. พระสินธุ์ พรหมสโร
10. พระมหาจรัล ชินวโส
11. พระเมธีสุทธิพงศ์
12. พระมหาปรีชา ปริญญาธโร
13. พระครูปริยัติกิจจาทร
14. พระครูวินัยธรวิชาญ
15. พระไสว กิตติวณฺโณ
16. พระมหาทวีพงศ์ จนทฺโชโต
17. พระครูปลัดวีรวัฒน์
18. พระมหาประมวล ธมมาวุโธ
19. พระครูศรีสุทัศนธรรมคุณ
20. พระมหาประชัน ชุตินฺธโร

21. พระมหาสามารถ สมตฺถกิตฺติโก
22. พระพิษณุ ฐิโตภาโส
23. พระสมศักดิ์ จิตสโล
24. พระสมพงษ์ ชวนปัญโญ
25. พระสาโรจน์ จารุวณฺโร
26. พระบุญเกิด ถิรธมฺโม
27. L. Anuwdclha
28. B. Boclhipala
29. แม่ชีสมนาฎ พงษ์กล่ำ
30. แม่ชีนิศารัตน์ สัมพันธศักดิ์
31. นายสมพร เทพสิทธา — สภายุวพุทธิสมาคมแห่งชาติฯ 58 ซอยศุภราช 1 ถนนพหลโยธิน กทม.10400
32. นายพจน์ พูลสวัสดิ์ — สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ ยุวพุทธิกสมาคมพระนครศรีอยุธยา หน้าตลาดหัวแหลม เกาะเมืองพระนคร-ศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา โทร.251003
33. นายยุทธพงศ์ จุนเจือ — สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ 422 ถนนพิชัย อ.เมือง จ.สระบุรี โทร.211848, 244005
34. นายจรูญ อุตกฤษฎ์ — สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ 106 ถนนบัวรอง อ.เมือง จ.นครราชสีมา โทร.243841
35. นายสุรพร ชาญนชา — สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ 159-161 ถนนตะนาว สี่แยกคอกวัว เขตพระนคร กทม.10200 โทร.2221775, 2222437
36. ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล — สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

โทร.3112632, 3114625, 2519912

37. นายสง่า ศิวะศรี
สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ

38. น.อ. (พิเศษ) อ่อน บุญญพันธ์ ร.น.
สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ
54 บ้านบุญญพันธุ์ เชิงสะพานเทพหัสดิน
ถนนพิชัย เขตดุสิต กทม.10300

39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชัย สุธีรชานนท์
สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ

40. นายจรัล ทองเกษม
สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
บริเวณสนามกีฬาแห่งชาติ ถนนพระราม 1
เขตปทุมวัน กทม.10500

41. น.ส.กาญจนา รังคะอุไร
สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ
สภาสังคมสงเคราะห์ฯ ตึกมหิดล
ถนนราชวิถี เขตพญาไท กทม.10400
โทร.2826616, 2829687

42. นายสมเดช มุงเมือง
(นายศิริพร สิริวิพัธน์ แทน)
สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติฯ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
เกษตรศาสตร์ บางเขน เขตบางเขน
กทม.10900

43. นายพันธุ์ศักดิ์ กองวิเชียร
ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ฯ
26/7 หมู่ 8 แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ
กทม.10160

44. นายวิวัฒน์ ปิ่นแก้ว
ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ฯ
26 หมู่ 8 แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ
กทม.10160 โทร.4674486

45. พลเรือตรี บุรินทร์ พงศ์สุพัฒน์
ยุวพุทธิกสมาคมนนทบุรี
144/3 ซอยเสนาสฤษดิ์เดช ถนนกรุงเทพ-
นนท์ ต.บางเขน อ.เมือง จ.นนทบุรี
โทร.2114601, 5250057

46. นายสุนทร คงรุ่งเรือง
ยุวพุทธิกสมาคมนนทบุรี
โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ถนนพิบูลสงคราม

	ต.สวนใหญ่ อ.เมือง จ.นนทบุรี โทร.5252161, 5250470
47. นายสาทร ผดุงถิ่น	ยุวพุทธิกสมาคมพระนครศรีอยุธยา หน้าตลาดหัวแหลม เกาะเมืองพระนครศรี- อยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา โทร.251003
48. นายอนันต์ เตชะดิลก	ยุวพุทธิกสมาคมพระนครศรีอยุธยา ร้านบันฑิตโอสถ ตลาดหัวรอ เกาะเมือง- พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา โทร.251569
49. นายสันต์ สราภัสสร	ยุวพุทธิกสมาคมสิงห์บุรี พุทธิสมาคมปากบาง ต.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี
50. นายวรัญญู ชามขุนทด	ยุวพุทธิกสมาคมสิงห์บุรี
51. น.ส.มาลี ริ้มประพันณี	ยุวพุทธิสมาคมสระบุรี โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดทองพุ่มพวง) อ.เมือง จ.สระบุรี โทร.211578
52. นางบานเย็น อวยพร	ยุวพุทธิกสมาคมสระบุรี โรงเรียนเทศบาล 1 (วัดทองพุ่มพวง) อ.เมือง จ.สระบุรี โทร.211578
53. นายสำอาง ภาสะฐิติ	ยุวพุทธิกสมาคมภูเวียง 131/135 ตลาดอำเภอภูเวียง จ.ขอนแก่น
54. นางสุวรรณี อุตกฤษฎ์	ยุวพุทธิกสมาคมนครราชสีมา 106 ถนนบัวรอง อ.เมือง จ.นครราชสีมา โทร.243841
55. นายเพชร จันทราช	ยุวพุทธิกสมาคมร้อยเอ็ด สำนักงานทนายความเพชร 34 ถนนเทวาภิบาล อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด โทร. 511391
56. นายโชติ อินทรชาติ	ยุวพุทธิกสมาคมร้อยเอ็ด 29/2 ถนนรณชัยชาญยุทธ อ.เมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด
57. นายประสาท จินตสิริ	ยุวพุทธิกสมาคมจังหวัดเชียงใหม่

	โรงเรียนเพาะช่างเชียงใหม่ 24 ถนนลอยเคราะห์ ซอย 2 อ.เมือง จ.เชียงใหม่ โทร.236907, 232080
58. นายสมบูรณ์ กันทะปา	ยุวพุทธิกสมาคมจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนอนุบาลดรุณนิมิตร 59 ถนนลอยเคราะห์ ซอย 2 อ.เมือง จ.เชียงใหม่ โทร.235645
59. นายนุกูล นราศรี	ยุวพุทธิกสมาคมจันทบุรี 41 หมู่ที่ 8 ต.เกาะขวาง อ.เมือง จ.จันทบุรี หรือศาลาเอนกประสงค์ วัดทรายงาม อ.เมือง จ.จันทบุรี
60. นายวิเชียร เขาหนองบัว	ยุวพุทธิกสมาคมจันทบุรี
61. นายยรรษา จวนสาง	ยุวพุทธิกสมาคมดำเขื่อนแก้ว 21 กันทรารักษ์ หมู่ 1 ต.ลุมพุก อ.คำเขื่อนแก้ว จ.ยโสธร
62. นายวิญญู ยุพฤทธิ์	ยุวพุทธิกสมาคมยโสธร ห้างหุ้นส่วนจำกัดวิญญูยโสธร โทร. 711171
63. นายสาย สอนเผือก	ยุวพุทธิกสมาคมยโสธร โรงเรียนเทศบาล 2 สามัคคีวัฒนา ต.ในเมือง จ.ยโสธร โทร. 711503
64. นายกวี ครองยุทธ	ยุวพุทธิกสมาคมยโสธร 65-67 ถนนนครปทุม อ.เมือง จ.ยโสธร
65. นายสุธรรม โภคภิรมย์	ยุวพุทธิกสมาคมแห่งสุราษฎร์ธานีฯ 124 ถนนบ้านดอน อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี โทร.272034
66. นายแผ้ว แสงแก้ว	ยุวพุทธิกสมาคมแห่งสุราษฎร์ธานี แผนกศึกษาธิการอำเภอพุนพิน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี โทร. 311202
67. นายระพินทร์ ฉายวิมล	ยุวพุทธิกสมาคมเชียงราย

68. นายฉิม กวางแก้ว	ยุวพุทธิกสมาคมชุมแสง 52/1 ถนนแสงมุกดาเขตเทศบาลเมืองชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ โทร.282252
69. นางสำเนียง กวางแก้ว	ยุวพุทธิกสมาคมชุมแสง 52/1 ถนนแสงมุกดา เขตเทศบาลเมืองชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ โทร.282252
70. น.ส.ประคอง ทองหนัน	ยุวพุทธิกสมาคมนครปฐม 171/1 หมู่ 2 ต.พระประโทน อ.เมือง จ.นครปฐม
71. นายอนันต์ อ่อนมั่นคง	ยุวพุทธิกสมาคมนครปฐม 55/2 หมู่ 3 ต.ท่ากระชับ อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม
72. นายเกษม บุญชู	ยุวพุทธิกสมาคมนครปฐม
73. นายหน่วง เกษา	ยุวพุทธิสมาคมนครศรีธรรมราช 158 ถนนราชดำเนิน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
74. นายอาชีพ วงศ์สวัสดิ์	ยุวพุทธิกสมาคมนครศรีธรรมราช 50 ถนนราชดำเนิน อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
75. นายบรรจง จินดา	ยุวพุทธิกสมาคมท่าม่วง กาญจนบุรี
76. นายธนะวัฒน์ โพธิ์ศรีทอง	ยุวพุทธิกสมาคมท่าม่วง กาญจนบุรี
77. นายบวร เนตรหาญ	ยุวพุทธิกสมาคมศรีสะเกษ
78. นายอมรินทร์ สืบสังข์	ยุวพุทธิกสมาคมเกาะสมุย
79. นายชื่นชัย วรามิตร	ยุวพุทธิกสมาคมมหาสารคาม
80. นายพิมพ์ เอี่ยมละออ	พุทธสมาคมสิงห์บุรี 13 หมู่ 1 ต.บางกระบือ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี หรือที่สำนักงาน อ.เมธี 147 ถนนบุญศิริ เขตพระนคร กทม. 10200 โทร.2223587
81. นายพิทยา วรรธนานุสาร	พุทธสมาคมพระนครศรีอยุธยา โทร.251244
82. นายเติม มหิทธิการ	พุทธสมาคมพระนครศรีอยุธยา โทร.251533

83. นายพนัส จุฑานนท์	พุทธสมาคมพระนครศรีอยุธยา
84. นายเลียบ มินวงษ์	พุทธสมาคมจังหวัดอ่างทอง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอ่างทอง โทร. 611773
85. นายจำเนียร ดำเภา	พุทธสมาคมจังหวัดสุพรรณบุรี วัดไชนาวาส อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี
86. ร.ท.เจียร พระสาทพร	พุทธสมาคมจังหวัดสุพรรณบุรี วัดไชนาวาส อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี
87. นายวัน ประสิทธิผล	พุทธสมาคมจังหวัดจันทบุรี โทร.311377
88. นายพิพัฒน์ สิงห์น้อย	พุทธสมาคมจังหวัดจันทบุรี โทร.311377
89. นายสุธรรม วงศ์โดยหวัง	พุทธสมาคมสวรรคโลก อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย โทร.642174
90. นายประเสริฐ เงินวิลัย	พุทธสมาคมสวรรคโลก อ.สวรรคโลก จ.สุโขทัย โทร.642174
91. นายกมล สายวงศ์นวล	พุทธสมาคมจังหวัดลำปาง 610/1 ถนนจามเทวี ปงสนุก อ.เมือง จ.ลำปาง โทร.217734
92. นายสุบิน รักทิม	พุทธสมาคมจังหวัดแพร่ สำนักงานเลขานุการจังหวัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ถนนราษฎร์อุทิศ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.แพร่ โทร.511621
93. นายวิวัฒน์ สุวรรณกาศ	พุทธสมาคมจังหวัดแพร่ 130 ซอยสันติสุข หมู่ที่ 3 ต.บ้านกาศ อ.สูงเม่น จ.แพร่
94. นายอนันต์ ชันขุนทด	พุทธสมาคมจังหวัดลำพูน 50/9 วังขวา ซอย 1 จ.ลำพูน โทร.511263
95. นายสิทธิพจน์ รุ่งเรือง	พุทธสมาคมจังหวัดลำพูน โรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์ลำพูน จ.ลำพูน โทร.511178

96. พ.อ.แก้ว ชาญปรีชญา	พุทธสมาคมนครราชสีมา 410/5 ถนนช้างเผือก อ.เมือง จ.นครราชสีมา
97. นางพูนทรัพย์ สิงหเสนี	พุทธสมาคมนครราชสีมา โรงเรียนนฤมิตวิทยา ถนนมหาดไทย อ.เมือง จ.นครราชสีมา โทร.242098
98. นายฉลาด สุดสงวน	พุทธสมาคมจังหวัดนครพนม ถนนสุนทรวิจิตร ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครพนม โทร.511379
99. นายสุนทร พิลาบุตร	พุทธสมาคมจังหวัดนครพนม 176/1 ตรอกกูมาถวาย ถนนอภิบาลบัญชา อ.เมือง จ.นครพนม
100. นายทองเสียม มูลวณิชย์	พุทธสมาคมจังหวัดนครปฐม ศาลาสัจจธรรม องค์พระปฐมเจดีย์ จ.นครปฐม โทร.242143
101. นายณรงค์ สุปัญญารักษ์	พุทธสมาคมจังหวัดนครปฐม ศาลาสัจจธรรม องค์พระปฐมเจดีย จ.นครปฐม โทร.242143
102. พ.อ.อุปะถมภ์ ประถมภัฏ	พุทธสมาคมจังหวัดราชบุรี 142 หมู่ที่ 2 ต.พงสวาย อ.เมือง จ.ราชบุรี
103. นายสุพงษ์ เนตรสว่าง	พุทธสมาคมจังหวัดสมุทรสงคราม วัดเพชรสมุทรวรวิหาร อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม โทร.711317
104. นายพร นุชน้อย	พุทธสมาคมจังหวัดสมุทรสงคราม วัดเพชรสมุทรวรวิหาร อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม โทร.711317
105. ร.ท.ณรงค์ ศิริอินทร์	พุทธสมาคมจังหวัดเพชรบุรี กอ.รมน.จว.พบ. หรือที่ 361 ถนนดำเนินเกษม อ.เมือง จ.เพชรบุรี โทร.425002
106. นายชลอ เชยสุวรรณ	พุทธสมาคมจังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนวัดสิงห์ อ.เมือง จ.เพชรบุรี
107. นายวิสุทธิ์ เดชานุวัฒน์	พุทธสมาคมจังหวัดชุมพร 25/3 ถนนปรมินทร์มรรคา อ.เมือง จ.ชุมพร โทร.511187

108. นายธรรมนูญ สายใจบุญ	พุทธสมาคมจังหวัดชุมพร 170 ถนนทวีสินค้า จ.ชุมพร หรือโรงเรียน ศรียาภัย จ.ชุมพร
109. นายประสิทธิ์ สารกุล	พุทธสมาคมจังหวัดชัยภูมิ วัดทรงศิลา ถนนราชทัณฑ์ จ.ชัยภูมิ
110. นายจำลอง ศรีเลขา	พุทธสมาคมจังหวัดนราธิวาส 80/87 โรงพยาบาลนราธิวาส ต.บางนาค อ.เมือง จ.นราธิวาส
111. นายพิชิต สิตะหิรัญ	พุทธสมาคมจังหวัดปัตตานี 131 ถนนปรีดา ต.อาเนาะรู อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี
112. นายบุญส่ง ไม้เกตุ	พุทธสมาคมตะกั่วป่า จ.พังงา วัดนิกรวราราม อ.ตะกั่วป่า หรือ 118 อินทามระ 30 เขตพญาไท กทม.10400 โทร. 2770785
113. นายบัว ธรรมศาล	พุทธสมาคมจังหวัดตรัง ร้านศุภบรรณศาล ถนนกันตัง อ.เมือง จ.ตรัง โทร.218285
114. นายซ้อน ศิวายะพราหมณ์	พุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี
115. นายประจวบ รัตนภูมิ	พุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี
116. นางมานิดา กาญจนพิศิษฏ์	พุทธสมาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี
117. นายจุ้ย บุญสารประสิทธิ์	พุทธสมาคมจังหวัดสุพรรณบุรี
118. หลวงอรรถวิภาคไพศาลย์	สมคมศาสนสัมพันธ์แห่งประเทศไทย 232 ถนนระนอง 1 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม.10400 โทร.2796972
119. พ.อ.ปาน จันทรานุตร	สมาคมศาสนสัมพันธ์แห่งประเทศไทย 39 ถนนสุขุมวิท 81 เขตพระโขนง กทม.10110 โทร.3113229
120. ดร.ทวีรัสมิ์ ธนาคม	สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย

596 ถนนเอกมัย เขตพระโขนง
กทม.10110 โทร.3914478

121. นายธัมมา อารีราษฎร์ เปรียญธรรมสมาคมแห่งประเทศไทย
320 ถนนกรุงเกษม แขวงบางขุนพรหม
เขตพระนคร กทม.10200 โทร.2813214

122. นายฟุ้ง บัวสำลี สมาคมเบญจมบพิตรฯ
ศาลาธรรมชินราชปัญจบพิธ ในวัดเบญจมบพิตร
ถนนศรีอยุธยา กทม.10300 โทร.5853779,
2812526

123. นายเปรื่อง บุญเล็ก สมาคมเบญจมบพิตรฯ
88 ซอยอินทามระ 10 ถนนสุทธิสาร
กทม.10400 โทร.2784053

124. นายเปรม มัชฉิมานิสัย พุทธบริษัทไทย-จีนประชา
215/1 ถนนมังกร เขตสัมพันธวงศ์
กทม.10100 โทร.3925101

125. นายพิพัฒน์ ลิ้มชาวฟ้า พุทธบริษัทไทย-จีนประชา

126. นายศรีธวัช ไชยธวัช สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ
มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ 5/1-2
ถนนอัษฎางค์ กทม.10200 โทร.2223549,
5853145

127. นายทวี ยอดสูงเนิน สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ
ตึกมหิดล ถนนราชวิถี เขตพญาไท
กทม. 10400 โทร.2823884, 2819964

128. นายอำนวย อินทุภูติ มูลนิธิบำรุงพระพุทธศาสนา
ศาลฎีกา ถนนราชดำเนินใน เขตพระนคร
กทม.10200 โทร.2228200

129. นางไพรรัตน์ อินทุภูติ มูลนิธิบำรุงพระพุทธศาสนา
17/5 ก. ซอยขอบฟ้า ถนนสุทธิสาร
กทม.10310 โทร.2771526

130. นางพูลศรี เจริญพงษ์	มูลนิธิอภิธรรมมหาธาตุ 206/1 ถนนลาดพร้าว ซอย 10 กทม.10400 โทร.5111376, 5114475
131. ศาสนาจารย์ คาซูโอะ วาคุกามิ	มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม ทางศาสนา 20/1 ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน กทม.10400 โทร.2793060
132. นายสุริยะ เลิศสัจญาณ	มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม ทางศาสนา 20/1 ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน กทม.10400 โทร.2793060
133. พ.ท.ประสาร ทองภักดี	มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม ทางศาสนา 20/1 ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน กทม.10400 โทร.2793060
134. นายสนิท เกษะศิริ	มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม ทางศาสนา 20/1 ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน กทม.10400 โทร.2793060
135. นางเสาวลพ ทวีศิลป	มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม ทางศาสนา 20/1 ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน กทม.10400 โทร.2793060
136. คุณหญิงสรวงสุดา หอมเศรษฐี	มูลนิธิบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ด้วยกิจกรรม ทางศาสนา 20/1 ซอยสีฟ้า ถนนพหลโยธิน กทม.10400 โทร.2793060
137. นายวิโรจน์ ศิริอัฐ	มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ 5/1-2 ถนนอัษฎางค์ กทม.10200 โทร.2223549, 5853145
138. นายสุมิตร มะเริงสิทธิ์	มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ 5/1-2 ถนนอัษฎางค์ กทม.10200 โทร.2223549, 5853145
139. นายเจริญ พรหมวรรณ	กลุ่มหนุ่มสาวเชียงใหม่ บริษัทชิงเกอร์ประเทศไทย จำกัด ถนนราชดำเนิน อ.เมือง จ.เชียงใหม่

	หรือ 77/1 หมู่ 4 ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ โทร.235150
140. น.ท.ทองสุก จหัชบุตร	กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ ดอนเมือง เขตบางเขน กทม.10210 โทร.5236151 ต่อ 4661, 2571
141. น.ท.สนิท รอดเงิน	กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศดอนเมือง เขตบางเขน กทม.10210 โทร.5236151 ต่อ 4661, 2571
142. พ.อ.สฤษฎิ์ สิทธิเดช	กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารบก ถนนเทอดดำริ กทม.10300 โทร.2414724
143. พ.ท.บัวทอง ประสานเนตร	กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารบก ถนนเทอดดำริ กทม.10300 โทร.2414724
144. น.อ.วุฒิ อ่อนสมกิจ ร.น.	กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ พระราชวังเดิม เขตบางกอกใหญ่ กทม.10600 โทร.4655150
145. นายทองหยิน ยงวณิชย์	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300
146. นางสมทรง บุญญฤทธิ์	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300
147. นายยัง พิทยานิยม	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300
148. นายประจวบ กาญจนเจตมี	หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300

149. ร.ต.อ.ปิยะชาติ เนื่องจำนงค์ กรมตำรวจ
กองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบังคับการ
ตำรวจพระนครใต้ โทร.2815446

150. ร.ต.อ.เอนก ทับสูงเนิน กรมตำรวจ
สถานีตำรวจนครบาลราษฎร์บูรณะ
โทร.4625421

151. ร.ต.ต.กำแหง สุวรรณวาสี กรมตำรวจ
กองบังคับการสายตรวจนครบาล

152. นายมงคล พรพลทอง กรมราชทัณฑ์
กองพัฒนานิสัย กรมราชทัณฑ์ กระทรวง-
มหาดไทย กทม.10200 โทร.2226161 ต่อ 37

153. นายช่วงชัย เวียงสิงห์กอ กรมราชทัณฑ์
กองพัฒนานิสัย กรมราชทัณฑ์ กระทรวง-
มหาดไทยกทม.10200 โทร.2226161 ต่อ 37

154. น.ส.ไข่มุกด์ มิลินทะเลข กรมศิลปากร ถนนหน้าพระธาตุ กทม.10200

155. นางนิสา เปล่งขำ กรมศิลปากร ถนนหน้าพระธาตุ กทม.10200

156. นายสด จินะดิษฐ์ กรมอัยการ
กองวิชาการ กรมอัยการ กทม.10200
โทร.2222812 ต่อ 355, 5853219

157. นายสหาย ทรัพย์สุนทรกุล กรมอัยการ
กองวิชาการ กรมอัยการ กทม.10200
โทร.2222812 ต่อ 245, 5851510

158. ร.ท.ศรีโพธิ์ บุญประกอบ กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก
กทม.10300

159. นายทวีศักดิ์ วิศิษฏางกูร กรมการศึกษานอกโรงเรียน
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก
กทม.10300

160. พ.ท.ประดิษฐ์ บุญเกิด กรมกิจการพลเรือนทหารบก

161. นางจิตรา ทองเกิด กรมวิชาการ

	ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวง-ศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300 โทร.3910427, 3910055
162. นายสุระ ดามาพงษ์	กรมวิชาการ ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวง-ศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300
163. นายคมสัน สังฆมณี	กรมการศาสนา ในกระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300 โทร.2822861
164. นายสุบรรณ สิทธิศักดิ์	กรมการศาสนา ในกระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำเนินนอก กทม.10300 โทร.2822861
165. นายจำนงค์ เทพสวัสดิ์	กอ.รมน. สวนรื่นฤดี ดุสิต กทม.10300
166. นายไทยน้อย ไทยโยธิน	กอ.รมน. สวนรื่นฤดี ดุสิต กทม.10300
167. นายเสรี ชัดแช้ม	ทบวงมหาวิทยาลัย กองวิชาการ สำนักงานปลัดกระทรวง โทร. 2824862
168. นายคำนึง แสวงทรัพย์	ทบวงมหาวิทยาลัย กองสถาบันการศึกษาเยาวชน โทร.2828531
169. นายปัญญา ฤกษ์อุไร	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาไทย กทม.10200 โทร.2232217
170. นางสุพรรณรัศม์ ศิริหงษ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองโครงการสังคม สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โทร.2823861 ต่อ 256
171. นางเจริญจิตร โพธิ์ทอง	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กองโครงการสังคม สภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

	และสังคมแห่งชาติ โทร.2816631, 2816329
172. นายพงศ์เชษฐ์ รุจิระชุณห์	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำเนียบรัฐบาล กทม.10300 โทร.28210988
173. นายธงชัย สุวรรณฉวี	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำเนียบรัฐบาล กทม.10300 โทร.2821649
174. นายสุรพล ไชยเสนา	สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โทร.2140079
175. นางสมทรง พัฒนเมฆินทร์	สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โทร.2140079
176. นายสมหมาย ศิริจันทร์รัตนา	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ตึก ป.ป.ป. ถนนพิษณุโลก กทม.10300 โทร.2824643, 2829961
177. นางสุกัญญา เวชศิลป์	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ตึก ป.ป.ป. ถนนพิษณุโลก กทม.10300 โทร.2824643, 2829961
178. นายสมภพ จันทรประภา	สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
179. นางดวงกมล จันทร์สม	สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
180. พล.ท.ดำเนิร เลขะกุล	ประธานคณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
181. นายสุชีพ ปุญญานุภาพ	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
182. พ.อ. ม.ร.ว.ศุภวัฒน์ เกษมศรี	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
183. ม.ล.จุลลา งอนรถ	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
184. น.อ.ดิเรก สังข์สุวรรณ	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
185. ดร.วิษณุ เครืองาม	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
186. นายธงทอง จันทรางศุ	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
187. น.ส.สุมาลี จุดศรี	อนุกรรมการส่งเสริมศาสนา
188. พ.อ.มานัส อัมรินทร์	คณะกรรมการจัดสัมมนา ฯ

189. นางทิพพร เทพสิทธา — คณะกรรมการจัดสัมมนา ฯ

190. นายบุญเรือง อินทวรันต์ — คณะกรรมการจัดสัมมนา ฯ

191. นายวรเดช อมรวรพิพัฒน์ — คณะกรรมการจัดสัมมนา ฯ

192. นายสมเดช มุงเมือง — คณะกรรมการจัดสัมมนา ฯ

193. ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์ — จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กทม.10500

194. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาศรี สีหอำไพ — จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กทม.10500

195. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัตนา ตุงคสวัสดิ์ — จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

196. ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ — มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ท่าพระจันทร์ กทม. 10200 โทร.2216111
ต่อ 251, 359

197. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบูรณ์ เกตุทัสสา — มหาวิทยาลัยมหิดล

198. น.ส.สุมัธยา ศรีวรเพชร — ศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล

199. รองศาสตราจารย์ สุวรรณ เพชรนิล — มหาวิทยาลัยรามคำแหง
15/186 ซอย ๘ สุวรรณนิเวศน์ สุขาภิบาล 1
บางกะปิ กทม.10240 โทร.3777171

200. น.ส.พรจิตต์ ปัญญามณีกุล — มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร
อ.เมือง จ.นครปฐม

201. น.ส.มณฑาวดี ครุธมีชัย — มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
อ.เมือง จ.นครปฐม

202. นายณรงค์ วงศ์พานิช — มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
ถนนแจ้งวัฒนะ กทม.10220

203. นายทรัพย์ ประกอบสุข	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กทม.10500 โทร.2527048-55
204. นางสุพิน ทองธานี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กทม.10500 โทร.2527048-55
205. น.ส.อภินันท์ นิลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา โทร.311711
206. น.ส.สมพร ทองเนื้อแข็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา โทร.311711
207. นายรัถพร ซังธาดา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ภาควิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม โทร.711162
208. นายประเสริฐ หลอมทอง	วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โทร.4666662-4 ต่อ 28
209. นายบุญมี แท่นแก้ว	วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โทร. 4666662-4 ต่อ 28
210. นางสมพร ลำพุทธา	วิทยาลัยครูจันทรเกษม ถนนลาดพร้าว ซอย 23 กทม.10900 โทร.5113599, 5113062
211. นางมาลี ศรีเพชรภูมิ	วิทยาลัยครูเพชรบุรี จ.เพชรบุรี โทร.425530
212. นายใหม่ เฉตรไชสง	วิทยาลัยครูนครสวรรค์ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ โทร.212554
213. นายสุนทร มัทยาท	วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา จ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา
214. น.ส.พัชชา เภกานนท์	วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา
215. น.ส.วรกุล อนัญญพร	วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา

216. น.ส.บุญปลูก จิตวารินทร์	วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา
217. นายมานิต สุทธจิตต์	วิทยาลัยครูลำปาง อ.เมือง จ.ลำปาง โทร.218473
218. นายอาจ อารัทธกานนท์	วิทยาลัยครูนครปฐม จ.นครปฐม โทร.241019
219. นายเฉลิม จันทรปฐมพงษ์	วิทยาลัยครูนครปฐม จ.นครปฐม โทร.241019
220. นายสุมน ปนาทกูล	วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ โทร.411096
221. นางฉวี ทัพพะรังสี	วิทยาลัยครูกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี โทร.511683
222. นายทองสุข จารุเมธีชน	วิทยาลัยครูเลย จ.เลย
223. นายสุรวิทย์ คงทอง	วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช
224. นายเดนศักดิ์ ตันสิงห์	วิทยาลัยครูสุรินทร์ จ.สุรินทร์
225. เรือเอกบัญญัติ หาญเวช	ชมรมพุทธศาสน์ โรงเรียนนายเรือ
226. พระศรีธรรมนิเทศก์	วิทยากร
227. พ.อ.จรวย นิ่มดิษฐ์	วิทยากร
228. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระ รักความสุข	วิทยากร
229. นายสุทธิพงศ์ ตันติยาพิศาลสุทธิ์	วิทยากร
230. นายสิริ เพ็ชรไชย	วิทยากร
231. นายปราโมทย์ สัชฌุกร	ผู้ทรงคุณวุฒิ กองกระจายเสียงในประเทศ กรมประชาสัมพันธ์
232. พ.ต.อ.ประกิจ เปรมกิตติ	ผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ กรมตำรวจ
233. พ.อ. (พิเศษ) วิชัย นิลวิเศษ	ผู้ทรงคุณวุฒิ กรมยุทธศึกษาทหารบก
234. พ.อ.บุญสม เจนใจ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
235. นายพรประเสริฐ ควันสุ	สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าววารสารปฏิญญา

236. น.ส.พนิตา อังจันทร์เพ็ญ	สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวนิตยสารรายสัปดาห์สู่อนาคต
237. น.ส.จิตพร วัชรินทร์วงศ์	ผู้สังเกตการณ์
238. นายสมจิต จันต๊ะบุญ	ผู้สังเกตการณ์
239. น.ส.สมบูญ อุดมมุจลินท์	ผู้สังเกตการณ์
240. นายชาญยุทธ พรหมประพัฒน์	ผู้สังเกตการณ์
241. น.ส.จันทร์ทิพย์ พงศกรเสถียร	ผู้สังเกตการณ์
242. นายอัชวัน หรินรักษา	ผู้สังเกตการณ์
243. น.ส.สรัญญา ตั้งสกุลพิทักษ์	ผู้สังเกตการณ์
244. นายวรพงษ์ สุภาเดช	ผู้สังเกตการณ์
245. นายสมศักดิ์ เลิศศรีไพศาล	ผู้สังเกตการณ์
246. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสริมศรี หอทิมาวรกุล	ผู้สังเกตการณ์
247. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมจิต ชิวปรีชา	ผู้สังเกตการณ์
248. น.ส.ระพีพรรณ ตาพวัฒน์	ผู้สังเกตการณ์
249. น.ส.วันเพ็ญ ศิริจันทร์	ผู้สังเกตการณ์
250. นายบุญทรง ไกรนัยสม	ผู้สังเกตการณ์
251. พ.ท.แสง สมบุญ	ผู้สังเกตการณ์
252. นายจารึก เมี้ยนละม้าย	ผู้สังเกตการณ์
253. นายดลใจ ไปลานนท์	ผู้สังเกตการณ์

โครงการกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา
สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์

.....

1. หลักการและเหตุผล

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาเป็นเวลากว่า 1,000 ปี พระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษของเราได้ร่วมกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้สถิตสถาพรเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติตกทอดมา ถึงเราจนทุกวันนี้ พระพุทธศาสนาได้เป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ ได้ช่วยสร้างเอกลักษณ์และคุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย หลักธรรมของพระพุทธศาสนาได้ช่วยในการบริหารและพัฒนาประเทศ ทำให้ประเทศไทยดำรงความเป็นเอกราช และอยู่ด้วยความสงบสุขตลอดมา

ในขณะนี้พระพุทธศาสนากำลังประสบภัยอยู่รอบด้านทั้งภัยภายนอกและภัยภายในมีเหตุการณ์หลายอย่างที่บ่งบอกให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย หากพุทธบริษัทชาวไทยยังมัวเมาประมาท ไม่ตระหนักถึงภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนา ไม่ร่วมแรงร่วมใจทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนา ไม่ร่วมกันอย่างเข้มแข็งและจริงจังในการพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ พระพุทธศาสนาอาจถูกทำลายและสูญสิ้นไปจากประเทศไทยเหมือนที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นก็ได้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในเทศนาเสือป่า มีข้อความบางตอนดังนี้

เมืองเราเกือบจะเป็นเมืองเดียวแล้วในโลกที่ได้มีบุคคลนับถือพระพุทธศาสนามาก และเป็นเหล่าเดียวกัน เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลายที่จะช่วยกันทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาอย่าให้เสื่อมศูนย์ไป"

"เราจะต้องรักษาความเป็นไทยของเราให้ยั่งยืน เราต้องรักษาพระพุทธศาสนาให้ถาวรวัฒนาการ อย่างที่เป็นมาแล้วหลายชั่วโคตรของเราทั้งหลาย"

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้คนไทยมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พวกเราคนไทยได้รับการอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่เล็ก ให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หลายคนได้ปฏิญาณตนที่จะเสียสละชีวิตและเลือดเนื้อเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยที่ในขณะนี้พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติกำลังประสบภัยอยู่รอบด้าน และอยู่ในภาวะที่น่าเป็นห่วง พวกเราชาวไทยที่เป็น

พุทธศาสนิกชน จึงควรจะปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดีและพุทธศาสนิกที่ดี ในการที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันพระพุทธศาสนาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมา และตามที่ได้ปฏิญาณไว้

ได้มีการตั้งกลุ่มประชาชนอาสาสมัครเพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่ยังไม่มีกลุ่มประชาชนอาสาสมัคร เพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็งจริงจัง โดยที่การทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาเป็นหน้าที่ของพุทธบริษัททุกคนทั้งบรรพชิตซึ่งเป็นศาสนทายาท และคฤหัสถ์ ซึ่งเป็นศาสนูปถัมภ์ จึงเห็นสมควรที่จะจัดตั้งกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา หรือ อ.พ.พ. ขึ้น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ตื่นตัวตระหนักถึงภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนาทั้งภัยภายนอกและภัยภายใน

2.2 เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้รวมพลังกันในการพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ อย่างเข้มแข็งจริงจัง

2.3 เพื่อให้คนไทยเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีมีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

2.4 เพื่อทำนุบำรุงส่งเสริมสถาบันพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้า สถิตสถาพรคู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดไป

3. วิธีดำเนินการ

3.1 สมาคมพระพุทธศาสนา วัด สถานศึกษา หน่วยงานและองค์การต่าง ๆ อาจจะจัดตั้งกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา โดยรับพุทธศาสนิกชนที่สนใจ เข้าเป็นสมาชิก

3.2 จัดให้มีการอบรมสมาชิกอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา โดยอาจจะทำเป็นหลักสูตรเรื่องพระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ เพื่อให้สมาชิกได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ได้ตระหนักถึงภัยที่มีต่อพระพุทธศาสนา ช่วยกันพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธศาสนาจากภัยต่าง ๆ ช่วยกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้า เพื่อให้พระพุทธศาสนาได้มีบทบาทยิ่งขึ้น ในการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ

3.3 สมาชิกที่ผ่านการอบรมแล้ว และปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ในระยะเวลา 3 เดือน จะได้รับเกียรติบัตรและเครื่องหมายว่าเป็น "อาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา" หรือ "อ.พ.พ." และมีสิทธิที่จะสวมเครื่องแบบตามระเบียบที่จะได้กำหนดขึ้น

3.4 "อาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา" ที่ได้ทำงานดีเด่นเป็นประโยชน์แก่พระพุทธ-

ศาสนาจะได้รับรางวัลหรือเข็มเชิดชูเกียรติตามระเบียบที่จะได้กำหนดขึ้น

3.5 สมาชิกกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนา มีหน้าที่ดังนี้

3.5.1 ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

3.5.2 พยายามประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะเบญจศีล และเบญจธรรม

3.5.3 ปฏิบัติตามคุณธรรม 4 ประการ ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

3.5.4 ช่วยเผยแพร่ธรรมะทั้งโดยคำพูดและการกระทำ โดยปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี ให้เป็นตัวอย่างแก่เยาวชนและประชาชน

3.5.5 สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

3.5.6 ช่วยกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้า สถิตสถาพรคู่กับสถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดไป

4. การบริหารงาน

4.1 สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จะทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกลุ่มพิทักษ์พระพุทธศาสนาที่จัดตั้งขึ้นตามโครงการนี้ โดยจะให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือในเรื่องการจัดตั้ง การดำเนินงาน การอบรมและเรื่องอื่น ๆ

4.2 สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติจะแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มพิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เห็นสมควรมาเป็นที่ปรึกษาและกรรมการ เพื่อให้รับผิดชอบบริหารงานตามโครงการนี้

4.3 สมาคม องค์การ วัด และสถานศึกษาที่จัดตั้งกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนาขึ้น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนาประจำสมาคม องค์การ วัดและสถานศึกษานั้น โดยประสานงานกับคณะกรรมการบริหารกลุ่มพิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

หากได้มีการตั้งกลุ่มพิทักษ์พระพุทธศาสนาขึ้นกว้างขวางทั่วประเทศ มีการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งจริงจังจนมีสมาชิกเป็นจำนวนมากถึงแสนคนหรือล้านคน ก็จะเกิดกลุ่มพลังของพุทธศาสนิกชนที่พร้อมที่จะทำงานด้วยความเสียสละเพื่อพิทักษ์ความมั่นคงของพระพุทธ-

ศาสนาจากภัยต่าง ๆ และจะช่วยกันทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้าสถิตสถาพรเป็นศาสนาประจำชาติไทยตลอดไป เป็นการแสดงความกตัญญูกตเวทีแด่พระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษของเราที่ได้เสียสละชีวิตและเลือดเนื้อ ทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนาให้เป็นมรดกตกทอดมาถึงเราจนทุกวันนี้ ในขณะนี้แม้คนไทยจะนับถือพระพุทธศาสนาถึงร้อยละ 95 แต่พุทธศาสนิกชนส่วนใหญ่ก็เป็นพลังเงียบ เรายังไม่มีกลุ่มพลังของพุทธศาสนิกชนที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ แม้จะมีสมาคมและองค์การพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีการลบหลู่ดูหมิ่นและบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาเกิดขึ้น บัดนี้ถึงเวลาแล้วที่พวกเราชาวพุทธ ซึ่งแปลว่าผู้ตื่น จะได้ตื่นขึ้นจากความประมาท และร่วมพลังกันอย่างเข้มแข็งจริงจังเพื่อรับใช้พระพุทธศาสนา และพระพุทธเจ้าผู้เป็นพระบรมศาสดาของเราผู้ทรงไว้ซึ่งพระกรุณาคุณพระปัญญาคุณ และพระวิสุทธิคุณ กลุ่มอาสาพิทักษ์พระพุทธศาสนาจะไม่ใช้วิธีการที่รุนแรง ซึ่งจะทำให้เกิดความแตกแยกและแตกความสามัคคี แต่จะดำเนินการด้วยสติปัญญา ความสุขุมรอบคอบด้วยความไม่ประมาท ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

แผนพิทักษ์
เพื่อ
"ความมั่นคง ของ พระพุทธศาสนา"
พระธรรมมหาวีรานุวัตร

การทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความมั่นคง เป็นศาสนาประจำชาติ เป็นศูนย์รวมจิตใจ และเป็นมิ่งขวัญของปวงชนโดยมั่นคง ไม่สั่นคลอนนั้น จักต้องให้มวลชนได้เห็น "คุณค่าของพระพุทธศาสนา" อย่างแท้จริง, ในสถานการณ์ปัจจุบัน ควรแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้.-

ระยะที่ 1 โครงการระยะสั้น

(ปัจจุบัน – เร่งด่วน)

1. ชลอความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ทุกวิธีทาง

(1) ปรับปรุง โครงสร้าง ทางพระพุทธศาสนา ให้ทันต่อเหตุการณ์
(2) " รูปแบบ " ให้เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน
(3) " ค่านิยม " "
(4) " ทางดำเนิน " "
(5) " ศูนย์ประสานงาน " "

หมายเหตุ ควรปรับปรุงโครงสร้างที่เกี่ยวกับกฎหมาย, อาณัติต่าง ๆ กฎ, ระเบียบ, ฯลฯ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทุกระดับให้เหมาะสม

สิ่งที่ต้องทำรีบด่วน ในด้านปรับปรุง–เปลี่ยนแปลง

(1) เปลี่ยนภาพพจน์ของพระสงฆ์ ให้มองเห็นในด้านการเข้าช่วยเหลือแก้ทุกข์ของประชาชนตามเป้าหมายของพุทธศาสนา (ควรเปลี่ยนค่านิยมใหม่ ฝ่ายสงฆ์ อย่า เน้นหนักเรื่องงานก่อสร้างให้เกินฐานะของท้องถิ่น, ควรเน้นหนักเรื่องงานช่วยเหลือแก้ทุกข์ของประชาชน ตามเป้าหมายของพุทธองค์)

(2) ควรขอ ร้องให้คณะสงฆ์ปรับปรุงระดับการก่อสร้างศาสนวัตถุในศาสนาเสียใหม่ การสร้างศาสนวัตถุที่วิจิตรงดงามในวัดหนึ่ง ๆ มากชิ้น จนเกินความจำเป็นนั้น นอกจากจะไม่ได้ประโยชน์ที่คุ้มค่าแล้ว ยังเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ด้าน

สังคมอีกด้วย รวมทั้งความเหลื่อมล้ำเปรียบเทียบทางสังคมอีกระดับหนึ่ง เป็นภัยอันตรายในทางความรู้สึกสำนึกทางจิตใจเป็นการสร้างมุม- ลบโดยไม่จำเป็น

(3) การรวมตัวของชาวพุทธ มีลักษณะอ่อนตัว–ไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร ควรจะได้มี "ศูนย์รวมชาวพุทธ" ให้เป็นปึกแผ่นพร้อมทั้งเป็นศูนย์บำเพ็ญประโยชน์เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนาอย่างกว้างขวาง

(๔) ทำอย่างไร? จึงจะสามารถปรับปรุงวัดทุกวัด ให้มีสภาพก้าวหน้าเจริญทัดเทียมกัน ไม่พะรุงพะรังทรุดเสื่อมดังที่เป็นอยู่ และไม่เป็นประโยชน์เท่าที่ควร

(ควรเพิ่มพูนให้สมภารเจ้าวัดมีสมรรถภาพสูงขึ้น)

วิธีที่สำคัญ คือ ญาติโยมใกล้วัดใด อย่าพากันทิ้งวัดนั้น ๆ (จะไปวัดอื่นบ้างก็ได้) ขอให้เอาใจใส่วัดใกล้บ้านให้มาก ๆ ไว้ (อย่าหนีวัด, อย่างทิ้งวัด) และควรได้นำปรึกษา "ศูนย์รวมชาวพุทธ" เพื่อได้ช่วยหาทางปรับปรุงแก้ไขอีกทางหนึ่งด้วย

(5) เร่งส่งเสริมเยาวชนของชาติ ทุกระดับโดยปลูกฝังให้ยึดมั่นในศีลธรรม–จารีตประเพณี, วัฒนธรรมถิ่น, รักชาติ–ศาสน์–กษัตริย์, รักพ่อรักแม่, รักพี่รักน้อง, รักญาติ, รักเพื่อน, รักถิ่น, รักเรียน, รักงาน, รักความก้าวหน้า, รู้จักให้อภัย, มั่นในกตัญญู

2. ตั้งศูนย์วิจัยสาขาต่าง ๆ คณะต่าง ๆ เพื่อวิจัยออกเป็นภาคปฏิบัติ และนำออกใช้โดยเร่งด่วนเป็นการชั่วคราว

ระยะที่ 2 โครงการระยะยาว

ปรับระดับมาตรฐานการบริหารทางศาสนา

1. ปรับแผนพื้นฐานทางพุทธศาสนาเพื่อสังคมได้มีมาตรฐาน

(1) ปรับแผน โครงสร้าง ทางพุทธศาสนา ขั้นถาวรระดับมาตรฐาน
(2) " รูปแบบ " "
(3) " ค่านิยม " "
(4) " ทางดำเนิน " "
(5) " ศูนย์ประสานงาน " "

2. องค์การฝ่ายบริหารทางศาสนาทุกระดับ

ปรับให้อยู่ในระดับมาตรฐาน

3. ตั้งศูนย์สภาวิจัยแห่งคณะสงฆ์ไทย เพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา

(1) ศูนย์วิจัย – ความมั่นคงของพระพุทธศาสนา
(2) " – การศึกษาของพระพุทธศาสนา
(3) " – ศีลธรรม, จริยธรรม และจารีตประเพณี
(4) " – การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
(5) " – สถานะภาพทางจิต
(6) " – พุทธศาสนาเพื่อสังคม
(7) " – นวกรรม–ศิลปกรรม และเศรษฐปัจจัยทางศาสนา
(8) " – ธรรมะจากพระไตรปิฎก เพื่อศาสนาและสังคม

ให้ศูนย์วิจัยแต่ละศูนย์ มีหน้าที่วิจัยผลงานทางวิชาการ และป้อนข้อมูลให้แก่ฝ่ายบริหาร พร้อมทั้งคอยติดตามผลในทางปฏิบัติให้เป็นผลดี เพื่อความมั่งคงของพระพุทธศาสนาด้วย

4. การบริหารศาสนสมบัติของพระพุทธศาสนา

ก. ศาสนสมบัติส่วนอสังหาริมทรัพย์ บริหารโดย กรมการศาสนา และคณะกรรมการวัดนั้นๆ

ข. ศาสนสมบัติที่เป็นสังหาริมทรัพย์ของทุกวัด บริหารโดย "ธานคารศาสนา" อย่างมีประสิทธิภาพ (รัฐควรจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแกนกลาง ให้เกิดความมั่นคงของสถาบันศาสนา)

การบริหารพระศาสนา ทุกระดับ ทุกขั้นตอน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เป็นเรื่องที่เนื่องด้วยจิตใจ เป็นเรื่องที่จะต้องปลูกฝังให้เข้าถึงจิตใจอย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องผ่านการวิจัยอย่างละเอียดถี่ถ้วนทุกขั้นตอน

แม้จะผ่านการวิจัยอย่างละเอียดถี่ถ้วนทุกขั้นตอนแล้วก็ตาม แต่เมื่อนำไปเป็นภาคปฏิบัติ อาจจะขัดข้องในทางปฏิบัติ, ฝ่ายบริหารควรประมวลข้อมูลส่งกลับผ่านการวิจัยอีกทุกครั้ง เพื่อผลอันสูมบูรณ์ยิ่ง ๆ

นี้คือ แผนพิทักษ์เพื่อ "ความมั่นคง ของ พระพุทธศาสนา"

. . . . . .

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ในการปรับปรุงและวางแผนการศึกษาของพระสงฆ์

โดย พระศรีวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ ป.ธ. ๙, ศ.บ.M.A.) ผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายวิชาการ สภาการศึกษามหามกุฏฯ

.....

มูลเหตุสำคัญที่ทำให้จำเป็นต้องปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์

ความเปลี่ยนแปลงและสัญลักษณ์แห่งความเสื่อม

ความเปลี่ยนแปลของสังคมแต่ละยุค เป็นเหตุกระทบกระเทือนต่อวงการพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านดีและด้านเสีย เพราะตามประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเคยรุ่งเรืองเป็นอันมากในอินเดีย ปากีสถาน จีน เตอรกีสถาน และอินโดนีเซีย เป็นต้น แต่ในระยะกาลต่อมา พระพุทธศาสนา ได้สูญไปจากประเทศเหล่านี้เกือบหมดสิ้น จะเหลืออยู่บ้างก็เล็กน้อย ทั้งนี้ก็เพราะถูกภัยต่าง ๆ เข้าเบียดเบียนทำลาย ทั้งที่เป็นภัยอันเกิดจากภัยในพระพุทธศาสนาเอง และภัยที่มาจากภายนอก แม้ในปัจจุบันพระพุทธศาสนาก็กำลังถูกทำลายและกำลังจะหมดไปจากประเทศที่ปกครองโดยลัทธิคอมมิวนิสต์ มีจีนและรัสเซียเป็นต้น ซึ่งพระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ ข้างต้นที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด เคยเจริญรุ่งเรืองอย่างที่สุดมาแล้ว และที่เห็นได้ชัดมากก็คือพระพุทธศาสนาในเวียตนาม ลาว และเขมร ประเทศเพื่อนบ้านของเราซึ่งกำลังถูกทำลายและกระทบกระเทือนอย่างหนัก ถึงกับในเขมรปัจจุบัน ไม่ปรากฏว่ามีพระสงฆ์เหลืออยู่เลยทั้ง ๆ ที่เมื่อ ๕ ปีก่อนหน้านี้มีพระสงฆ์อยู่เป็นจำนวนมากทั่วประเทศเขมร

พระพุทธศาสนาในประเทศของเราเอง ก็อาจเป็นเหมือนกับประเทศทั้งหลายที่กล่าวมาแล้วก็ได้ ถ้าเรามัวประมาท ไม่รีบปรับปรุงการศึกษา การปกครองและการเผยแผ่ให้ทันกับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะปัจจุบันนี้มีสัญลักษณ์หลายอย่างที่บ่งบอกให้เห็นถึงความเสื่อมของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย และมีอยู่หลายอย่างที่คล้ายคลึงกันมากกับสาเหตุของความเสื่อมของพระพุทธศาสนาในอินเดีย

สัญลักษณ์แห่งความเสื่อมของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ที่มองเห็นได้ชัดในปัจจุบัน ได้แก่ลักษณะเหล่านี้

1. เด็กและเยาวชนของชาติในปัจจุบันได้เหินห่างจากวัดกว่าแต่ก่อนมาก จึงไม่ได้รับการอบรมศึกษาจากพระเหมือนแต่ก่อน พระสงฆ์ก็ไม่ได้ถือบังเหียนการศึกษาของชาติเหมือนแต่ก่อน โรงเรียนต่าง ๆ ของรัฐได้แยกตัวออกจากการควบคุมของพระสงฆ์เกือบสิ้นเชิง เพราะการศึกษาวิชาการต่าง ๆ ในทางโลกในปัจจุบันได้ก้าวหน้าไปไกลกว่าความรู้ของพระสงฆ์

2. ผู้ที่ถือว่าตัวเป็นชาวพุทธในปัจจุบัน ประพฤติผิดศีลธรรมมากขึ้น เช่น ฉ้อราษฎร์-บังหลวง ปล้น โกงกัน และฆ่ากันมากกว่าแต่ก่อน เพราะศีลธรรมยังไม่เข้าสู่จิตใจของเขา

3. ลัทธิวัตถุนิยม กำลังคุกคามประเทศไทยและพระพุทธศาสนาอย่างหนัก เพราะเหตุผลหลายประการดังกล่าวแล้ว ก่อให้เกิดความสะเทือนใจและหวั่นใจแก่คนไทยผู้รักชาติและพระศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

4. ได้มีชายไทยจำนวนไม่น้อย หันไปนับถือศาสนาอื่น ซึ่งกำลังทุ่มเทกำลังทุกอย่างเผยแผ่ศาสนาของเขาอยู่ทั่วไปในประเทศไทย ถึงกับคนไทยในบางท้องถิ่นหันไปเข้ารีดหมดทั้งหมู่บ้าน ทำให้พระสงฆ์ในถิ่นนั้นทิ้งวัดเพราะไม่มีใครทำบุญก็มี ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์ขาดครูและขาดนักเผยแผ่ที่มีความสามารถนั่นเอง

5. ปัจจุบันคนไทยไม่ค่อยนิยมส่งบุตรหลายของตนเข้าบรรพชาอุปสมบทเพื่อศึกษาในพระพุทธศาสนาเหมือนแต่ก่อน เพราะกลัวว่าบุตรหลานของตนจะลำบาก ไม่มีอาชีพติดตัวเมื่อสึกออกไปแล้ว แต่กลับส่งเสริมให้เรียนวิชาการทางโลกกันอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้เอาไปประกอบอาชีพหลักฐาน จะให้บุตรหลานของตนบวช ส่วนมากก็จะให้บวชตามประเพณีเท่านั้น อย่างมากเพียงสามเดือนแล้วก็สึกไป ไม่เฉพาะแต่ชาวบ้านทั่วไปเท่านั้น แม้แต่พระสงฆ์ส่วนมากก็ไม่ส่งเสริมให้ญาติพี่น้องของตนบวชเรียนในพระพุทธศาสนา จะให้บวชเพียง 3 เดือนตามประเพณีเท่านั้น เพราะกลัวว่าถ้าบวชแล้วอยู่ไม่ได้สึกไป ก็ไม่มีความรู้ติดตัวสำหรับประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน ที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ยังไม่ตรงกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

6. สถิติผู้เข้าสอบบาลีสนามหลวงในระยะช่วง 10 ปี ที่ผ่านมานี้ ลดลงอย่างเห็นได้ชัด เช่นในปี 2519 มีจำนวนผู้สมัครเข้าสอบทั้งหมด 11,666 รูป ในปี 2520 มีจำนวนผู้สมัครเข้าสอบทั้งหมด 10,746 รูป ลดลงถึง 920 รูป ในปี 2521 ลดลงอีก 512 รูป ส่วนผู้เข้าสอบจริงก็ยิ่งลดน้อยลงไปอีก ยิ่งผู้สอบได้ก็ยิ่งเปอร์เซ็นต์ต่ำลงไปอีก ที่เป็นเช่นนี้เพราะระบบการจัดการศึกษาและระบบวัดผลของคณะสงฆ์ไม่ทันกับโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง

7. สถิติของผู้เรียนและสอบนักธรรมศึกษา ก็มีแนวโน้มลดลงทั้ง ๆ ที่พลเมืองของชาติเพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบทั้งมีปัญหายุ่งยากหลายประการ เพราะเหตุผลเหมือนกับที่กล่าวแล้วในข้อหก

8. ในชนบท วัดต่าง ๆ ไม่ค่อยมีภิกษุสามเณร จะมีอยู่บ้างก็เพียงวัดละ 1–2 รูป หรือ 1–4 รูปเท่านั้น หรือคิดเฉลี่ยแล้วอย่างมากก็มีวัดละไม่เกิน 5 รูปเท่านั้น และมีวัดอยู่จำนวนไม่น้อยที่ไม่มีภิกษุสามเณรเลย เว้นไว้แต่ในพรรษาเท่านั้น ในชนบทโดยทั่วไป ชาวพุทธจะทำบุญแต่ละครั้งก็หาพระยาก ทั้งนี้ก็เพราะชาวพุทธไม่นิยมส่งบุตรหลานของตนบวชเป็นสามเณรเหมือนแต่ก่อน ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้วข้างต้น

9. สำนักเรียนต่าง ๆ ในชนบททั้งฝ่ายบาลี และนักธรรม ขาดครูผู้สอน ต้องล้มไปแล้วมากต่อมาก เพราะพระที่มีความรู้เป็นครูได้สึกเสียบ้าง หรือส่วนมากก็เข้าศึกษาอยู่ในกรุงเทพฯ หรือในเมืองใหญ่ ๆ

10. พระภิกษุสามเณรไม่ค่อยสนใจหรือไม่สนใจเลยในการเรียนนักธรรมและบาลี เพราะเหตุว่าเรียนยาก ทั้งการวัดผลก็ยาก จึงเป็นเหตุให้สอบได้ยาก จึงมีผู้สอบได้คิดเป็นเปอร์เซ็นน้อยมาก ยิ่งชั้นสูงขึ้นไปก็ยิ่งสอบได้ยาก และมีอยู่หลายท่านที่พยายามสอบอยู่ชั้นเดียวเป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี จึงทำให้นักเรียนท้อถอยหมดกำลังใจ และที่เป็นประเด็นสำคัญมากก็คือ แม้สอบได้แล้วก็ไม่รู้จะเอาไปทำอะไร ในเมื่อตนต้องลาสิกขาออกไป เพราะคุณค่าของประกาศนียบัตรมีน้อยมาก จะพาไปสมัครงานที่ไหนก็แทบจะไม่ได้เลย เว้นไว้แต่ ป.ธ. 9 แต่ก็ยากมากในการสอบให้ได้ชั้นนี้ จึงเป็นเหตุให้ภิกษุสามเณรหันไปเรียนวิชาที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตและสอบได้ง่ายกว่า เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

11. สำนักเรียนต่าง ๆ ทั้งฝ่ายนักธรรมและบาลีไม่ค่อยมีนักเรียน หรือมีแต่นักสอบแต่ไม่มีนักเรียน จะมีอยู่บ้างในบางสำนักเท่านั้น แต่โรงเรียนวิชาการทางโลกทั้งของรัฐบาลและของเอกชนทุกระดับ มีนักเรียนชิงกันเข้าเรียนแออัดเต็มไปหมด จนบางแห่งไม่มีที่เรียน แต่โรงเรียนฝ่ายนักธรรมและบาลีส่วนใหญ่โต๊ะและเก้าอี้ว่าง แม้จะมีครูก็ไม่รู้จะไปสอนใคร บางสำนักเรียนมีนักเรียนเข้าเรียนแต่ละชั้น 1–2 รูปเท่านั้น และมีอยู่จำนวนไม่น้อยที่หลายชั้นไม่มีนักเรียนเลย แม้ในชั้นนักธรรมตรี หรือใช้ชั้นไวยากรณ์บาลี เจ้าสำนักเรียนก็หนักใจ ครูก็หนักใจ แต่ไม่รู้จะแก้อย่างไร มองดูสภาพการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ด้วยความเศร้าใจและอ่อนใจ ทั้งนี้ก็เพราะเหตุผลดังกล่าวแล้ว

12. พระภิกษุในเมืองใหญ่ ๆ และในกรุงเทพฯ ส่วนมากไม่ยอมออกไปเป็นครูที่หัวเมือง ทางคณะสงฆ์ก็ไม่มีอำนาจอะไรจะไปบังคับ

13. การเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง มีนักเรียนลดน้อยลง เพราะผู้สอบได้เปรียญแต่ละปีมีน้อยลง ทั้งหาวัดที่จะเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ได้ยาก จึงมีนักเรียนไม่เพียงพอที่จะป้อนมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ประกอบทั้งมีปัญหาในเรื่องมีงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอในการดำเนินกิจการ และที่สำคัญยิ่งก็คือ ปริญญาบัตร ยังไม่ได้รับการรับรองจากรัฐบาล

จึงทำให้นักเรียนสำเร็จปริญญาแต่ละปีมีน้อยมาก ไม่สมดุลย์กับจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนแต่ละปี คือเรียนสำเร็จไม่ถึงครึ่งของผู้ที่เข้าเรียนในปีแรก

14. ปัจจุบัน ภิกษุหนุ่มและสามเณร หันไปเรียนโรงเรียนผู้ใหญ่กันเป็นจำนวนหมื่นและมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี เป็นเหตุให้ทอดทิ้งการเรียนพระธรรมวินัยอันเป็นหน้าที่โดยตรงของตนและเป็นผลให้ปฏิบัติย่อหย่อนพระธรรมวินัยเพิ่มขึ้น

15. ชาวพุทธมีความลังเลหรือไม่เชื่อในเรื่องสวรรค์ นรก หรือในเรื่องบุญบาปเพิ่มขึ้น แม้ในหมู่พระภิกษุสามเณรบางรูปเอง เพราะขาดการศึกษาและขาดการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา

16. การประพฤติย่อหย่อนต่อพระธรรมวินัยของภิกษุสามเณรกำลังเพิ่มขึ้นโดยทั่วไป และสัทธรรมปฏิรูปกำลังแทรกแซงเพิ่มขึ้นในหมู่ชาวพุทธ เช่น ข้อปฏิบัติของสำนักสัจจโลกุตตระเป็นต้น

17. ลัทธิวัตถุนิยม กำลังมีอำนาจเหนือจิตใจมากขึ้นในหมู่ชาวพุทธ และเกิดความเสื่อมทรามทางด้านจิตใจ อันเกิดจากปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมตะวันตกกำลังคุกคามประเทศไทยหนักขึ้น

สัญลักษณ์แห่งความเสื่อมทั้งหมดตามที่กล่าวมานี้ เปรียบเหมือลางบอกให้เรารู้ว่าอันตรายกำลังเกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยเราแล้ว ถ้าสัญลักษณ์แห่งความเสื่อมเหล่านี้เพิ่มขึ้นมากเพียงใด เมื่อนั้นแหละพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเราซึ่งเราภูมิใจว่ามั่นคงกว่าประเทศอื่นใดในโลก ก็จะถึงกาลอวสานเหมือนพระพุทธศาสนาในอินเดียอย่างแน่นอน

ไทยเราจะนิ่งนอนใจในข้อนี้ไม่ได้ จะต้องรีบหาทางแก้ไขเสีย ใครจะเป็นคนแก้และจะแก้ไขอย่างไรก็ในเมื่อพระพุทธเจ้าทรงมอบพระศาสนาไว้ในมือชาวพุทธ พระศาสนาจะเสื่อมหรือจะเจริญก็ขึ้นอยู่กับชาวพุทธ ฉะนั้นชาวพุทธเท่านั้น โดยเฉพาะพระภิกษุสามเณรผู้เป็นทายาทพระศาสนาโดยตรงจะต้องเป็นผู้แก้ แก้อย่างไร ก็แก้ด้วยการปรับปรุงแก้ไขระบบการศึกษาการปกครองและการเผยแพร่ให้เหมาะสมแก่สมัยเท่านั้น

สภาพปัจจุบันของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย

การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน พอจะแบ่งออกได้ดังนี้

1. **การศึกษาพระธรรมวินัย** เป็นการศึกษาเบื้องต้นเฉพาะวัดนั้น ๆ สำหรับภิกษุสามเณรผู้บวชใหม่ เช่นสำหรับภิกษุผู้บวช 7 วัน 15 วัน 1 เดือน 3 เดือน เป็นต้น หรือสำหรับสามเณรผู้บวชภาคฤดูร้อน 1 เดือน บางสำนักก็มีการสอบให้ประกาศนียบัตร บางสำนักก็ไม่มี

นอกจากนี้แล้ว ก็มีการสอนกันโดยมุขปาฐะ–ในสำนักกรรมฐาน โดยมุ่งให้รู้จักพระธรรมวินัย และแนวการปฏิบัติกรรมฐานเป็นสำคัญ ไม่มีการสอบ

2. **การศึกษาที่เป็นระบบของคณะสงฆ์โดยเฉพาะ** ซึ่งคณะสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการเอง อิสระจากระบบของรัฐซึ่งมีอยู่ 2 แผนก

ก. แผนกธรรม ได้แก่นักธรรมและธรรมศึกษา

ข. แผนกบาลี ได้แก่เปรียญธรรม

3. **การศึกษาอบรมตามโครงการของคณะสงฆ์** ซึ่งเป็นการศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารของพระสังฆาธิการ ได้แก่

ก. โรงเรียนพระสังฆาธิการ อันมีหลักสูตรตั้งแต่ 1–3 เดือน

ข. การอบรมผู้ที่จะเป็นพระอุปัชฌาย์ ซึ่งจัดขึ้นทุกปี ๆ ละ 7–15 วัน

ค. การอบรมนักเรียนครูพระปริยัติธรรม ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราว

4. **การศึกษาที่อยู่ในระบบของรัฐ** โดยหน่วยงานหรือคณะบุคคลในพระศาสนาเป็นผู้ดำเนินการ ได้แก่

ก. โรงเรียนพระปริยัติธรรมสายสามัญศึกษา

ข. การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย คือ

– มหามกุฏราชวิทยาลัย

– มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

5. **การศึกษาในระบบของรัฐ** ได้แก่โรงเรียนผู้ใหญ่สำหรับพระภิกษุสามเณร

6. สำนักฝึกอบรมพระธรรมฑูตไปต่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นสำนักศึกษาซึ่งทางคณะสงฆ์กับรัฐบาลเป็นผู้ร่วมกันจัดขึ้น เพื่อมุ่งผลิตพระภิกษุที่มีความสามารถไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ โดยใช้หลักสูตร 2 ปี สอนในระดับปริญญาโท ได้ผลิตนักศึกษาไปแล้ว 3 รุ่น (ขณะนี้กำลังพักการดำเนินการชั่วคราว โดยรอให้รัฐบาลรับรองปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเสียก่อน แล้วจะเปิดดำเนินการต่อไปอีก เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจและมีนักศึกษาเพิ่มขึ้น เนื่องจากรับพระนักศึกษาที่จบปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยไปแล้วเข้าศึกษา)

7. การศึกษาอื่น ๆ ที่วัดหรือเอกชนจัดขึ้นโดยเฉพาะ อันได้แก่

– จิตตภาวันวิทยาลัย

– โรงเรียนอภิธรรม ในสำนักต่าง ๆ

8. การศึกษาที่ทางมหาวิทยาลัย ทางวัดหรือคณะบุคคลจัดให้คฤหัสถ์หรือแก่เยาวชน ได้แก่

– โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

– การศึกษาบาลีของแม่ชี ซึ่งสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นผู้ให้การศึกษา และจัดสอบ (การสอนแผนกนี้ ตั้งมา 10 กว่าปีแล้ว ปัจจุบันนี้มีนักเรียนหลายสำนักส่งแม่ชีเข้าสอบและมีผู้สอบได้ถึงชั้นบาลีศึกษาปีที่ 8 แล้ว และผู้ที่จบจากสถาบันแห่งนี้ ปัจจุบันกำลังทำปริญญาโททางบาลีอยู่ที่สถาบันนาลันทาหลายคน ที่ทำปริญญาเอกอยู่ก็มี และที่จบปริญญาเอกแล้วก็มี)

9. **การศึกษาที่พระภิกษุสามเณรขวนขวายศึกษาเองโดยเฉพาะ** อันได้แก่

ก. การศึกษาในระดับปริญญาตรี–โท และเอกในต่างประเทศ ขณะนี้มีอยู่เฉพาะในอินเดียและอังกฤษ

ข. การเรียนและการสมัครสอบชุดครู ป.กศ. พ.ม. และสมัครสอบเทียบ ป. 7 ม.ศ. 3 และ ม.ศ. 5 เป็นต้น

ค. การศึกษาแพทย์แผนโบราณ

ง. การอบรมหลักสูตรปฐมพยาบาล

ทั้ง 9 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นนี้คือ สภาพการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในปัจจุบัน ซึ่งบางส่วนจัดขึ้นเพื่อฆราวาสด้วย แต่มีระบบศึกษายังกระจัดกระจายอยู่มาก ขาดประสิทธิภาพ และมีอยู่หลายระบบที่เป็นอิสระไม่ได้อยู่ในความควบคุมของคณะสงฆ์ ทั้งระบบการศึกษายังไม่สอดคล้องกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาทางการศึกษาหลายประการในสภาพปัจจุบัน ดังจะนำมาชี้ให้เห็นเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

ปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย

ปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยมีอยู่หลายอย่าง ในที่นี้จะกล่าวรวมกันไป ซึ่งได้แก่ปัญหาดังต่อไปนี้

1. ระบบการศึกษา มีมากมายหลายแบบและยังไม่สัมพันธ์กันเท่าที่ควรจะเป็น
2. คณะสงฆ์ไม่มีอำนาจการบริหารควบคุมการศึกษาได้ทุกระบบ
3. พระภิกษุสามเณรบางรูป ต้องเรียนในขณะเดียวกันหลายระบบ เช่น ขณะที่เรียนอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ก็สอนนักธรรมด้วย สอบบาลีด้วย ซึ่งบางรูปยังสมัครสอบเทียบ ป. 7 และ ม.ศ. 3 ด้วย หรือผู้ที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์บางท่านก็สอบบาลีด้วย สอบวิชาชุดครูด้วย เป็นต้น
4. ระบบการเรียนบาลียากเกินไป จึงทำให้ผู้เรียนเป็นโรคเส้นประสาทกันมาก และการวัดผลก็ยากเกินไป จึงทำให้มีผู้สอบตกมากกว่าสอนได้

5. ประกาศนียบัตรนักธรรม บาลี และปริญญาบัตรของสงฆ์ มีคุณค่าน้อย เพราะรัฐบาลยังไม่ให้การรับรอง จึงทำให้ผู้เรียนท้อใจ ไม่มีกำลังใจจะเรียน จึงเป็นเหตุให้ทอดทิ้งการเรียนพระธรรมวินัย หันไปเรียนวิชาอย่างอื่น หรือลาสิกขาออกไป หรืออยู่วัดเฉย ๆ ไม่เรียนอะไรเลย หรือฝึกเป็นหมอยา หมอดู และหมอน้ำมนต์ เป็นต้น ทำให้เกิดผลเสียต่อส่วนรวม
6. พระภิกษุสามเณรหันไปเรียนโรงเรียนผู้ใหญ่กันมาก เพราะทางรัฐบาลจัดให้เหมาะสมตรงกับความต้องการของคนในชาติ จึงพากันละเลยการเรียนพระธรรมวินัย เป็นเหตุให้ย่อหย่อนต่อพระธรรมวินัย เป็นผลร้ายต่อพระศาสนา
7. สำนักเรียนนักธรรมและบาลี มีนักเรียนลดน้อยลงตามลำดับ เจ้าสำนักเรียนไม่อาจจะหานักเรียนมาเรียนในโรงเรียนของตนให้เพียงพอได้ จึงหยุดกิจการไปมากต่อมากเพิ่มขึ้นทุกปี
8. พระสังฆาธิการขั้นเจ้าอาวาสขึ้นไป เมื่อไม่อาจจะส่งเสริมการศึกษาให้สำเร็จผลได้ ก็หันไปทุ่มเทสร้างถาวรวัตถุกันในวัดนั้น ๆ อย่างเต็มที่ ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมือง เหมือนจะแข่งขันเอาดีเอาเด่นกันในด้านการก่อสร้าง
9. คณะสงฆ์ไม่อาจจะกระจายการศึกษาไปให้แก่ภิกษุสามเณรทั่วประเทศ จึงทำให้พระภิกษุสามเณรในชนบทต้องขวนขวายหาที่เรียนเอาเอง บางรูปก็หาได้ บางรูปก็หาไม่ได้ เพราะสำนักเรียนอยู่ในกรุงเทพฯ หรือในเมืองใหญ่ ๆ เกือบทั้งสิ้น พระภิกษุสามเณรในชนบทต้องลำบากมากในการหาวัดเพื่ออยู่ศึกษาในกรุงเทพฯ หรือในเมืองใหญ่ เพราะจะไปหาบ้านเช่าอยู่เหมือนเด็กนักเรียนนักศึกษาฆราวาสนั้นไม่ได้ และการหาบ้านเช่านั้นถ้ามีเงินให้เขาก็เข้าอยู่ได้ แต่การหาวัดที่อยู่นั้นถ้าไม่มีใครฝากให้ก็ยากมาก หลายรูปเที่ยวเดินเร่ร่อนหาวัดที่อยู่เพื่อศึกษา เมื่อไม่ได้ต้องกลับไปอยู่ถิ่นเดิมด้วยความน้อยใจและช้ำใจ
10. พระบวชใหม่ในชนบทเป็นจำนวนมาก ไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียน แม้ในชั้นความรู้นักธรรมตรี เพราะไม่มีครูสอน ยิ่งผู้บวชระยะสั้นเช่น 7 วัน 15 วัน และ 1 เดือนด้วยแล้วยิ่งไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้เป็นผลร้ายต่อพระศาสนา ในเมื่อท่านเหล่านั้นลาสิกขาออกไปแล้ว ก็จะไม่เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา และบางท่านทำให้ดูถูกศาสนาว่าไร้คุณค่าไปเลย
11. คณะสงฆ์ยังไม่มีหลักสูตรระยะสั้นคือ ระยะ 7 วัน 15 วัน 1 เดือน เป็นต้น ให้ผู้ที่บวชใหม่ จึงทำให้กุลบุตรเป็นจำนวนมากซึ่งบวชในระยะสั้น ไม่ได้รับการศึกษาอบรมเท่าที่ควรจะเป็น

12. การศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีงบประมาณไม่เพียงพอ และขยายตัวออกไปสู่ส่วนภูมิภาค ยังไม่ได้เท่าที่ควรจะเป็น เพราะนักเรียนมีน้อย เนื่องจากขาดกำลังใจ เพราะปริญญาบัตรยังไม่ได้รับการรับรอง
13. พระภิกษุไทยต้องขวนขวายไปเรียนต่อต่างประเทศ เพราะในประเทศไทยไม่มีชั้นปริญญาโท เอก และรัฐบาลไม่รับรอง จึงต้องประสบปัญหายุ่งยากนานับประการในต่างแดน บางแห่งก็ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่คณะสงฆ์และคนไทยโดยส่วนรวม รวมทั้งไทยเราต้องเสียเงินตราต่างประเทศไปไม่น้อย ในกรณีที่พระภิกษุต้องออกไปศึกษาต่างประเทศ
14. พระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศ ไม่ค่อยนิยมมาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทย เพราะการศึกษาอยู่ในชั้นปริญญาตรีเท่านั้น และรัฐบาลไม่รับรองวิทยะฐานะด้วย แต่ได้ไปศึกษาในอินเดียกันมาก ทั้งที่อินเดียปัจจุบัน หาใช่เมืองพุทธศาสนาไม่
15. คณะสงฆ์ไม่อาจขยายการศึกษาทางคณะสงฆ์ให้ถึงปริญญาโท และปริญญาเอกได้แม้แต่ในชั้นบาลี เพราะเหตุผลดังกล่าวแล้ว แต่ปัจจุบันจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยมีการศึกษาบาลีถึงชั้นปริญญาโทแล้ว
16. การศึกษาบางระบบ เช่น ที่จิตตภาวันวิทยาลัยเป็นการศึกษานอกสังกัดของคณะสงฆ์และรัฐบาลก่อให้เกิดปัญหาด้านการศึกษาไม่น้อย ทั้งไม่อาจจะเปิดถึงชั้นปริญญาตรีได้ เนื่องจากนักเรียนออกมาในชั้นต่าง ๆ เรียนได้อย่างสูงถึงชั้น ม.ศ. 5 แล้วก็ออก ผู้ที่จบในชั้นนั้น ๆ จะไปต่อที่ใดก็ไม่ได้ จะไปต่อโรงเรียนปริยัติธรรมสายสามัญศึกษาก็ไม่ได้ จะไปต่อมหาวิทยาลัยสงฆ์ก็ไม่ได้ จะไปต่อโรงเรียนผู้ใหญ่ก็ไม่ได้ หรือสึกแล้วไปต่อโรงเรียนรัฐบาลก็ไม่ได้ เพราะหลักสูตรไม่สอดคล้องกันกับการศึกษาทั้งของรัฐและของคณะสงฆ์
17. การศึกษานักธรรมในปัจจุบันมีปัญหามาก ที่น่าเป็นห่วงก็คือ นักเรียนขาดสอบมากเหลือเกิน ยิ่งเมื่อได้มีการสอบนวกภูมิและให้ประกาศนียบัตรด้วยแล้ว พระใหม่ก็สึกเสียส่วนมาก ไม่ยอมเข้าสอบธรรมสนามหลวง
18. การเรียนการสอนธรรมศึกษา มีปัญหายุ่งยากมาก เพราะข้อสอบและหลักสูตรส่วนใหญ่มุ่งพระภิกษุสามเณรเป็นสำคัญ ทั้งกระทรวงศึกษาก็ไม่ได้รับรู้หรือมีส่วนช่วยเหลือให้นักเรียนได้มีการสอบธรรมโดยสะดวก จึงทำให้มีผู้สอบน้อยและขาดสอบกันมาก
19. ด้านการศึกษานักธรรมและบาลี ทางคณะสงฆ์รับผิดชอบในการวัดผลอย่างเดียว

ไม่ได้รับผิดชอบในการเรียนการสอน จึงทำให้วัดต่าง ๆ จัดกันเอง สำนักใดมีความสามารถก็จัดได้ดีพอสมควร สำนักใดมีความสามารถน้อยก็หยุดกิจการไป เมื่อไม่มีการร่วมทุนรวมกำลังกัน ขาดการประสานงานจากส่วนกลาง ขาดกำลังใจในด้านของผู้เรียน สำนักต่าง ๆ จึงล้มไปแล้วมากต่อมาก

20. ในชนบทขาดครูเป็นอย่างมาก ทางส่วนกลางก็ไม่อาจจะช่วยได้ และไม่มีโครงการเพื่อการนี้ด้วย แม้ผู้จบจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งจะช่วยได้ก็เป็นบางส่วนเท่านั้น ไม่อาจทำให้ทั่วถึงได้ เพราะกำลังน้อยทั้งด้านกำลังทุนและกำลังคน

ปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ดังกล่าวมาข้างต้นนี้จะต้องแก้ให้ได้ มิฉะนั้นแล้วปัญหาเหล่านี้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นผลร้ายต่อพระพุทธศาสนาในประเทศของเราโดยส่วนรวมอย่างแน่นอน ฉะนั้นจึงใคร่ขอเสนอเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์บางประการ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา

1. จัดระบบการศึกษาสายต่าง ๆ ของทางคณะสงฆ์เท่าที่มีอยู่ให้ประสานสอดคล้องและรวมเข้าเป็นระบบเดียวกัน โดยให้การศึกษาสายต่าง ๆ เหล่านั้นมีจุดเชื่อมโยงต่อกัน

2. จัดให้มีการศึกษาชั้นพื้นฐานขึ้นระดับหนึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ สำหรับพระภิกษุสามเณรทุกรูปเพื่อให้รู้พระธรรมวินัย และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาสูงขึ้นไปในศาสนศึกษาสายต่าง ๆ โดยใช้หลักสูตรนักธรรมเป็นหลักในการจัดรวมนี้ เป็นเพียงแต่จัดปรับปรุงให้เป็นหลักสูตรพื้นฐานภาคบังคับให้เหมาะสมเท่านั้น

3. จัดระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ ให้ความสัมพันธ์และเกื้อกูลกันกับระบบการศึกษาของรัฐและไม่ก้าวก่ายล่วงล้ำกัน ซึ่งในปัจจุบันการศึกษาสายโรงเรียนพระปริยัติธรรม สายสามัญศึกษา นับว่าเหมาะสมดีจึงควรใช้ระบบนี้เป็นหลัก แล้วให้ต่อเนื่องกันไปกับสายนี้จนถึงปริญญาเอก

4. จัดหลักสูตรระยะต่าง ๆ ให้กับผู้ที่มาบวชเป็นการชั่วคราวตามประเพณีแต่ละปี

5. ระบบการศึกษาทุกระดับจะต้องให้ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากรัฐบาล เพราะถ้าไม่ได้รับการรับรองแล้ว ก็จะประสบปัญหายุ่งยากเหมือนในปัจจุบัน เว้นไว้แต่หลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้บวชชั่วคราว

6. กระจายการศึกษาที่จัดเป็นระบบสอดคล้องกับของรัฐบาลแล้วนี้ ให้ภิกษุสามเณรทุกรูปได้รับการศึกษาทั่วถึง กล่าวคือ

– ในตำบลหนึ่ง ควรมีโรงเรียนระดับมัธยมอย่างน้อยหนึ่งโรง

- ในอำเภอหนึ่ง ควรมีโรงเรียนระดับมัธยมต้น ถึงมัธยมปลายอย่างน้อยหนึ่งโรง
- ในภาคการศึกษาหนึ่ง ควรมีวิทยาลัยสงฆ์อย่างน้อยหนึ่งแห่ง
- ในภาคหนึ่งของประเทศควรมีมหาวิทยาลัยสงฆ์อย่างน้อยหนึ่งแห่ง
- ในส่วนกลาง ควรจัดการศึกษาให้ถึงปริญญาเอก ในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งไม่ขัดกับพระธรรมวินัย

7. ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ ผ่านกรมการศาสนา เพื่อให้รับความรู้ด้านวิชาการที่เหมาะสม และได้รับทุนอุดหนุนจากรัฐบาลเพียงพอในการดำเนินงาน

8. ส่งพระที่จบปริญญาตรี จากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยนั้น ๆ ไปยังส่วนภูมิภาคที่ขาดแคลนครู โดยเป็นภาคบังคับในการปฏิบัติศาสนกิจก่อนรับปริญญาสำหรับทุกรูปอย่างน้อย 1 ปีการศึกษาโดยถวายนิตยภัตรบ้างตามสมควร ปัญหาการขาดครูในส่วนภูมิภาคก็จะหมดไป

9. คณะสงฆ์ควรจัดตั้งสถาบันเพื่อให้การศึกษาและอำนวยความสะดวกแก่ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาศึกษาพระพุทธศาสนาในประเทศไทยขึ้นโดยเฉพาะ โดยให้เป็นศูนย์ประสานงานสำหรับชาวต่างประเทศโดยตรง

10. คณะสงฆ์ควรจัดตั้งสำนักงานกลาง สำหรับองค์การศึกษาของคณะสงฆ์ขึ้นโดยเฉพาะในส่วนกลางที่สถานที่และตึกทำการของตนโดยเฉพาะ ให้มีเจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ที่ประสานงานด้านการศึกษาอยู่โดยเฉพาะ เช่นเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการของรัฐ เพื่อสะดวกในการดำเนินงานและการติดต่อประสานงาน ไม่ใช่เหมือนอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

11. คณะสงฆ์ควรวางระบบจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่มิใช่ภิกษุสามเณรด้วย อันได้แก่

ก. ร่วมมือกับรัฐบาลในการปรับปรุงหลักสูตรศีลธรรมในโรงเรียนของรัฐบาลทุกระดับ

ข. รับโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศมาไว้ในการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเหมาะสมยิ่งขึ้น

ค. มีโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้พระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถเข้าสอนศีลธรรมในโรงเรียนของรัฐบาล อย่างที่หน่วยธรรมวิทยากรของสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยปฏิบัติอยู่ นับว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

ง. **ตั้งวิทยาลัยชีขึ้น** เพื่อให้การศึกษาแก่กุลสตรีผู้เข้ามาบวชชีในพระพุทธศาสนา โดยรับผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วเข้าเรียน หลักสูตรนอกจากวิชาพุทธศาสนาและวิชาสามัญทั่วไปแล้ว ก็ควรจะเรียนวิชาพยาบาล และเคหศาสตร์เป็นต้น อันเหมาะแก่กุลสตรี เพราะสตรีที่นับถือพระพุทธศาสนา

มีจำนวนครึ่งหนึ่งของผู้นับถือพระพุทธศาสนาในประเทศ และมีศรัทธาในพระพุทธศาสนาไม่น้อยกว่าบุรุษ และทำไมไทยเราไม่คำนึงถึงการศึกษาของแม่ชีไทย ปล่อยให้ไปตามยถากรรม ถ้าหากว่ากุลสตรีไทยที่เข้ามาบวชเป็นแม่ชีได้รับการยกย่อง มีการศึกษาดีและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมได้มาก เช่นแม่ชีคริสต์ และนางภิกษุณีใต้หวัน และฮ่องกงเป็นต้นแล้ว กุลสตรีไทยก็จะนิยมเข้ามาบวช ศึกษาทางพระพุทธศาสนามาก และสามารถสอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนของรัฐบาล และทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ได้ดีไม่ด้วยกว่าแม่ชีในคริสตศาสนาอย่างแน่นอน เป็นการแบ่งเบาภาระของพระสงฆ์ และช่วยงานพระศาสนาได้ดีทางหนึ่ง เพราะปัจจุบันในประเทศไทยก็มีแม่ชีอยู่จำนวนหมื่น

12. คณะสงฆ์ ควรจัดตั้งระบบการศึกษาอบรมที่สนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขึ้นโดยเฉพาะ คือ

ก. ฟื้นฟูสำนักอบรมพระธรรมฑูตไปต่างประเทศขึ้นใหม่ เพราะผู้จบจากสำนักฝึกอบรมนี้แล้วย่อมทำงานพระศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก และเป็นศักดิ์ศรีของประเทศด้วย

ข. จัดตั้งโครงการฝึกอบรมมัคคุ–เทศก์ให้มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง และเพียงพอในการนำชาวต่างประเทศชมวัดทางพระพุทธศาสนา เพราะมัคคุเทศก์ที่ไม่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาย่อมทำให้ชาวต่างประเทศเข้าใจพระพุทธศาสนาในทางที่ผิด แต่ถ้ามีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้พระพุทธศาสนาดีก็ย่อมเป็นประโยชน์ต่อประเทศและแก่พระศาสนาโดยส่วนรวม เพราะในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวมาสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นทุกปี เช่นในปี 2521 มีนักท่องเที่ยวมาสู่ประเทศไทยทั้งหมดประมาณ 1,470,000 กว่าคน และนักท่องเที่ยวเหล่านี้ก็มีอยู่ไม่น้อยที่สนใจพุทธศาสนา และสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวชอบมาเที่ยวมากแห่งหนึ่งก็คือวัดทางพระพุทธศาสนา หากว่าเราสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านี้มีความเข้าใจดีต่อพระพุทธศาสนาแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาไม่น้อย อาจจะได้ผลกว่าการลงทุนสร้างวัดในต่างประเทศเสียอีก

13. คณะสงฆ์ ควรจัดตั้งศูนย์การศึกษาบาลีประจำภาคต่าง ๆ ขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาบาลีประจำภาคนั้น ๆ เพราะในอนาคตอาจจะมีแนวโน้มการศึกษาบาลีลดลง ไทยเราเป็นประเทศพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งใช้ภาษาบาลีจารึกพระไตรปิฎก ก็จำเป็น

อย่างยิ่งที่จะให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้แตกฉานในภาษาบาลี

14. คณะสงฆ์ควรจัดตั้งโรงเรียนพระสังฆาธิการ ประจำภาคต่าง ๆ ขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อให้การศึกษาในด้านการบริหารและด้านอื่น ๆ แก่พระสังฆาธิการในภาคนั้น ๆ

15. คณะสงฆ์ควรจัดตั้งศูนย์กรรมฐานหรือสำนักกรรมฐาน อันอยู่ในความอุปการะของคณะสงฆ์ โดยเฉพาะประจำภาคนั้น ๆ อย่างน้อยภาคละ 1 แห่ง เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศผู้สนใจในภาคปฏิบัติสมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐานในแนวที่ถูกต้อง เพราะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้มีหลายแบบหลายแนวเกินไป ผู้มาปฏิบัติก็ไม่แน่ใจว่าวิธีใดถูกต้อง แต่ถ้าเป็นของทางคณะสงฆ์โดยตรงแล้วก็จะได้ยอมรับกันโดยทั่วไป เพราะในปัจจุบันนี้ มีชาวไทยและชาวต่างประเทศสนใจศึกษาภาคปฏิบัติกรรมฐานกันมาก จะได้สะดวกสำหรับผู้มุ่งมาศึกษาทางนี้โดยตรง ทั้งจะได้เป็นที่ฝึกฝนนักเรียนนักศึกษาในภาคปฏิบัติและฝึกผู้ที่จะเป็นครูในด้านกรรมฐานนี้อีกด้วย

ถ้าหากทางคณะสงฆ์แก้ระบบการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับพระธรรมวินัยและเหมาะสมกับสมัยแล้ว กิจการพระศาสนาด้านอื่น ๆ ก็เป็นอันแก้ได้ตกเกือบหมด เพราะเมื่อศาสนาได้กำลังคน (man power) ที่มีความสามารถแล้ว แม้การปกครองและการเผยแผ่ก็มีผลดีไปด้วย ฉะนั้น พระธรรมของพุทธเจ้าจึงเริ่มต้นด้วยปริยัติ (การศึกษา) ซึ่งเป็นผลให้การปฏิบัติได้ถูกต้อง แล้วจะส่งผลให้ได้ปฏิเวธ อันเป็นจุดหมายของพระพุทธศาสนา.

โครงการสังคายนาเพื่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

น.อ.วุฒิ อ่อนสมกิจ
กองอนุศาสนาจารย์ กองทัพเรือ

กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
พระราชวังเดิม กทม.

16 กุมภาพันธ์ 2526

เรียนอาจารย์สมพร ที่นับถือ

ผมเป็นสมาชิกผู้หนึ่ง เข้าร่วมประชุมโครงการสัมมนาเรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ" ในระหว่างวันที่ 14–15 กุมภาพันธ์ 2526 ผมตั้งใจจะเสนอข้อคิดเห็นต่อที่ประชุมตามหัวข้อที่จะเสนอนี้ แต่เนื่องจากญัตติเข้าสู่ที่ประชุมมากมาย จนเวลาไม่พอที่จะอภิปรายอย่างละเอียด ที่ประชุมต้องรับหลักการตามญัตติแต่ละญัตติทั้ง ๆ ที่ยังไม่เคลียในญัตตินั้น ๆ พอถึงภาคดำเนินการเข้าจริง ๆ ก็จะต้องเป็นภาระของสภายุวพุทธ ฯ ที่จะต้องมาเคลียเพื่อให้เกิดภาคปฏิบัติอย่างแท้จริง เป็นที่น่าเสียดายที่ท่านสามารถเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมามากมาย แต่ท่านเหล่านั้นมีบทบาทให้ความเห็นชอบในแต่ละญัตติเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้ใช้ความรู้เฉพาะสายของแต่ละท่านให้เป็นประโยชน์ต่อการประชุมให้เต็มความสามารถ หากท่านเหล่านี้ ได้มีโอกาสใช้ความถนัดที่เขามีได้รับมอบหมายจากที่ประชุมแยกไปดำเนินงานให้ถึงภาคปฏิบัติได้ จะทำให้สภายุวพุทธ ฯ โดยเฉพาะอาจารย์เบาแรงเข้าอีก จะอย่างไรก็ตาม อาจารย์ยังเปิดโอกาสให้ผู้ไม่ได้แสดงความคิดเห็น หรือแสดงแล้วแต่ยังติดใจจะเพิ่มเติมอีกให้เขียนเสนอมาได้ ผมจึงถือโอกาสนี้เสนอข้อคิดเห็นเสริมมาอีกดังนี้ครับ

1. **ข้อสังเกตุ**

จากการที่ได้เข้าร่วมประชุมกับสภายุวพุทธ ฯ มา 2–3 ครั้ง ผมมีข้อสังเกตเป็นดังนี้

1.1 ในด้านความสามารถ และการจัดระบบการดำเนินงาน การประชุมของสภายุวพุทธฯ เป็นไปโดยเรียบร้อยและสำเร็จตามเป้าหมายทุกครั้ง ไม่มีอะไรน่าวิตก เบื่อหน่ายเหมือนการประชุมองค์กรทางศาสนาบางแห่ง ที่ขาดผู้รับผิดชอบและผู้ให้การสนับสนุนอย่างแท้จริง จึงเป็นที่มั่นใจได้ว่า

ถ้าสภายุวพุทธ ฯ จะได้จัดงานการประชุมตามมติที่ประชุมในครั้งนี้ต่อไป ก็จะต้องเดินถึงจุดเป้าหมายอย่างไม่มีปัญหา

1.2 มติที่ประชุมส่วนใหญ่ เป็นมติเพื่อโครงการระยะยาวแม้มติที่ประชุม ซึ่งรับรองแล้วตามเอกสารหมายเลข 2 ในข้อ 9, 10 และ 11 อ่านทบทวนดูแล้วล้วนเป็นมติในโครงการระยะยาวแทบทั้งหมด และดูเหมือนจะยังขาดผู้รับผิดชอบดำเนินการในแต่ละมติด้วยซ้ำไป อาจเป็นเพราะแต่ละมติ ยังมิได้วางตัวผู้รับผิดชอบก็เป็นได้ ที่น่าเป็นห่วงก็คือเป็นมติที่พวกเราชาวสมาคมหรือตัวสภา ฯ ทำไม่ได้เอง ต้องเสนอรัฐบาลเพื่อดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ แต่ผมก็เชื่อว่าจะไม่เป็นแบบมติที่ประชุมบางสมาคมแต่ละปี ที่สมาชิกชอบบ่นกันว่าไม่ปรากฏผลทางปฏิบัติอย่างแน่นอน ผมจึงขอเรียนข้อสังเกตว่าในกรณีเร่งด่วนจะวางแผนงานอย่างไร จึงจะให้พวกเราในระดับสมาคมหรือสภายุวพุทธฯ ตลอดจนคณะสงฆ์ร่วมกันแก้ปัญหาเร่งด่วนได้เองโดยไม่ต้องอาศัยรัฐบาล หรืออาศัยก็ขอให้เป็นไปอย่างไม่ลำบากนัก คือขอเพียงการสนับสนุนอุปถัมภ์ไม่ใช่เป็นตัวตั้งตัวตี ถ้าทำได้อย่างนี้บางทีเราจะแก้ปัญหาเร่งด่วนได้ทันเหตุการณ์ แต่ทั้งนี้มิใช่ว่าจะไม่เสนอรัฐบาลเสียเลย ผมหมายความว่าสิ่งที่จะต้องแก้โดยรัฐบาลก็ต้องให้รัฐบาลท่านแก้ เช่น มติที่ประชุมของแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะในกลุ่มที่ 2 ก็ต้องเสนอไปตามนั้น แต่สิ่งที่เราต้องดำเนินการแก้เองก็ควรต้องมีด้วย สิ่งที่เราพอดำเนินการแก้เองได้ในขณะนี้ ผมใคร่ขอเสนอโครงการสังคายนาตามวิถีทางแก้ปัญหาของชาวพุทธ

2. โครงการสังคายนา

2.1 ความเหมาะสมในการใช้วิธีการสังคายนา

คำว่า "สังคายนา" อาจเป็นของเก่าบางท่านอาจเห็นว่าไม่เหมาะที่จะนำมาดำเนินการในปัจจุบัน ผมเห็นว่าน่าจะเป็นโครงการที่เราทำกันได้เองตามข้อ 1.2 โดยขอเรียนเหตุผลประกอบดังนี้

2.1.1 การสังคายนา เป็นกรรมวิธีในการแก้ปัญหาความไม่สงบสุข ซึ่งเป็นพิษเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวกวางไว้แต่โบราณกาลมีหลักฐานปรากฏในปาสาทิกสูตรพระสุตตันตปิฎกเล่ม 11 หน้า 128–156 กับสังคีติสูตรพระสุตตันตปิฎกเล่ม 11 หน้า 222–287 สรุปความได้ว่า

"เมื่อนิครนกนาฏบุตร ผู้เป็นอาจารย์เจ้าลัทธิสำคัญคนหนึ่งสิ้นชีพ สาวกเกิดแตกแยกกัน พระจุนทะเถรผู้เป็นน้องชายพระสารีบุตร เกรงเหตุการณ์เช่นนั้นจะเกิดแก่พระพุทธศาสนา จึงเข้าไปหาพระอานนท์เล่าความให้ฟัง พระอานนท์จึงชวนไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เมื่อกราบทูลแล้ว พระองค์ตรัสตอบด้วยข้อความเป็นอันมาก มีอยู่ข้อหนึ่งที่สำคัญมาก คือตรัสบอกพระจุนทะ ให้รวบรวมธรรมภาษิตของพระองค์และทำสังคายนาคือจัดระเบียบ ทั้งโดยอรรถและพยัญชนะเพื่อให้พรหมจรรย์ตั้งมั่นสืบต่อไป

ในสมัยเดียวกันและปรารภเรื่องเดียวกัน คือเรื่องนิครนกนาฏบุตรสิ้นชีวิตแล้วสามวกเกิดแตกกัน เมื่อพระพุทธองค์แสดงธรรมจบและเห็นว่าภิกษุทั้งหลายยังต้องการฟังอีก ทรงมอบให้พระสารีบุตรแสดงแทน พระสารีบุตรได้แนะให้ภิกษุช่วยรวบรวมธรรมวินัยเป็นหมวดหมู่ ตั้งแต่ 1 ถึง 10 พระพุทธเจ้าทรงทราบ ทรงรับรองว่าข้อคิดและธรรมะที่พระสารีบุตรแสดงเป็นการถูกต้องแล้ว"

(เก็บความจาก พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนของ อ.สุชีพ ปุญญานุภาพ) ที่ผมเก็บความข้อนี้มาก็เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่า แบบการทำสังคายนาเป็นแบบที่พระพุทธองค์และพระอรหันต์สาวกองค์สำคัญคือพระสารีบุตร วางไว้ให้พุทธบริษัทได้ใช้เป็นกรรมวิธีในการแก้ปัญหาความแตกแยกซึ่งเป็นพิษภัยแก่ความมั่นคงแห่งพระศาสนา จึงน่าเชื่อได้ประเด็นหนึ่งว่า สิ่งที่พระพุทธองค์ประทานและพระอรหันต์เคยให้แนวทางไว้ ย่อมเป็น อกาลิโก ใช้ได้ตลอดกาล

2.1.2 มูลเหตุที่ควรยกขึ้นทำในรูปสังคายนา

ถ้าจะได้ศึกษาประวัติการทำสังคายนา 3 ครั้งแรก ที่ทำในประเทศอินเดียแล้วเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ผมเห็นมีสาเหตุ "เหลือพอ" ที่จะเป็นข้ออ้างให้มีการทำสังคายนาในครั้งนี้ได้เพื่อให้เห็นชัด ผมขอนำสาเหตุในอดีตกับปัจจุบันเปรียบเทียบพอเป็นแนวทางดังนี้

2.1.2.1 **สาเหตุจากมีผู้กล่าวจ้วงจาบพระธรรมวินัย** สาเหตุนี้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา เมื่อหลังพุทธปรินิพพานเพียง 7 วัน

คือมิสุภัททะบวชต่อภายแก่กล่าวจ้วงจาบ ด้วยคำเพียงว่า "ท่านทั้งหลายอย่าเศร้าร่ำไรถึงพระสมณะ (พระพุทธเจ้า) เลย เราทั้งหลายพ้นเสียแล้วด้วยดีจากพระสมณะนั้น ด้วยท่านสั่งสอนว่า สิ่งนี้ควร สิ่งนี้ไม่ควร เราเกรงก็ต้องทำตาม เป็นความลำบากนัก ก็บัดนี้เราจะทำสิ่งใด หรือมิพอใจทำสิ่งใดก็ได้ตามปรารถนา จะต้องเกรงแต่บัญชาของผู้ใดเล่า" คำเพียงนี้ ในสามัญสำนึกคนทั่วไปเห็นว่า ไม่น่าเป็นพิษภัยต่อพระศาสนา แต่ในสายตาพระอรหันต์ผู้รับผิดชอบต่อพระศาสนา เห็นกาลไกลว่า ขนาดพระพุทธองค์ปรินิพพานเพียง 7 วัน ก็มีคนบังอาจกล่าวจ้วงจาบถึงเพียงนี้ ในอนาคตกาลจะมีเหตุการณ์ก่อพิษภัยแก่พระศาสนาเพียงใด ท่านมิได้นิ่งนอนใจจัดการทำสังคายนาพระธรรมวินัยในช่วงระยะเวลา 3 เดือนหลังจากนั้น ปัจจุบันเกิดเหตุการณ์สมจริงตามความคาดคะเนของท่าน และหนักกว่าสมัยนั้นหลายเท่า เช่นที่ปรากฏในเอกสารหมายเลข 2 หน้า 3 ว่ามีการกล่าวจ้วงจาบพระพุทธศาสนาอย่างรุนแรง เช่นว่า ศาสนา (รวมทั้งพุทธศาสนา) เป็นยาเสพติดทำให้ประชาชนมัวเมา ลุ่มหลง ฯ พระเป็นกาฝากสังคมกินแรงชาวบ้าน ฯ คำสอนของพระพุทธศาสนาขัดขวางการเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และสังคม ฯ พระพุทธเจ้าเป็นอวตาลปางหนึ่งของพระวิษณุ ฯ พระพุทธเจ้าเป็นผู้ปูหนทางให้พระเยซู ฯลฯ คำจ้วงจาบเหล่านี้ เหลือพอที่นำเป็นสาเหตุการทำสังคายนาข้อแรก

2.1.2.2 **สาเหตุจากเกิดลิทธินอกศาสนาเข้ามาปลอมปนในพระธรรมวินัย** สาเหตุนี้เกิดจากภิกษุชาววัชชีบุตร ชาวเมืองเวสาลี มีโลภจิตในอามิส กล้าในสันดาน แสดงวัตถุสิบประการ นอกจากพระพุทธานุญาตบัญญัติไว้ เช่น ให้เก็บไว้ในเขนง (เขาควาย) ได้โดยไม่มีโทษพระรับเงินทองได้ตามชอบใจ ฯ มีฝ่ายสหธัมมิกเห็นด้วย และฝ่ายฆราวาสก็เห็นชอบด้วย ยากจะปรับความเข้าใจได้ พระยศเถรกา-

กัณฑทบุตร เห็นอันตรายจะเกิดแก่พระศาสนา จึงรวบรวมพระอรหันต์ประมาณ 700 รูป สังคายนาพระธรรมวินัยขึ้นอีกครั้ง เมื่อพุทธศักราชล่วงได้ 100 ปี

ปัจจุบันมีคำสอนแปลกปลอม เข้ามาเจือปนในพระธรรมวินัย หลายรูปแบบดังปรากฏในเอกสารเดียวกัน เช่น คำพูดของบาทหลวงยอห์น แห่งวัดนักบุญยอแซฟ ได้กล่าวในการอภิปรายเรื่อง "ปัญหาสังคมในปัจจุบัน" เมื่อ 10 เม.ย. 25 ตอนที่หนึ่งว่า "เวลานี้อาจารย์ทางคริสต์-ศาสตร์กำลังศึกษาสิ่งอันลึกลับซึ่งพระเจ้าทรงมอบให้พระพุทธองค์สอน" ฯลฯ เป็นต้น เป็นการกล่าวตู่ คำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างไรละอาย (เอกสารหมายเลข 2 หน้า 4) เป็นการขานรับนโยบาย อันเป็นเป้าหมายของสำนักวาติกันที่ว่า "ภารกิจของงานเผยแพร่แบบมิชชั่นไม่จำกัดอยู่เพียงแต่การเปลี่ยนในปัจเจก บุคคลให้มานับถือคริสตศาสนาอีกต่อไปแล้ว แต่ภารกิจในบัดนี้คือ การเปลี่ยนตัวศาสนาอื่น ๆ ทั้งศาสนาให้มาเป็นคริสตศาสนา . . ." และด้วยนโยบายอันนี้ศาสนาคริสตนิกายนี้ พยายามปลอมแปลงระบบการใช้ชื่อต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา ให้เป็นคริสต์ และใช้พิธีกรรมทางศาสนาเช่นการทอดผ้าป่ากฐิน เป็นของคริสต์อีกมากมาย นี่คือภัยจากศาสนาอื่น

ยิ่งกว่านั้นยังมีภัยภายในศาสนาเราเอง โดยพระนำเอาลัทธิศาสนาอื่นมาปลอมปนศาสนาพุทธไปอีก เช่น ลัทธิทรงเจ้าเข้าผี เครื่องรางของขลัง ตลอดจนสร้างศิวลึงค์ไว้ในวัดก็ยังมี สิ่งเหล่านี้เป็นการปลอมปนลัทธิไม่ใช่คำสอนทางพุทธศาสนา เข้ามาจนกระทั่งศาสนิกส่วนใหญ่แยกไม่ออกว่าอะไรเป็นพุทธ อะไรเป็นศาสนาอื่นกันแล้ว สิ่งเหล่านี้ร้ายแรงกว่าวัตถุ 10 ประการที่ภิกษุวัชชีนำมาปฏิบัติหลายเท่า แต่ชาวพุทธเรายังนิ่งเฉยอยู่ต่อไป นี่ก็เหลือพอที่เป็นสาเหตุการทำสังคายนาได้อีกข้อหนึ่ง

2.1.2.3 **สาเหตุจากคนนอกศาสนาหรือไม่มีศาสนามาปลอมบวช** เรื่องนี้เกิดในยุคศาสนาล่วงได้ 234 หรือ 235 ปี พวกเดียรถีย์เข้ามาปลอมบวช เพื่อหลบปัญหาการครองชีพฝืดเคืองในการอยู่ศาสนาอื่น เมื่อบวชแล้วแสดงลัทธิของตน ทำลายพระพุทธศาสนา ปัจจุบันพวกเดียรถีย์เหล่านั้นได้คืนชีพมาทำลายพระพุทธศาสนาอีกรูปแบบหนึ่ง คือบวชแล้วแสร้งประพฤติตัวลามก เลวทราม ให้เป็นข่าวอื้อฉาว ประชาชนจะได้เสื่อมศรัทธา เอือมระอา และละทิ้งศาสนาโดยปริยาย เดียรถีย์เหล่านี้มาจากค่ายที่ไม่นิยมศาสนาอย่างนี้ก็พอทำเนาคนในพุทธศาสนาเอง แสดงตัวเป็นภิกษุแต่ไม่เคารพต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์แยกตัวเป็นอิสระไม่มีอุปัชฌาย์อาจารย์ แสดงลัทธิวินัยแตกต่าง ถือมังสะวิรัติ ซึ่งพระพุทธองค์มิได้ทรงห้าม เผยแพร่ลัทธิทำให้พุทธ-ศาสนางุนงง สงสัยไม่แน่ใจว่าใครผิดไปตาม ๆ กัน สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุเหลือพอ ประการที่ 3 ที่จะทำสังคายนาได้อีกข้อหนึ่งเมื่อสรุปสาเหตุใหญ่ในทั้ง 3 ข้อรวมกัน ซึ่งปรากฏอยู่ในปัจจุบันก็น่าจะได้เริ่มโครงการสังคายนาได้แล้ว

2.1.3 **เหตุผลที่ต้องใช้วิธีสังคายนา**

การแก้ปัญหาเพื่อขจัดภัยต่อความมั่นคงแห่งพระศาสนาอาจมีหลายวิธีการ ดังที่ปรากฏในเอกสารหลายเลข 2 หลายรูปแบบ แต่ที่ผลเสนอให้นำรูปแบบการทำสังคายนามาใช้ก็ด้วยเหตุผล

2.1.3.1 เป็นแบบการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในเมื่อมีภัยต่อความมั่นคงแห่งพระศาสนามาถึงและเป็นแบบของชาวพุทธที่พระพุทธองค์ประทานไว้เพื่อการณ์นี้โดยเฉพาะ

2.1.3.2 เป็นวิธีการแบบอหิสา คือไม่มุ่งกล่าวร้าย (อนุปวาโท) หรือไม่ทำร้ายใคร (อนุปฆาโต) แต่หากมุ่งแก้ไขปรับปรุงพระธรรมวินัยที่ผิดแผกแตกต่างให้ถูกต้อง (ปาฏิโมกเขจ สำโร) เป็นที่ตั้ง

2.1.3.3 เป็นวิธีแก้ปัญหาที่ พุทธบริษัท ทำได้เองโดยไม่ต้องพึ่ง

มือใคร คณะสงฆ์ อุบาสก อุบาสิกา ที่ร่วมกลุ่มในรูปสมาคม คณะบุคคลและอื่น ๆ อาจทำงานได้ในขณะนี้เลย จะอาศัยรัฐบาลเพียงการสนับสนุนบางกรณี เช่นทุนและความสะดวกบางประการในลักษณะศาสนูปถัมภ์เท่านั้น

2.1.3.4 ไม่ขัดต่อนโยบายของการปกครองของรัฐที่วิตกว่าจะเกิดความแตกสามัคคีระหว่างศาสนา เพราะวิธีการสังคายนาแม้จะต้องลั่นกลองร้องป่าวชาวพุทธบ้าง ก็มิใช่ลั่นกลองรบ แต่เป็นการลั่นกลองเพื่อบำเพ็ญอัปริหานิยธรรมตามคำสอนแห่งพระพุทธองค์ที่สอนชาววัชชีไว้ในสมัยพุทธกาล

2.1.3.5 การทำสังคายนาเป็นการบุญ เพราะเป็นการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตามแบบอย่างของพระพุทธเจ้า คนไทยไม่เคยทำบุญเนื่องด้วยพิธีสังคายนามานับร้อยปี หากมีบุญพิธี เช่นนี้ขึ้นคาดว่าศรัทธาประชาชนคนไทย จะหลั่งไหลมาอย่างมาก หากมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง จะไม่เดือดร้อนเกี่ยวกับทุนมากนัก อาจเป็นจุดเริ่มในการหาทุนเพื่อตั้งธนาคารเพื่อการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตามที่มีผู้มีเสนอในการประชุมครั้งนี้ก็เป็นได้ หากมีการรณรงค์เพื่อหาทุนอย่างจริงจัง

2.1.4 **กรรมวิธีในการดำเนินการ**

ผมไม่บังอาจวางแผนดำเนินงานที่ถูกต้องได้ ขอให้ทางสภาฯ ได้ระดมสติปัญญาจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายสาขาทั้งบรรพชิตและฆราวาสมาวางแผนที่ถูกต้อง เท่าที่ผมคิดได้ว่าควรจะเป็นน่าจะดำเนินตามรอยพระอรหันต์ ที่ท่านวางแบบอย่างไว้ประยุกต์ให้สมกาลสมัยบางส่วนดังนี้

2.1.4.1 **ผู้ริเริ่ม** ควรจะเป็นภิกษุบริษัทเช่นในสมัยครั้งที่ 1.2.3 เพราะเป็นหน้าที่โดยเฉพาะของท่าน ภิกษุเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาประชาชนโดยไม่จำกัดขอบเขต สามารถเรียกพลังศรัทธาได้กว้างขวางกว่าองค์กรทางศาสนาอื่น เช่น สมาคม หรือสภายุวพุทธ ฯ เอง การให้พระสงฆ์เป็นผู้ริเริ่มจึงน่าจะเป็นผลดีกว่าฝ่ายฆราวาส ผู้ดำเนินงานร่วมกับ

พระสงฆ์อย่างใกล้ชิดตั้งแต่ต้นจนจบ

2.1.4.2 **การเตรียมงานด้านวิชาการ** พระสงฆ์โดยสภายุวพุทธ ฯ ควรระดมนักวิชาการทางศาสนา ทั้งฝ่ายบรรพชิต และฆราวาส ตั้งเป็นรูปคณะผู้ทำงานขึ้น คณะผู้ทำงานนี้จะรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพิษภัยต่อความมั่นคงแก่พระศาสนาทุกรูปแบบทั้งภัยภายนอก และภายในอาทิที่ระบุไว้ในเอกสารหมายเลข 2 และอื่น ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์แก้ข้อกล่าวหา และวางแนวทางแก้ไขสิ่งไม่ดีงามโดยครบถ้วน เพื่อให้เป็นร่างเสนอเข้าที่ประชุมมหาสันนิบาตในโอกาสต่อไป คณะทำงานนักวิชาการเหล่านี้ ควรมีเวลาแยกสาขาไปทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ น่าจะมีการประชุมหลายครั้งเพื่อให้ได้ข้อยุติที่ดีที่สุด พร้อมแล้วจึงจะเปิดประชุมมหาสันนิบาต ซึ่งจะถือว่าเป็นมหาสันนิบาตแห่งการสังคายนาครั้งนี้

2.1.4.3 **การประชุมมหาสันนิบาต**

ก. *สถานที่* หากจะมีการประชุม ณ หอประชุมพุทธมณฑล ก็จะมีความหมายอย่างยิ่ง (ถ้าพุทธมณฑลพร้อมแล้ว) พุทธมณฑลจะมีความหมายให้เป็นที่รองรับการสังคายนาครั้งสำคัญ และเหมาะสมอย่างยิ่ง

ข. *สมาชิกแห่งมหาสันนิบาต* ประกอบด้วยตัวแทน

- ภิกษุจากที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ
- บุคคลต่างอาชีพทั่วประเทศ
- องค์การต่าง ๆ เกี่ยวกับศาสนาพุทธทั่วประเทศ

ท่านเหล่านี้นอกจากทำหน้าที่รับรู้ รับรอง แก้ไขร่างในข้อที่เสนอเข้าพิจารณา ขอให้มีส่วนรับผิดชอบนำไปดำเนินการเผยแพร่ตามข้อตกลงของประชุมมหาสันนิบาตด้วย

2.1.5 **การรณรงค์เผยแพร่ข้อยุติจากมหาสันนิบาตสู่ประชาชน**

เมื่อได้ข้อยุติจากที่ประชุมมหาสันนิบาตแล้วอย่างไร สิ่งจำเป็นที่จะต้องทำให้ได้และได้ทั่วถึงก็คือ การเผยแพร่ ให้ความรู้

จากข้อยุตินั้น ๆ ไปยังพุทธศาสนิกโดยทั่วถึง การจะทำให้ทั่วถึงจะต้องดำเนินการตามสายงานของแต่ละสายให้ทั่วถึง และขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนทุกรูปแบบเผยแพร่ให้ อาทิเช่น ทางการปกครอง

2.1.5.1 **สายพระสงฆ์**

1. เจ้าคณะภาค รับผิดชอบอบรมชี้แจงเจ้าคณะจังหวัด
2. เจ้าคณะจังหวัด รับผิดชอบอบรมชี้แจงเจ้าคณะอำเภอ
3. เจ้าคณะอำเภอ รับผิดชอบอบรมชี้แจงเจ้าคณะตำบล
4. เจ้าคณะตำบล รับผิดชอบอบรมชี้แจงเจ้าอาวาส
5. เจ้าอาวาส รับผิดชอบอบรมชี้แจงชาวบ้านในแต่ละเขต
6. พุทธสมาคม ยุวพุทธิกสมาคม ให้การสนับสนุนในด้านวิทยากรแด่พระสงฆ์

2.1.5.2 **สายข้าราชการ**

1. อนุศาสนาจารย์ รับผิดชอบชี้แจงอบรมข้าราชการทหารแต่ละเหล่าทัพ
2. อนุศาสนาจารย์กรมราชทัณฑ์ รับผิดชอบชี้แจงอบรมข้าราชการมหาดไทย
3. อนุศาสนาจารย์กรมการศาสนา รับผิดชอบชี้แจงอบรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยรวมกับชมรมพุทธศาสตร์ในมหาวิทยาลัย
4. ครูจริยศึกษา ในวิทยาลัย รับผิดชอบชี้แจงอบรมในสายวิทยาลัยครู

2.1.5.3 **สายพ่อค้าประชาชนทั่วไป**

1. ใช้สื่อมวลชนทุกรูปแบบ
2. วิทยากรจาก กอ.รมน. อบรมในสาย กอ.รมน.
3. พระธรรมฑูต และพระสงฆ์จากมหาวิทยาลัยสงฆ์ ชี้แจ้งอบรมในสายพระธรรมฑูต

ฯลฯ

2.1.6 สิ่งที่คาดว่าจะได้จากการประชุมสังคายนาครั้งนี้

2.1.6.1 เป็นการปลุกระดมพุทธศาสนิกทุกระดับให้ตื่นตัวสำนึกถึง

ภัยที่จะพึงเกิดขึ้นแก่พระศาสนา เมื่อรู้สึกในภัยอันจะเกิดแก่พระศาสนาแล้ว จะเกิดหน่วยพลังป้องกันพระศาสนาโดยอัตโนมัต

2.1.6.2 ให้การศึกษาที่ถูกต้องแก่ชาวพุทธว่าอะไรเป็นพุทธ อะไรเป็นสิ่งแปลกปลอมเข้ามาจะได้รู้จักแยกมิตร แยกศัตรู รู้เรา รู้เขา อย่างถูกต้อง

2.1.6.3 สร้างปราการป้องกัน ลัทธิแปลกปลอมที่จะแทรกซึ่งเข้ามาบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา โดยใช้ประชาชนผู้เข้าใจพระพุทธศาสนาดีแล้ว เป็นแกนป้องกันได้

2.1.6.4 มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขข้อผิดและบกพร่องที่มีอยู่ในวงการพุทธศาสนิกเองเสียที เพราะสิ่งผิด ๆ เหล่านี้มีมานานจนกลายเป็นสิ่งถูกไปโดยอัตโนมัติ กลายเป็นอาวุธร้ายทำลายความมั่นคงแห่งศาสนา ที่เรียกกันว่าภัยภายใน ดังในเอกสารหมายเลข 2 กล่าวถึง

2.1.6.5 เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คือได้ดำเนินกิจกรรม เพื่อหยุดยั้งลัทธิศาสนา ที่มุ่งก่อพิษร้ายให้เกิดแต่ความมั่นคงแห่งการพุทธศาสนาได้ช่วงหนึ่ง และเป็นการปูพื้นฐานได้ดำเนินการในระยะยาวได้สะดวกยิ่งขึ้น

ผมขอเสนอข้อคิดนี้เพิ่มเติมจากที่สมาชิกผู้มีเกียรติเสนอไปแล้ว จะเหมาะสมประการใด สุดแต่จะโปรดพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

น.อ.วุฒิ อ่อนสมกิจ

(วุฒิ อ่อนสมกิจ)

กองอนุศาสนาจารย์ กองทัพเรือ

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำรายงานการสัมมนา
เรื่อง "พระพุทธศาสนากับความมั่นคงของชาติ"

. . . . . .

1.	พระธรรมมหาวีรานุวัตร		ที่ปรึกษา
2.	พระราชวรมุนี		,,
3.	พระโสภณคณาภรณ์		,,
4.	พระศรีวิสุทธิกวี		,,
5.	นายสมพร	เทพสิทธา	ประธาน
6.	นายอำนวย	อินทุภูติ	รองประธาน
7.	พ.ท.ประสาร	ทองภักดี	,,
8.	พ.อ.ปาน	จันทรานุตร	,,
9.	ศาสนาจารย์คาซูโอะ	วาคุกามิ	กรรมการ
10.	หลวงอรรถวิภาคไพศาลย์		,,
11.	พ.อ.จรวย	นิ่มดิษฐ์	,,
12.	นายสิริ	เพชรไชย	,,
13.	นายสุทธิพงศ์	ตันตยาพิศาลสุทธิ์	,,
14.	ดร.วิษณุ	เครืองาม	,,
15.	นายธงทอง	จันทรางศุ	,,
16.	ดร.ทวีรัสมิ์	ธนาคม	,,
17.	นายจรัล	ทองเกษม	,,
18.	นายบุญเรือง	อินทวรันต์	,,
19.	นายศรีธวัช	ไชยธวัช	,,
20.	น.ส.กาญจนา	รังคะอุไร	กรรมการและเลขานุการ
21.	นายสมเดช	มุงเมือง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
22.	นายวรเดช	อมรวรพัฒน์	,,

. . . . . .